

سال چهارم، شماره چهل و یکم،
۱۵ مرداد ۱۳۸۷

ویژه نامه بزرگداشت
مترجم قرآن، مرحوم استاد
محمد مهدی فولادوند

مردانیت خادم قرآن کریم ۴۱

فهرست

استاد فولادوند در گفت و گویا قرآن پژوهان و مترجمان قرآن ۷-۱۶

رسانه‌ها به ترجمه فولادوند بهای لازم رانمی دهند ۸ / ترجمه روان آیات قرآن، مهم ترین دغدغه استاد فولادوند بوده است ۹ / ترجمه قرآن فولادوند برای مخاطب مبهم نیست ۹ / فولادوند قرآن را مفسرانه فهمیده و مترجمانه نوشته است ۱۰ / نثر فولادوند در ترجمه قرآن، نثر معیار است ۱۱ / رسیدگی به امور مترجمان قرآن باید در رأس امور نهادهای مرتبط قرار گیرد ۱۲ / رعایت اصول ترجمه مهم ترین ویژگی ترجمه قرآن فولادوند است ۱۳ / ترجمه فولادوند از قرآن هم دقیق است و هم زیبا ۱۳ / فولادوند انقلابی عظیم در ترجمه قرآن بر پا کرد ۱۴ / ترجمه استاد فولادوند تحولی عظیم در ترجمه محسوب می شود ۱۵ / بزرگ ترین خدمت به فولادوند، ترویج ترجمه قرآن اوست ۱۶

استاد فولادوند از نگاه کارشناسان و استادان حوزوی ۱۷-۳۲

استاد فولادوند مانند سایر خادمان قرآن از بی مهری رنج می برد ۱۸ / فولادوند، ارتباط ساده مخاطب فارسی زبان را با ترجمه قرآن برقرار کرد ۱۹ / فولادوند تنها به ترجمه تحت الفظی قرآن اکتفا نکرده است ۲۰ / معادل یابی واژه مأنوس، ویژگی ترجمه فولادوند است ۲۱ / ایجاز، اصلی ترین ویژگی ترجمه قرآن فولادوند است ۲۲ / ترجمه قرآن فولادوند در امر انتقال مفهوم به مخاطب موفق بوده است ۲۳ / ترجمه قرآن فولادوند از حالت انحصاری خارج شود ۲۴ / ایهام و پیچیدگی های زبانی در ترجمه قرآن فولادوند وجود ندارد ۲۸ / ترجمه قرآن فولادوند ترجمه معنوی وفادار است ۲۸ / توضیحات بیش از ترجمه در ترجمه قرآن فولادوند، کم است ۲۹ / ترجمه فولادوند خالی از گرایش های اختلاف برانگیز مذهبی است ۳۰ / دقت فولادوند در ترجمه قرآن؛ میراثی برای ترجمه های آیندگان ۳۲

استاد فولادوند از نگاه کارشناسان قرآنی و استادان دانشگاه ۳۳-۵۸

ترجمه های قرآن فولادوند و آیت الله مکارم شیرازی؛ بهترین ها از نگاه یحیی یثربی ۳۴ / مسئولان فرهنگی بزرگداشتی برای فولادوند برگزار کنند ۳۵ / ترجمه قرآن فولادوند باید به جوانان معرفی شود ۳۶ / ترجمه فولادوند دچار کمترین گرایش های تألیفی و تفسیری است ۳۷ / مترجمان قرآن هم چنان از بی برنامه گی رنج می برند ۳۸ / بیشتر معیارهای ترجمه مطلوب در ترجمه استاد فولادوند وجود دارد ۴۰ / ترجمه قرآن فولادوند منبع تحقیقات انشگاہی است ۴۱ / ترجمه فولادوند بهترین نوع ترجمه معادل است ۴۲ / ساختارهای زبانی به بهترین شکل در ترجمه فولادوند رعایت شده است ۴۳ / ادبیات ترجمه قرآن فولادوند در بین عموم پذیرفته شده است ۴۴ / مسئولان باید استاد فولادوند را به جامعه معرفی کنند ۴۵ / برداشت های شخصی در ترجمه قرآن فولادوند جایی ندارد ۴۶ / ترجمه قرآن فولادوند، به تفسیر نیاز ندارد ۴۷ / ترجمه قرآن فولادوند به دستور زبان فارسی وفادار است ۴۸ / مخاطب فهمی؛ ویژگی مهم ترجمه قرآن فولادوند ۴۹ / برخی مترجم نمایان قرآن از ترجمه های دیگران کپی برداری کرده اند ۵۰ / مرز بین ترجمه و تفسیر در ترجمه قرآن فولادوند رعایت شده است ۵۱ / مطالعات نظام مند فولادوند و کاستی های انگشت شمار ترجمه قرآن وی ۵۲ / ترجمه قرآن فولادوند مورد پذیرش فرهیختگان ادب فارسی و عربی است ۵۳ / ترجمه قرآن فولادوند در زمان خود گامی به پیش بود ۵۴ / فولادوند معانی بلند قرآن را با حداقل توضیحات بیان کرده است ۵۴

استاد فولادوند از نگاه مدیران فرهنگی قرآنی ۵۷-۶۲

فولادوند ها باید از جوانی بیمه شوند ۵۸ / بهره گیری از آرایه های ادبی، ترجمه قرآن فولادوند را وزین کرده است ۵۹ / مسئولان به آسانی فولادوند را فراموش نکنند ۶۰ / ترجمه قرآن فولادوند مخاطب را از تفسیر به رأی بی نیاز می کند ۶۱ / وزارت ارشاد از چاپ آثار استاد فولادوند حمایت می کند ۶۲

کوچ استاد به سرزمین آرامش ها ۶۳-۷۴

فولادوند با ترجمه ی قرآن، نامش رادر سپهر ایران جاودانه ساخت ۶۴ / درگذشت محقق و الامقام و قرآن پژوه بزرگوار، محمد مهدی فولادوند موجب تأثر فراوان است ۶۴ / پیرمرد خسته بود؛ به سرزمین آرامش ها کوچ کرد ۶۵ / نبض دستان مترجم دیگر نمی زند ۶۶ / ترجمه قرآن فولادوند قلب ها را شاد و چشم ها را روشن کرد ۶۸ / فولادوند خدمتی بزرگ به عرصه ترجمه قرآن کرد ۶۹ / ارزش خادمان قرآن مانند فولادوند در زمان حیات شان کشف شود ۷۰ / ترجمه قرآن مرحوم فولادوند از حداقل ایرادات برخوردار است ۷۱ / مرحوم فولادوند با علوم ادبی و قرآنی به طور کامل آشنا بود ۷۲ / سی سال از عمر گرانمایه فولادوند صرف ترجمه قرآن شد ۷۳ / سکوت مترجم بلندترین صدای آسمان و زمزمین ۷۴

مدیر مسئول:
رحیم خاکی

سردبیر: مرتضی رضائی زاده
معاون تحریریه: افشین داور پناه

مدیر اجرایی و هنری:
احسان حسینی

هیئت تحریریه:

دبیر سرویس ادب: لیلا ملک محمدی
معصومه کلانکی، سمیرا شاه قلی،
پوریان گل محمدی، محمدرضا شالبافان

سرویس عکس:

محمد نمازی / نقی خوش خلق /
حسن آقامحمدی / محسن رضایی /
فضیلت سوخکیان / تلیماز کاویانی

این شماره از «رایحه» با مشارکت و حمایت شهرداری تهران چاپ و منتشر گردیده است.

سخن نخست

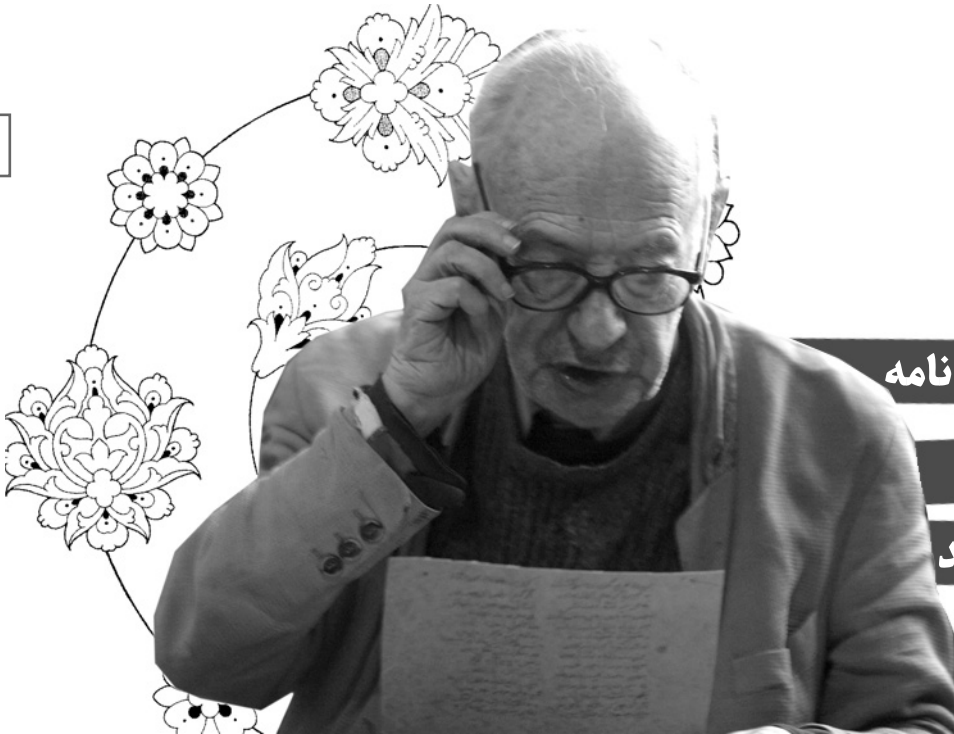
قرآن کریم بزرگ ترین و ارجمندترین گنجینه مکتوب تاریخ بشر است و از آنجا که سراسر زمزمه الهی ست، از هر زبان و به هر بیان که می شنویم نامکرر است. شگفتی آور و مایه مباهات مسلمانان است که قرآن کریم از همان سال های صدر اسلام توسط اصحاب و یاران پیامبر و اهل بیت (ع) به زبان های دیگر ترجمه و پیام این کتاب آسمانی در سراسر جهان پخش شد و نیز اندیشمندان جهان اسلام تفسیرها و دریافت هایشان را بر این کتاب مقدس نوشتند و این خود سرآغاز رشد دانش و تفکر در میان مسلمانان شد. ترجمه قرآن جز به مدد صاحب آن، میسر نیست و مترجمان قرآنی را باید بزرگ ترین خادمان وحی پس از صدر اسلام دانست.

هر چند با این مقدمه، پوشیده بر این موضوع اشاره می کنیم که ترجمه های قرآنی که به ویژه پس از پیروزی انقلاب اسلامی با اهتمام ویژه مترجمان و ناشران به جامعه دینی تقدیم شده است، بسیار ارجمند و تأمل برانگیز است، اما یک صورت فنی و علمی نیز دارد که از این منظر می توان ترجمه های قرآن را به محک نقد، آزمود و به منظور ارتقای کیفی سطح ترجمه های قرآن و نزدیکی هرچه بیشتر با کلام وحی، آن ها را مورد بررسی و تحلیل قرار داد. در این میان محمد مهدی فولادوند از زمره مترجمانی است که عمر شریف خود را وقف خدمت به قرآن و ترجمه آن کرده است. در این شماره از نشریه رایحه، ترجمه این مترجم را که سرشار از ذوق لطیف ادبی و ارئه مفاهیم قرآنی در قالب شیرین ادبیات فارسی است، باز خوانده ایم و محققان و صاحب نظران در این باره به ارائه نقد و نظر در قالب گفت و گو پرداخته اند.

این مجموعه می تواند ضمن اینکه از مقام معنوی و جایگاه علمی دکتر محمد مهدی فولادوند تجلیل کند، باب نقد و بررسی ترجمه های علمی را نیز بگشاید.

لیلا ملک محمدی
دبیر سرویس ادب
خبرگزاری قرآنی ایران (ایکنا)

زندگی نامه

استاد

محمد مهدی فولادوند

استاد فولادوند در آبان سال ۱۳۴۴ هجری شمسی به تهران بازگشت و در اکثر دانشگاه‌ها و موسسات آموزش عالی کشور از جمله هنرکده هنرهای دراماتیک و هنرهای زیبای تهران و مدرسه عالی ادبیات و زبان‌های خارجه علوم تربیتی به تدریس دروس مختلف فلسفه، زیباشناسی، ادبیات فرانسه، تاریخ مذاهب، فرهنگ و تمدن پرداخت.

وی همچنین یکی از اعضای برجسته انجمن فلسفی ایران و علوم انسانی (وابسته به یونسکو) بود.

وی در سال ۱۳۲۴ قدیمی‌ترین انجمن فلسفی رادر تهران تشکیل داد. در تمام آثار فولادوند رگه‌ای از تصوف "تصوف راستین" اسلامی به چشم می‌خورد.

استاد ضمن آشنایی عمیق و تسلط وافر بر زبان‌های فرانسه و عربی و آشنایی با انگلیسی و مقدمات چند زبان دیگر اروپایی دارای مجموعه آثاری بیش از ۴۰ مجلد کتاب است.

آثار فرانسه او مایه ستایش ژنرال دگل، شوایستر، فرانسو اموریاک، هانری، دمتزلان، ژان ککتو، مور و سوریو ونوه پاستور؛ والر و آکادمی‌های فرانسه، سویس و کانادا واقع شده است.

همچنین ترجمه قرآن کریم وی به زبان فارسی جزء ممتازترین ترجمه‌های پنجاه سال اخیر معرفی شده و جایزه و پنج لوح تقدیر بدست آورده که امید است در سطح بین‌المللی چاپ شود.

دیوان اشعار فارسی فولادوند به بیست هزار بیت و به زبان فرانسه هفتصد صفحه سرمی زند و در زبان فارسی "مه‌دا" تخلص می‌کند.

استاد مهدی فولادوند نویسنده، مترجم، قرآن‌پژوه و ادیب ایرانی نوهی آیت‌الله عظمی حاجی آقا محسن اراکی و فرزند مرحوم حسین بختیاری است که در اول دی ماه ۱۲۹۹ هجری شمسی در اراک متولد شد.

وی در سن ۱۲ سالگی به تهران آمد و در سال ۱۳۱۸ از مدرسه دارالفنون تهران موفق به اخذ دیپلم ادبی آن زمان شد و به دانشکده حقوق دانشگاه تهران راه یافت. از آنجا که تمایلات ادبی و عرفانی او هماهنگ با رشته حقوق نبود مشارالیه در شهریور ۱۳۲۹ عازم فرانسه شد.

فولادوند در مدت ۱۴ سال در پاریس "دانشگاه سوربن" به تحصیل در رشته ادبیات هنر، فلسفه و زبان‌شناسی عرب پرداخت و پس از اتمام آنجا و مدرسه السنه شریفه پاریس و معهدالاسلامیه (دانشگاه سوربن) در ضمن انتشار آثار خود به مسافرت و پژوهش پرداخت و رساله دکتری خود را که در باره "عمر خیام" بود به جهاتی در خارج از دانشگاه به چاپ رسانید.

وی به اکثر کشورهای اروپا، مصر و آسیا مسافرت نمود و بویژه انگلستان، هلند، اتریش، ایتالیا، اسپانیا، سویس، ترکیه و عراق را دیدن کرد.

در سال ۱۳۴۴ هجری شمسی به عنوان عضو دائمی انجمن نویسندگان فرانسه زبان و عضو وابسته انجمن شعرای فرانسه برگزیده شد.

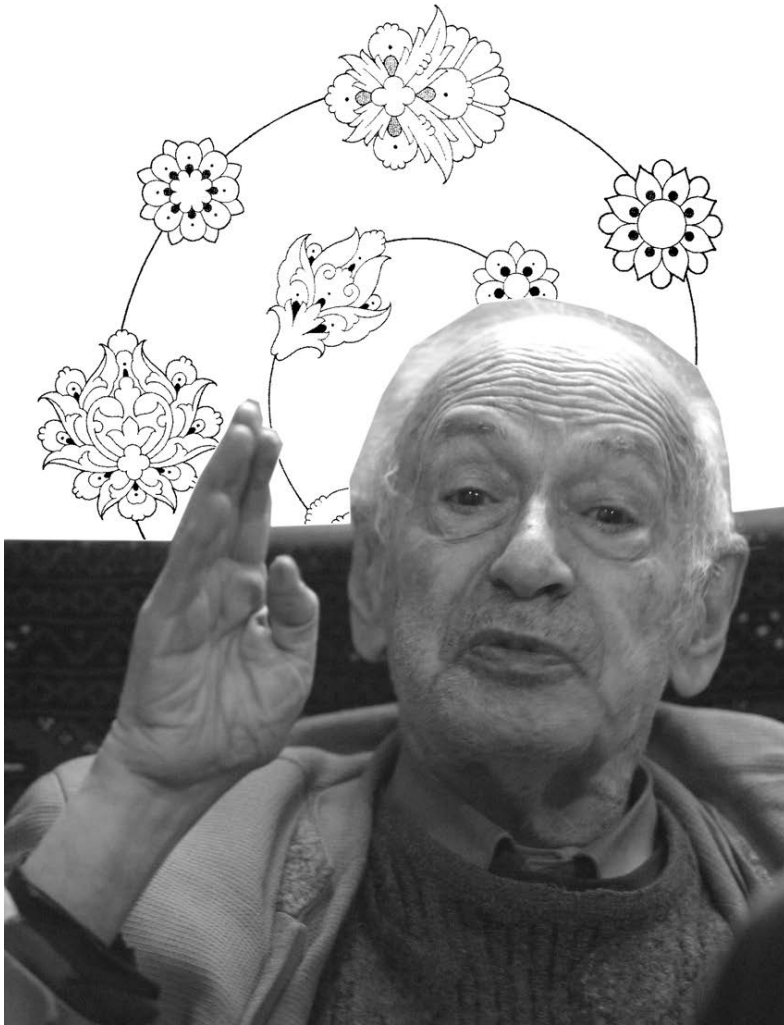
فولادوند متجاوز از ۱۲۰ بار موزه "لوورگ" را دیدن کرد و دو هزار سخنرانی را در سوربن و کلژد فرانس دنبال کرده است.

استاد تاکنون در تهران، اراک، شیراز، رشت، سمنان، سنندج، کرمانشاه و کرج درباره "لزوم برداشت عقلی" یا "افسانه زدایی" از قرآن سخنرانی کرده و هم وی مصروف به تسهیل در خرافات زدایی از آن و نزدیک گردانیدن تمام مذاهب به یکدیگر است.

"اپرای آفرینش" فولادوند در دفاع از خدای عادل به پنج زبان انگلیسی، آلمانی، عربی و فارسی برای نمایش آماده است.

فهرست کتاب‌های ترجمه شده توسط محمد مهدی فولادوند:

- ترجمه رباعیات عمر خیام. پاریس "مزن نو" ۱۹۶۰ به فرانسه نایاب.
- منتخب اشعار و نوشته‌های فرانسه طبع ژنو ۱۹۶۳ به فرانسه نایاب.
- در جست و جوی زیبایی (هدیا) طبع وزارت فرهنگ به فرانسه نایاب.
- سنفونی‌ها طبع وزارت فرهنگ به فرانسه نایاب.
- زن در اندیشه خدا، چاپخانه زیبا (نایاب).
- طبع جدید ترجمه رباعیات خیام به فرانسه به انضمام خیام‌شناسی (ماخذ و مطالب جدید درباره خیام و رباعیات منسوب به او) چاپ سوم نایاب.
- ونسی، پاسکال، بلندل (ترجمه) سازمان جیبی، کمیاب.
- نخستین درس زیبایی‌شناسی (دهخدا).
- چگونه قرآن را به فارسی ترجمه کنیم (گلگه‌هایی از قرآن).
- زیباترین اشعار فرانسه نایاب.
- رهایی از گمراهی، چاپ سوم مطبوعاتی علایی با پیشگفتار جدید با انضمام طرح "شک‌شناسی".
- ترجمه کتاب الحدود ابن سینا انتشارات سرو.
- انسان مسوول و تاریخ ساز ترجمه از عربی بنیاد قرآن نایاب.
- آفرینش هنری در قرآن بابت نوشت درباره سخن جامع نایاب.
- از ژرفای قرآن بنیاد قرآن.
- قرآن و نسل امروز بنیاد قرآن.
- نقدی بر مارکس انتشارات البرز نایاب.
- خدا را دیدم ترجمه از عربی چاپ دوم انتشارات یاسر.
- سفری از شک تا ایمان ترجمه از عربی چاپ دوم انتشارات یاسر.
- اقتصادنا (ترجمه جدید با معادل‌های فارسی) بنیاد علوم اسلامی.
- ترجمه برخی از ادعیه و دعای کامل به فرانسه و فارسی ادبی.
- مجموعه اشعار و مقالات و آثار فرانسه و فارسی مولف در دست جمع آوری است.
- فرهنگ فرانسه به فارسی (بر اساس انتشارات اردیبهشت).
- قرآن به فارسی (ترجمه دقیق) انتشارات مطالعات تاریخی و معارف

- قرآنی قم خیابان ارم: تاریخ انتشار اوایل سال ۱۳۷۲.
- خدا و علم مصاحبه ژان گیتن با دوفیزیکدان (ترجمه از فرانسه).
- صلح و شمشیر (حمایت از صلح و همزیستی مسالمت آمیز) (به زبان فرانسه).
- ترجمه دقیق "مادام بوواری" به فارسی انتشارات جامی.
- جنک فرنگ: دشوار شناسی در فرانسه (معضلات زبان فرانسه).
- حافظ دلها نه نسخه به دلها.
- اسلام منهای پاره‌ای اوهام: آماده چاپ.
- اپرای آفرینش به پنج زبان.
- ترجمه دعای کامل به فرانسه با مقدمه (انتشارات بین الملل).
- در حریم نور ۲ جلد.
- پیشوای چهره بر خاک ساینندگان (ترجمه صحیفه سجادیه) انتشارات سوره.
- خیام‌شناسی چاپ چهارم الست فردا.
- ترجمه جدید نهج البلاغه انتشارات صائب.
- سالها باید (در زندگی نامه مولف و نمونه‌هایی از آثار وی).
- حافظ در آستان وحی.
- ترجمه تئاتر در ایران (به فرانسه).

ویژه نامه بزرگداشت مترجم قرآن استاد فولادوند

استاد فولادوند
در گفت و گو با
قرآن پژوهان و مترجمان قرآن

«محمد رضا انصاری محلاتی» مترجم قرآن: رسانه ها به ترجمه فولادوند بهای لازم را نمی دهند

مقصد را به زیبایی رعایت کرده است.

این مترجم قرآن با برشمردن تفاوت های ترجمه فولادوند و مرحوم الهی قمشه ای از قرآن کریم بیان کرد: ترجمه مرحوم الهی قمشه ای از قرآن کریم را باید یک ترجمه آزاد تلقی کرد؛ به این معنا که مرحوم الهی قمشه ای سعی داشت مفاهیم را منعکس کند و در بند مطابقت با متن اصلی نباشد؛ اما ترجمه قرآن فولادوند ضمن داشتن این ویژگی از نثری مطلوب هم برخوردار است. حجت الاسلام والمسلمین انصاری محلاتی با توجه به تأثیر ترجمه قرآن فولادوند بر سایر مترجمان قرآن در دوران معاصر افزود: مترجمانی که پس از فولادوند به ترجمه قرآن اقدام کردند سعی داشتند ترجمه خود را با متن اصلی مطابقت دهند و این مطابقت در دهه های اخیر به خوبی دیده می شود و در ترجمه های قرآن کنونی، نثر متن عربی تأثیر بسیاری در زبان مقصد دارد. وی در پایان نثر و نگارش ترجمه قرآن فولادوند راستود و اظهار کرد: ترجمه قرآن فولادوند قابل ستایش بوده و ترجمه قرآن او در دوران معاصر در میان سایر ترجمه ها از متنی روان، سلیس و مستحکم برخوردار است.

هنوز در بسیاری از رسانه های گروهی از ترجمه های غیر معتبر قرآن استفاده می شود و به ترجمه ممتازی مانند ترجمه قرآن استاد فولادوند بهای زیادی داده نمی شود.

حجت الاسلام والمسلمین «محمد رضا انصاری محلاتی» مترجم قرآن ضمن بیان این مطلب تصریح کرد: رسانه های گروهی باید ترجمه هایی از قرآن کریم را برای مخاطبان ارائه دهند که ترجمه ای معتبر و بیانگر مفاهیم والای کلام الله مجید باشد؛ اما هم اکنون بهترین ترجمه ها در رادیو و تلویزیون مورد استفاده قرار نمی گیرند.

او با اشاره به ویژگی ترجمه فولادوند از قرآن کریم بیان کرد: ترجمه قرآن استاد فولادوند از نثری سلیس و روان برخوردار است و مطابقت بسیاری با متن اصلی دارد. استاد فولادوند توانسته است بین نثر ادبی و مطابقت با متن اصلی پیوند زیبایی برقرار کند؛ در حالی که بسیاری از مترجمان قرآن پیش از او از انجام این کار ناتوان بوده اند. به گفته این مترجم قرآن، فولادوند در ترجمه قرآن هم نثر زبان مبدأ و هم زبان

رضایی اصفهانی: ترجمه روان آیات قرآن، مهم ترین دغدغه استاد فولادوند بوده است

مهم ترین دغدغه استاد فولادوند در ترجمه قرآن، رساندن پیام آیات الهی به مخاطب خود بوده و به همین دلیل، نثری بسیار ساده و روان را در ترجمه به کار گرفته است.

«محمدعلی رضایی اصفهانی» قرآن پژوه با بیان این مطلب گفت: ترجمه قرآن کریم به صورت های مختلفی چون کلمه به کلمه، جمله به جمله، تفسیری و آزاد انجام می شود و استاد فولادوند در این میان از تجربه جمله ای بهره گرفته است.

حتی در آینده نه چندان دور با ترجمه هایی ویژه پزشکان، کیهان شناسان، ادیبان و بانوان مواجه خواهیم شد. او با اشاره به منش اخلاقی استاد فولادوند تأکید کرد: استاد فولادوند، انسانی فاضل و محقق تواناست؛ همچنین ایشان نه تنها به زبان فارسی آشنا هستند، بلکه به زبان فرانسه و ادبیات عرب نیز تسلط دارند. این پژوهشگر با اشاره به ضرورت معرفی ترجمه های ارزشمند به جوانان تأکید کرد: رسانه های گروهی باید با معرفی ترجمه های برتر، زمینه های جذب جوانان را به دین فراهم کنند.

صاحب اثر «منطق ترجمه قرآن کریم» افزود: در گذشته، قرآن کریم تنها توسط یک فرد ترجمه می شد اما در حال حاضر، ما این مرحله را پشت سر گذاشته و با ترجمه های گروهی قرآنی مواجه هستیم؛ به عنوان مثال می توان به ترجمه گروهی حوزه و دانشگاه که توسط دارالعلم منتشر شده اشاره کرد.

این استاد دانشگاه یادآوری کرد: همچنین می توان به ترجمه قرآن ویژه همه گروه های سنی نوجوان، جوان، فرهیخته و عموم افراد اشاره کرد. این قرآن پژوه، ترجمه را کاری بسیار تخصصی دانست و گفت:

«شهاب تشکری آرانی» مترجم قرآن:

ترجمه قرآن فولادوند برای مخاطب مبهم نیست

قسمت ها به معنا کردن به زبان روز احتیاج دارد؛ اما ترجمه فولادوند نه تا حد زیادی به زبان معمول و محاوره بوده و نه آن قدر زبان سختی در آن به کار رفته است که خواننده را از مطلب دور کند.

تشکری آرانی ادامه داد: برخی از ترجمه های قرآن در زمان پیش از ترجمه فولادوند دقت لازم را نداشته و به همین دلیل در زمان حاضر عده ای از مترجمان قرآن و محققان بر آن ترجمه ها اصلاحیه نوشته اند؛ اما ترجمه استاد فولادوند از این اتهامات مبرا است. این مترجم منظوم قرآن، رمز ماندگاری ترجمه قرآن فولادوند را در انتخاب زبان مخاطب و چهره علمی فولادوند دانست و افزود: هر اندازه مترجمان یا مؤلفان به جنبه های علمی اثر خود توجه داشته باشند بهتر می توانند با مخاطبان امروز ارتباط برقرار کنند. او در پایان گفت: استاد فولادوند آثار باارزشی - همچون ترجمه قرآن - را به جامعه علمی تقدیم کرد که هنوز جامعه ما ارزش این آثار را دریافته است و در آینده این آثار بیشتر شناخته خواهد شد.

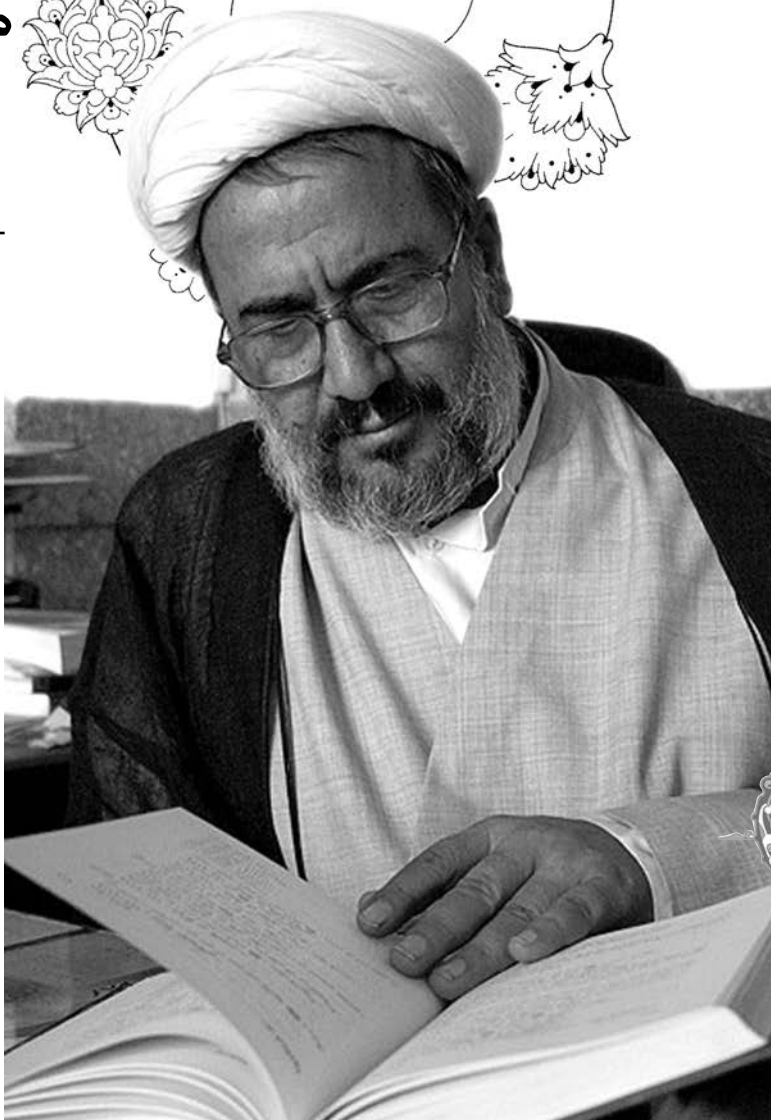
ترجمه قرآن استاد فولادوند از محدود ترجمه هایی به شمار می رود که نثرش با نثر امروز کاملاً منطبق است و خواننده در هنگام مطالعه ترجمه، به مشکلی خاص بر نمی خورد و دچار ابهام در معنا نمی شود.

«شهاب تشکری آرانی» مترجم منظوم قرآن ضمن بیان این مطلب گفت: ارزش فعالیت های علمی استادانی مانند فولادوند به دلیل تشویق و تحسین دیگران نیست و همین که آثارشان به جامعه معرفی شود و قابل استفاده عموم مردم و محققان باشد، آنان به پاداش مادی و معنوی خود می رسند.

این مترجم منظوم نهج البلاغه، با اشاره به منطبق بودن نثر ترجمه قرآن فولادوند با نثر امروز، دقت را دومین ویژگی مهم ترجمه قرآن فولادوند دانست و تصریح کرد: ترجمه های قرآن پیش از فولادوند از دقت کافی برخوردار نبود؛ برای مثال ترجمه قرآن «ابوالقاسم امامی» به زبان فارسی دشواری، ترجمه شده است و خواننده برای برخی

محمدعلی مهدوی راد: فولادوند قرآن را مفسرانه فهمیده و مترجمانه نوشته است

وی ادامه داد: این ترجمه بارها و بارها چاپ شده و مورد استفاده قرار گرفته است. همین نشان دهنده این نکته است که ترجمه فولادوند به طور کلی ترجمه خوبی است.

نویسنده کتاب «نگارش های قرآنی» درباره امتیاز این ترجمه گفت: مهم ترین امتیاز ترجمه فولادوند ایجاز و گزیده نویسی است؛ فولادوند تلاش کرده از حجم کمی ترجمه به صورت کاملی بکاهد؛ هم گزینش واژه ها بسیار دقیق است و هم حجم کمی بخش فارسی در مقابل بخش عربی کم است؛ گاهی دقیقا یک خط فارسی در مقابل یک خط عربی قرار می گیرد؛ این قدر ترجمه را همسان در آوردن و در عین حال روایی و سلامت متن را نگاه داشتن کار بسیار دشواری است.

مهدوی راد تصریح کرد: هر ترجمه ای می تواند ضعف داشته باشد؛ مترجم هر اندازه که قدر باشد نمی تواند از پس ترجمه به ماهوی قرآن دست یابد؛ چون قرآن چند لایه است و با اینکه ظاهری ساده و روان دارد؛ زبانی نمادین دارد. مترجم هر اندازه دقت و تامل کند می تواند فقط به برخی از لایه ها دست یابد و آن را در ترجمه اش دخالت دهد اما نمی شود انتظار داشت یک

مترجم در ترجمه اش بتواند تمام مفاهیم قرآنی را گزارش کند؛ به همین جهت باید گفت ترجمه فولادوند جزو ترجمه هایی است که نقطه ضعف خاصی ندارد. این استاد دانشگاه در پایان گفت: ترجمه هر کتابی باید برابر با اصل باشد؛ در ترجمه قرآن نیز مترجم نباید صرفا به متن بسنده کند و بدون تأمل بر سیاق، بافت کلام و مقدماتی که برای فهم قرآن لازم است به سراغ ترجمه برود؛ این ترجمه قطعا ترجمه موفق نمی شود.

مترجم قرآن باید قرآن را با دید تفسیری نگاه کند تا بتواند به مفهوم آیه پی ببرد سپس وقتی می خواهد آن را ترجمه کند قواعد فهم را در محتوای ژرف به کار برد و به عبارتی مترجمانه بنویسد؛ مانند کاری که فولادوند کرده است.

حجت السلام محمدعلی مهدوی راد با بیان این مطلب گفت: ترجمه فولادوند، ترجمه خوب و روانی است؛ به دلیل اینکه برخلاف بسیاری از مترجمان که در فاصله کوتاهی قرآن را ترجمه می کنند در حدود سی سال بر روی این ترجمه متمرکز شد که زمان زیادی است.

مسعود انصاری: نثر فولادوند در ترجمه قرآن، نثر معیار است

نثر استاد فولادوند در ترجمه قرآن، نثر معیار است و پیش از این کسی چنین نثری را به کار نبرده بود.

«مسعود انصاری» قرآن پژوه به بیان این مطلب گفت: استاد محمدمهدی فولادوند در ترجمه قرآن و در تطبیق آیات با متن عربی دقت بسیار داشته و از نثر معیار بهره برده است. او با اشاره به ویژگی نثر معیار تصریح کرد: نثر معیار، نثری است که به زبان مردم و شیوه بیان آن‌ها بسیار نزدیک است و مخاطبان به راحتی آن نثر را درک می‌کنند.

این مترجم قرآن با اشاره به ویژگی‌های اخلاقی و علمی یک مترجم تصریح کرد: پیام‌های قرآنی باید در وجود یک مترجم درونی شده باشد؛ به گونه‌ای که بتوان او را به عنوان الگوی عملی و اخلاقی قرآن برای جامعه در نظر گرفت.

او یادآوری کرد: برای این که یک مترجم بتواند روح حاکم بر آیات قرآن را به متن ترجمه انتقال دهد باید پیش از هر چیز نخست شکوه و عظمت قرآن را درک کرده باشد.

انصاری دانش اندوزی را برای یک مترجم بسیار ضروری دانست و گفت: یک مترجم قرآن باید با متون مختلف ادبیات فارسی و عرب، فقه، اصول، علم معانی و بیان؛ آگاهی و بر واژه‌شناسی زبان نیز تسلط داشته باشد.

این نویسنده با اشاره به ضرورت حمایت‌های مسئولان فرهنگی تأکید کرد: قرآن پژوهان و مترجمان قرآن با حضور در این عرصه هیچ گاه چشم داشتی برای دریافت‌های مادی ندارند؛ چراکه با انگیزه‌ای الهی در این زمینه وارد شده‌اند اما مسئولان باید کسانی را که به ترویج

فرهنگ قرآن کمک کرده و در این راه ارزشمند گام برداشته‌اند مورد حمایت قرار دهند.

او یادآوری کرد: باید راهی برای تأمین افرادی که عمر و وقت خود را در این راه ارزشمند صرف کرده‌اند توسط مسئولان فرهنگی اندیشیده شود و هیچ گاه نباید تنها هنگامی که این افراد پیر و بیمار می‌شوند مورد توجه قرار گیرند.

این نویسنده اطلاع‌رسانی در زمینه پژوهش‌های قرآنی را بسیار

ناکافی دانست و با اشاره به ضرورت معرفی ترجمه‌های برتر تأکید کرد: متأسفانه باید پرسید پژوهش‌های قرآنی و معرفی آثار ترجمه‌های برتر تا چه حد در بطن جامعه انجام می‌شود و آیا به همان میزان که به زمینه‌های ورزشی و ورزشکاران توجه می‌شود قرآن پژوهان نیز مورد توجه و حمایت مسئولان قرار می‌گیرند؟

انصاری با اشاره به ضرورت برگزاری جلسات تخصصی برای شناسایی ترجمه‌های برتر اظهار کرد: متأسفانه نقد در کشور ما بسیار ضعیف است اما همه ما باید بکوشیم

برگزاری جلسات نقد و بررسی در حوزه قرآن پژوهی، ترجمه‌های ممتاز را به جامعه معرفی کنیم و به نقاط ضعف

ترجمه نیز توجه داشته باشیم. این مترجم در پایان تصریح کرد: در فرهنگ ما

ایرانیان همواره احترام به بزرگانی که چراغ راه بوده و به فرهنگ قرآنی خدمت کرده‌اند، وجود داشته است؛ بنابراین همه ما نیز باید در پاسداشت خدمات بزرگان خود در این راه بکوشیم.

آگاهی مترجم قرآن از متون مختلف

یک مترجم قرآن باید با متون مختلف ادبیات

فارسی و عرب، فقه، اصول، علم معانی و بیان؛

آگاهی و بر واژه‌شناسی زبان نیز تسلط داشته باشد

فرهنگ قرآن کمک کرده و در این راه ارزشمند گام برداشته‌اند مورد حمایت قرار دهند.

او یادآوری کرد: باید راهی برای تأمین افرادی که عمر و وقت خود را در این راه ارزشمند صرف کرده‌اند توسط مسئولان فرهنگی اندیشیده شود و هیچ

گاه نباید تنها هنگامی که این افراد پیر و بیمار می‌شوند مورد توجه قرار

این نویسنده اطلاع‌رسانی در زمینه پژوهش‌های قرآنی را بسیار

رفع کاستی های محققان موضوعی است که همه مسئولان به آن اعتراف دارند و نهادهایی هم در این زمینه وجود دارد که رسیدگی به زندگی فعالان و مترجمان قرآنی باید در رأس امور آن ها قرار گیرد. «ابوالقاسم امامی» مترجم قرآن کریم با بیان مطلب بالا، رسیدگی مسئولان به فعالان قرآنی نظیر محمد مهدی فولادوند را خواستار شد و با اشاره به ویژگی ترجمه قرآن فولادوند در زمان معاصر تصریح کرد: ترجمه استاد فولادوند ترجمه ای است که از زبان روان، محکم و دقت در برگردان واژه ها برخوردار است و در حال حاضر نیز یکی از بهترین ترجمه های قرآن محسوب می شود.

او با برشمردن ویژگی ترجمه های کنونی قرآن، ترجمه قرآن فولادوند را یکی از پیشگامان تحول در این ترجمه ها دانست و افزود: نسل فعلی مترجمان قرآن به یک زبان خوب در ترجمه قرآن رسیدند. ترجمه های کنونی قرآن از ترجمه های قدیم که حالت تحت اللفظی داشت و از برخی نکات مانند جمله بندی های

در هم ریخته که اصالتی در آن دیده نمی شد خارج شدند و به شیوه های نو، معقول و معتدلی رسیدند و ترجمه استاد فولادوند هم در این بین جزء ترجمه های برتر محسوب می شود.

این مترجم قرآن کریم کاستی های موجود در ترجمه قرآن فولادوند را انگشت شمار دانست و ادامه داد: در ترجمه های قرآن

ابوالقاسم امامی:

رسیدگی به امور مترجمان قرآن باید در رأس امور نهادهای مرتبط قرار گیرد

فولادوند کاستی زیادی دیده می شود و این ترجمه، ترجمه کامل و خوبی به نسبت ترجمه های دیگر است و اگر کاستی در آن دیده شود، در ترجمه های دیگر قرآن هم این کاستی ها صدق می کند.

امامی یکی از مشکلات ترجمه های معاصر قرآن را نبود نقدهای اصولی خواند و بیان کرد: نقد ترجمه های قرآن باید با به طور اصولی صورت گیرد. در هر نقدی استدلال هایی هست که این استدلال ها صور مختلف دارد و هر کدام به تاریخی از ترجمه های قرآن برمی گردد.

ابوالقاسم امامی:

در ترجمه های قرآن فولادوند کاستی زیادی دیده می شود و این ترجمه، ترجمه کامل و خوبی به نسبت ترجمه های دیگر است و اگر کاستی در آن دیده شود، در ترجمه های دیگر قرآن هم این کاستی ها صدق می کند

به گفته این مترجم قرآن اگر فضای نقادی ترجمه های قرآن اصلاح شود و نقد این ترجمه ها یک رویکرد واحد پیدا کند، نظرهای مختلف که آفت نقد است دیگر بر ترجمه های قرآن وجود نخواهد داشت. امامی در پایان تصریح کرد: ترجمه قرآن فولادوند سرمشقی برای اتخاذ روش ترجمه و ایجاد انگیزه در بین مترجمان دیگر قرآن بود.

مسئولان فرهنگی بزرگداشتی برای فولادوند برگزار کنند

های قرآن استاد فولادوند باعث شد تا مترجمان بعدی روش او را دنبال کنند و دقت بسیاری در ترجمه قرآن داشته باشند.

برهانیان ترجمه قرآن فولادوند را دارای کمترین نقایص برشمرد و تأکید کرد: هیچ ترجمه ای نمی تواند مثل متن قرآن باشد و ظرافت های این کتاب آسمانی را به طور کامل بیان کند و ترجمه استاد فولادوند نیز در بین ترجمه های معاصر کمترین کاستی ها را دارد. او با برشمردن برخی کاستی های موجود در ترجمه قرآن استاد فولادوند تصریح کرد: یکی از مشکلات موجود در ترجمه استاد فولادوند به کار بردن کلمه های اضافه، پراختها و گیومه های بسیار است، اما در کل ترجمه استاد فولادوند دارای اشکال شاخصی نبوده و کمترین نقد را از نگاه منتقدان داشته است.

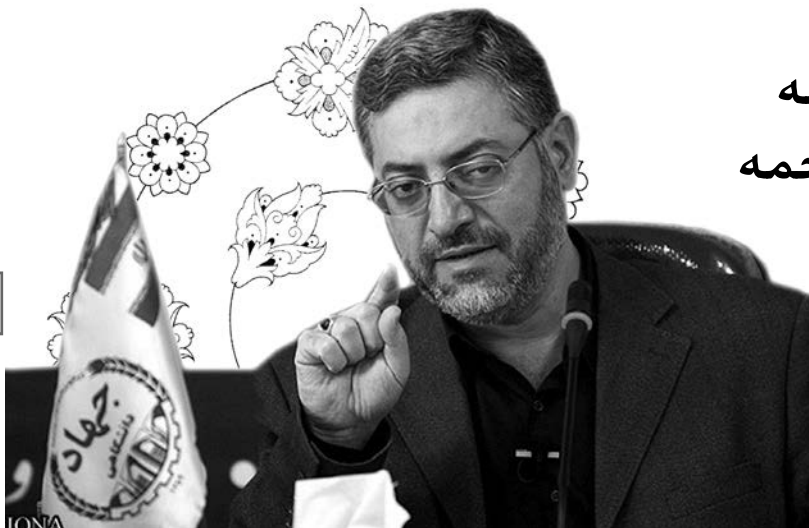
مؤلف کتاب «کلیدهای آموزش ترجمه قرآن» در پایان رسیدگی به وضعیت فولادوند را خواستار شد و گفت: شخصی مانند استاد فولادوند که زحمات زیادی برای قرآن کشیده است نباید در گمنامی باقی بماند و در این سن احتیاج مالی پیدا کند.

شخصیت خادم قرآنی مثل فولادوند نباید مانند قرآن مهجور باشد و مسئولان برای ارج نهادن به او باید بزرگداشتی را برایش برگزار کنند. «عبدالحسین برهانیان» پژوهشگر در حوزه ترجمه های قرآن با توجه به لزوم برگزاری بزرگداشت برای معرفی شخصیت و آثار استاد فولادوند مطلب بالا را گفت و بیان کرد: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و مراکز دیگری مانند سازمان اوقاف و امور خیریه وظیفه دارند به افرادی چون استاد فولادوند سرزده و با عیادت از آن ها به رفع نیاز مالی شان اقدام کنند.

او ترجمه قرآن فولادوند را یکی از بهترین ترجمه هادر دوران معاصر دانست و تصریح کرد: ترجمه قرآن فولادوند در مدت زمانی طولانی و با ویراستاری ۹ تن از متخصصان صورت گرفت. این ترجمه به زبان معیار نزدیک است و در زمان معاصر جهشی در ترجمه قرآن به زبان فارسی محسوب می شود که به بسیاری از ترجمه های قبل و بعد از خود برتری دارد.

مؤلف مجموعه کتاب های «آموزش ترجمه و مفاهیم قرآن کریم» با اشاره به تأثیرات ترجمه قرآن فولادوند بر مترجمان پس از خود افزود: ترجمه

حمیدرضا مستفید:

رعایت اصول ترجمه مهم‌ترین ویژگی ترجمه قرآن فولادوند است

ترجمه قرآن فولادوند از لحاظ روانی و رعایت اصول ترجمه در دوران معاصر بی همتا است. «حمیدرضا مستفید» قرآن پژوه و مترجم قرآن سلیس و روان بودن متن ترجمه را مهم‌ترین ویژگی ترجمه قرآن فولادوند برشمرد و عنوان کرد: ترجمه استاد فولادوند از قرآن کریم از بهترین ترجمه‌هایی

است که در سال‌های پس از انقلاب صورت گرفت و نسبت به ترجمه‌هایی که در گذشته از قرآن انجام می‌شد از نثری روان‌تر و منطبق با اصول ترجمه برخوردار است.

ترجمه استاد فولادوند این است که برخی مسائل را با علوم روز تطبیق داده است و برخی واژه‌ها مانند «جن» را خرافه دانسته و سعی داشته تا این مفاهیم را با علوم روز منطبق کند.

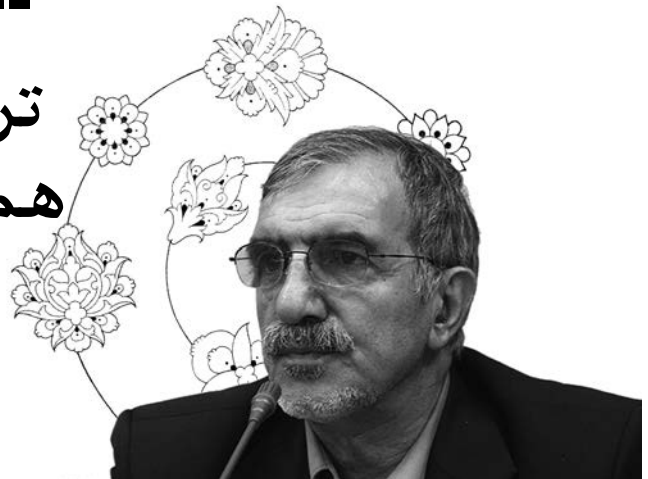
مستفید رفع برخی نقایص در ترجمه‌های قرآن را نظارت بیشتر وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی دانست و افزود: هر کتابی که بخواهد در وزارت ارشاد منتشر شود با اعمال برخی ضوابط همراه خواهد بود، اما در ترجمه‌های قرآن هیچ‌گونه داوری صورت نمی‌گیرد و این باعث وجود نقایص بزرگ در ترجمه‌های قرآن می‌شود. نویسنده کتاب «آموزش مفاهیم قرآن» در پایان با تأکید بر کار گروهی ترجمه‌های قرآن برای رفع برخی نقایص آن گفت: با انجام کار گروهی بر روی ترجمه‌های قرآن، معادل‌سازی، معنای آیه، شأن نزول آیات و تفاسیر بیشتر در ترجمه‌ها رعایت می‌شود.

وی با توجه به رعایت دستور زبان و برخی نکات لغوی در ترجمه فولادوند ادامه داد: در برخی از ترجمه‌های قرآن، بازگرداندن برخی نکات لغوی به فارسی به خوبی رعایت نشده است و به همین دلیل اشکالاتی در ترجمه‌های قرآن دیده می‌شود. کلماتی هستند که در فارسی و عربی در لفظ، مشترک ولی در معنا متفاوت هستند و مترجمان از معنای درست این کلمات به زبان فارسی غفلت کرده‌اند. این قرآن پژوه یکی از ضعف‌های ترجمه استاد فولادوند را وارد کردن برخی علوم روز در ترجمه قرآن خواند و بیان کرد: یکی از مهم‌ترین مشکلات

سیدعلی موسوی گرمارودی:

ترجمه فولادوند از قرآن هم دقیق است و هم زیبا

او با اشاره به بحث تناقض ظاهری زیبایی و وفاداری افزود: با وجود سخن قدیمی که زیبایی و وفاداری در یک ترجمه قابل جمع نیستند، شاهدیم که در ترجمه آقای فولادوند از قرآن کریم این دو جزء به ظاهر متناقض، با هم جمع شده‌اند. گرمارودی ادامه داد: در این ترجمه ما شاهد وفاداری به متن اصلی، قرآن کریم، هستیم و در عین حال او در متن خود به زبان فارسی و فارسی‌نویسی وفادار مانده است و به قول آقایان، فارسی را به خوبی پاس داشته است. «سیدعلی موسوی گرمارودی» خود از شاعرانی است که از چندی پیش وارد عرصه ترجمه متون دینی شده و به عنوان نخستین گام، به ترجمه قرآن کریم همت گماشته است. ترجمه موسوی گرمارودی بر قرآن، به وسیله تعدادی از صاحب‌نظران به عنوان ترجمه‌ای شایسته معرفی شده است. وی پس از انتشار ترجمه خود از قرآن، ترجمه‌اش از «صحیفه سجادیه» را منتشر کرد و این روزها ترجمه نهج البلاغه را در دست دارد.

ترجمه محمد مهدی فولادوند از قرآن کریم، ترجمه‌ای بسیار ارزشمند است و ایشان در ترجمه خود دست به کاری دقیق و زیبا زده‌اند. «سیدعلی موسوی گرمارودی» مترجم قرآن و ادیب با بیان این مطلب گفت: صحبت کردن درباره ترجمه آقای فولادوند بر قرآن کریم، نیازمند بحثی کارشناسی و همراه با مطالعه‌ای چندباره بر ترجمه ایشان است؛ اما به طور کلی به عقیده من ترجمه ایشان بر قرآن کریم ترجمه‌ای بسیار ارزشمند است و از بهترین ترجمه‌های قرآن محسوب می‌شود.

معصومه یزدان پناه: فولادوند انقلابی عظیم در ترجمه قرآن برپا کرد

فولادوند را می خوانیم در آن گنگی دیده نمی شود و ترجمه او سلیس و روان است. او از اول تا آخر در ترجمه قرآن، موضوعی را جانینداخته و از خود هم مطلبی به آن اضافه نکرده است. به گفته یزدان پناه یکی از مشکلات کنونی ترجمه های قرآن این است که مترجم فکر و برداشت خود را به صورت «پرانتر» یا «کروشه» داخل متن بیاورد؛ در حالی که ترجمه فولادوند از این موضوعات مبرا است.

این مترجم قرآن روشمندی را از ویژگی های مهم ترجمه قرآن فولادوند برشمرد و عنوان کرد: استاد فولادوند روشی جدید در ترجمه بنیان نهاد و واقعیت را ترجمه کرد. تا پیش از فولادوند ترجمه ها یک ساز را می نواخت، ولی او مبنای اصل نویسی قرار داد.

یزدان پناه افزود: متأسفانه به استاد فولادوند میدان داده نشد و او نتوانست بسیاری از حرف های خود را برای جامعه بیان کند. او فرصت ظهور در جامعه را پیدا نکرد و هم اکنون ضروری است تا دست نوشته های او منتشر شود و در جامعه علمی مورد نقد و بررسی قرار گیرد.

این شاگرد فولادوند یکی از ویژگی های او را خلوص نیت دانست و بیان کرد: شاگردان استاد فولادوند از جمله خود من هرگاه پرسشی داشتیم، او بدون هیچ چشم داشتی وقت خود را در اختیار ما قرار می داد و سال هادر کنار او آیات را می گفتیم و برخی آیات را که درکش برایمان قابل فهم نبود، برای ما قابل فهم می کرد.

یزدان پناه در پایان شناخت فولادوند در زمان حیاتش را ضروری خواند و تأکید کرد: نباید اجازه دهیم که فولادوند فوت کند و پس از مرگ مهم شود. فولادوند مهم بوده، هست و خواهد بود و نباید مسئولان اجازه دهند که خانواده او در زمان حیاتش سختی بکشند.

استاد فولادوند توانست یک

روش جدید در ترجمه قرآن کریم به وجود آورد و بنیانگذار انقلابی عظیم در ترجمه قرآن شود.

«معصومه یزدان پناه» مترجم قرآن و از شاگردان «محمد مهدی فولادوند» درباره نقش این مترجم در ترجمه های معاصر قرآن کریم با بیان این مطلب

گفت: استاد فولادوند مترجم مفهومی قرآن است که به درجه اعلا قرآن را فهمید و سپس آن را ترجمه کرد. وی تمامی عمر خود را در راه قرآن سپری کرد.

او با ستودن ترجمه فولادوند از قرآن کریم به زبان فرانسه، ادامه داد: ترجمه قرآن به زبان فرانسه فولادوند جایگاه عظیمی در جهان دارد و افراد زیادی به دلیل ترجمه او از قرآن کریم به این زبان، به سمت دین اسلام جذب شدند.

این مترجم قرآن با توجه به ویژگی های ترجمه فولادوند از قرآن کریم به زبان فارسی تصریح کرد: زمانی که ترجمه قرآن

ویژگی ترجمه قرآن فولادوند

زمانی که ترجمه قرآن فولادوند را می خوانیم در آن گنگی دیده نمی شود و ترجمه او سلیس و روان است. او از اول تا آخر در ترجمه قرآن موضوعی را جانینداخته و از خود مطلبی در آن اضافه نکرده است

محمود صلواتی: ترجمه استاد فولادوند تحولی عظیم در ترجمه محسوب می شود

ترجمه استاد فولادوند در نوع خود تحولی عظیم در ترجمه بود؛ این ترجمه با رعایت اصول ادبیات فارسی راه جدیدی در عرصه ترجمه گشود؛ ترجمه های قبل از آن، اصول ادب فارسی را کمتر رعایت کرده و تنها به ادبیات عرب توجه داشتند.

حجت السلام «محمود صلواتی» با بیان این مطلب ادامه داد: ترجمه استاد فولادوند مجموعه نسبتاً خوب و روانی است که با نشر روان و شیوا با عبارت های سلیس فارسی و در عین حال ادبی همراه است.

شکافت ماه» مشاهده می کنیم که در ترجمه این آیه سجع و وزن رعایت شده؛ اما در سایر آیات این سوره سجع و وزن رعایت نشده است.

نویسنده اثر «آموزش قرآن با ترجمه موزون و روان»، ترجمه خوب را ترجمه ای دانست که در عین انتقال مفاهیم، از موسیقی کلام نیز بهره بگیرد؛ همان گونه که انسان با شنیدن قرآن به زبان عربی متحول می شود با شنیدن متن

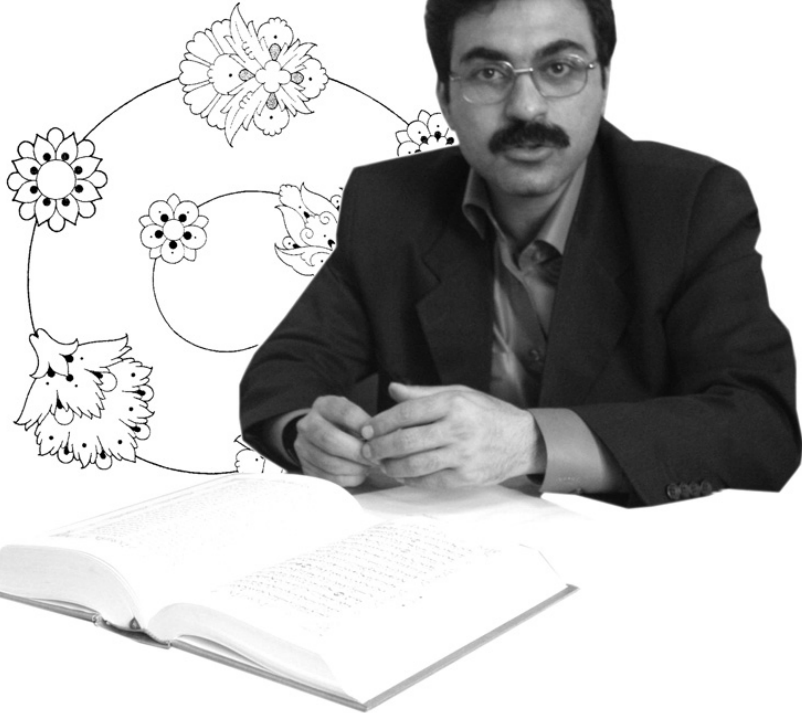
فارسی نیز تا حدی باید به این احساس دست یابد. این محقق و قرآن پژوه وضعیت امروز ترجمه را مثبت ارزیابی و به مترجمان قرآن توصیه کرد: مترجمان هنگامی که در کار ترجمه تبحر یافتند به امر ترجمه قرآن روی آورند؛ قرآن را درست بشناسند و آشنا به علم تفسیر و ادبیات فاسی و عربی باشند و در نهایت شعر و کلام موزون هم بسیار بخوانند.

نقاط قوت و ضعف ترجمه فولادوند
داشتن آهنگ کلام در این ترجمه از نقاط قوت آن به شمار میرود ولی از این جهت که به طور کامل رعایت نشده است نقطه ضعف هم به شمار می رود؛ مثلاً در ابتدای سوره قمر چنین ترجمه شده است: «نزدیک شد قیامت و از هم شکافت ماه» مشاهده می کنیم که در ترجمه این آیه سجع و وزن رعایت شده؛ اما در سایر آیات این سوره سجع و وزن رعایت نشده است

صلواتی که خود قرآن را بانثری آهنگین ترجمه کرده است گفت: قرآن، کتاب مسجع و موزون است و هر آیه و سوره ای برای خود وزن و آهنگی خاص دارد؛ در ترجمه قرآن نیز اگر بخواهیم از نظر اسلوب ظاهری دقیق باشیم باید سجع و وزن را هم رعایت کنیم؛ در ترجمه فولادوند سجع و وزن و آهنگ کلام تا حدی رعایت شده است. البته استاد فولادوند در موخره ترجمه

خود بیان می کند که تا حد ممکن سجع و وزن را رعایت کرده اما با بررسی هایی که من انجام داده ام سجع و وزن در همه آیات رعایت نشده است؛ داشتن آهنگ کلام در این ترجمه از نقاط قوت آن به شمار می رود ولی از این جهت که به طور کامل رعایت نشده است نقطه ضعف هم به شمار می رود؛ مثلاً در ابتدای سوره قمر چنین ترجمه شده است: «نزدیک شد قیامت و از هم

امیدمجد: بزرگ ترین خدمت به فولادوند، ترویج ترجمه قرآن اوست

این مترجم منظوم نهج البلاغه با طبقه بندی ترجمه های کنونی قرآن به سه گروه ادامه داد: ترجمه گروه اول مانند ترجمه «مرحوم معزی» از قرآن کریم است که این گونه ترجمه ها نمی توانند خواننده را با معنای قرآن مأنوس کند و تحت اللفظی بودن و نداشتن انشائندی درست از

ویژگی برجسته این گروه از ترجمه ها محسوب می شود.

وی ادامه داد: پیشتر از گروه دوم که از آن به عنوان ترجمه های نسل دوم تعبیر می شود، «مرحوم الهی قمشه ای» است. این دسته ترجمه ها توأم با تفسیر بوده و از لحاظ قواعد نحوی دقت لازم را ندارد و از این لحاظ باعث اعتراض بسیاری از نحویون شده اند.

مجد با توجه به شکل گیری نسل

سوم ترجمه های قرآن در دوران معاصر تصریح کرد: در نتیجه کاستی های

گروه اول و گروه دوم، نسل سوم ترجمه های قرآن به وجود آمد که از

میان آن ها می توان به ترجمه «محمد مهدی فولادوند» و «بهاء الدین

خرمشاهی» اشاره کرد. مهم ترین کاستی این ترجمه ها این است که

توضیح اضافه ندارد؛ برای مثال در آیه ۲

سوره اعراف «کتاب أنزل الیک فلا ینک فی صدرک حرج منه لتندر به و ذکر الی للمؤمنین» در ترجمه مکارم شیرازی آمده است: «کتابی به سوی تو فرستاده شده است، پس نباید در سینه تو از ناحیه آن تنگنا باشد» و در ترجمه فولادوند آمده «ناید ناراحتی از آن کتاب در سینه داشته باشی» و در هر دو ترجمه معنای آیه مبهم و نیاز به توضیح دارد.

نویسنده کتاب «شعر نو در عرصه سیمرخ» در پایان ترجمه ادبی از قرآن را ضروری دانست و تأکید کرد: قرآن دارای نثر ادبی است و مترجمی که قرآن را ترجمه می کند باید وجه ادبی و بلاغی آن را در نظر بگیرد.

بزرگ ترین خدمت مسئولان به استاد فولادوند این است که ترجمه او را ترویج دهند تا این ترجمه راه خود را در میان مردم باز کند. «امیدمجد» مترجم منظوم قرآن با بیان این مطلب گفت: استاد فولادوند مانند بسیاری از چهره های دیگر در گمنامی به سر می برد و او مشکلات زیادی دارد؛ از جمله احیای حقوق ترجمه قرآنش که تاکنون مبلغی از این ترجمه به او نرسیده است.

به اعتقاد مجد، مسئولان نباید هم اکنون فولادوند را فراموش کرده و پس از مرگش به چند پیام تسلیت بسنده کنند.

او دقت و انطباق علمی را از مهم ترین ویژگی های ترجمه قرآن فولادوند برشمرد و افزود: دقت در برگردان واژه های یکی از ویژگی های مهم ترجمه قرآن فولادوند به شمار می رود. بسیاری از

واژه ها منطبق با تحقیقات است؛ برای مثال واژه های «وطور» و «سینین» در آیه ۲ سوره «تین» در ترجمه فولادوند به دو کوه مقدس تعبیر شده است که این موضوع هم دقت در ترجمه را نشان می دهد و هم حاکی از برگردان درست عربی آن دارد.

مجد با اشاره به این که پس از ترجمه قرآن فولادوند باید ترجمه ای ادبی از قرآن صورت بگیرد بیان کرد: امروز مترجمان قرآن نباید تنها دقت را مد نظر داشته باشند؛ زیرا استاد فولادوند قرآن را در نهایت دقت ترجمه کرده است. هم اکنون ما نیاز به ترجمه ای ادبی از قرآن داریم.

ویژگی ترجمه قرآن فولادوند

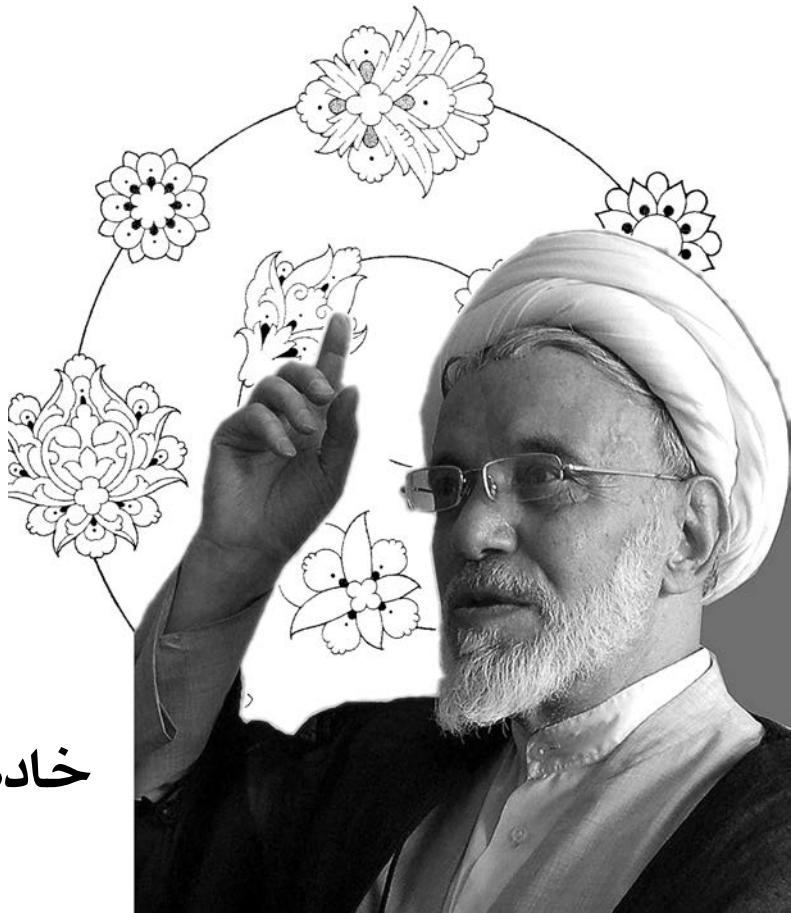
دقت در برگردان واژه های یکی از ویژگی های مهم ترجمه قرآن فولادوند به شمار می رود. بسیاری از واژه ها منطبق با تحقیقات است، برای مثال واژه های «وطور» و «سینین» در آیه ۲ سوره «تین» در ترجمه فولادوند به دو کوه مقدس تعبیر شده است که این موضوع هم دقت در ترجمه را نشان می دهد و هم حاکی از برگردان درست عربی آن دارد

استاد فولادوند
از نگاه کارشناسان و
اسادان حوزوی

هاشم زاده هریسی: استاد فولادوند مانند سایر خادمان قرآن از بی مهربی رنج می برد

خادمان قرآنی مانند استاد فولادوند با وجود تحقیقات فراوان مورد بی مهربی بسیاری واقع شده اند.

حجت الاسلام والمسلمین «هاشم هاشم زاده هریسی» قرآن پژوه و عضو سابق مجلس خبرگان رهبری با بیان این مطلب گفت: متأسفانه گاهی مسئولیت ها آن قدر زیاد است که باعث می شود، بی مهربی های زیادی در حق خادمان قرآن رخ دهد و این افراد فراموش شوند.

را به درستی و به صورت کاملاً دقیق به خواننده منتقل کند. حجت الاسلام و المسلمین هاشم زاده هریسی دیگر ویژگی ترجمه قرآن فولادوند را آهنگین بودن آن خوانند و بیان کرد: قرآن کریم خود نشری آهنگین دارد و استاد فولادوند هم توانسته است با قاطعیت تمام، ترجمه ای آهنگین و ادبی از قرآن ارائه دهد. در این ترجمه کلمات جدیدی به کار رفته که با ترجمه هایی که در پیش از آن از قرآن کریم صورت گرفته است تفاوت بسیار دارد. او الگوبرداری مترجمان قرآن را از ترجمه فولادوند یکی از دلایل

موفقیت این ترجمه برشمرد و تأکید کرد: ترجمه هایی که پس از ترجمه فولادوند از قرآن کریم صورت گرفت با یک تکامل روبه رو شد و مترجمان قرآن در دوران معاصر، از شیوه آهنگین و ابتکارات فولادوند در ترجمه خود بهره بسیار بردند.

این پژوهشگر علوم قرآنی و دینی، در پایان نقاط ضعف ترجمه قرآن فولادوند را بسیار اندک دانست و گفت: این ترجمه از لحاظ نقد علمی،

نقطه ضعف زیادی ندارد و تنها از لحاظ حروف ربطی اشکالاتی در آن دیده می شود.

عضو سابق مجلس خبرگان رهبری:
قرآن کریم خود نشری آهنگین دارد و استاد فولادوند هم توانسته است با قاطعیت تمام، ترجمه ای آهنگین و ادبی از قرآن ارائه دهد. در این ترجمه کلمات جدیدی به کار رفته که با ترجمه هایی که در پیش از آن از قرآن کریم صورت گرفته است تفاوت بسیار دارد

او با اشاره به برخی از ویژگی های ترجمه فولادوند از قرآن کریم تصریح کرد: ترجمه استاد فولادوند، یکی از دقیق ترین ترجمه های قرآن است و به جرأت می توان گفت که این ترجمه برگرفته از تفاسیر قرآن، متین ترین ترجمه در دوران معاصر محسوب می شود.

عضو سابق مجلس خبرگان رهبری، یکی از مهم ترین ویژگی های ترجمه فولادوند را رسابودن آن دانست

و افزود: یکی از مهم ترین نکات رعایت شده در ترجمه قرآن استاد فولادوند این است که توانسته بدون این که مطلب را تحریف کند آن

حجت الاسلام علی خراسانی: فولادوند، ارتباط ساده مخاطب فارسی زبان را با ترجمه قرآن برقرار کرد

مهم ترین ویژگی ترجمه فولادوند ایجاد ارتباط ساده فارسی زبان ها با ترجمه قرآن است؛ جمع کردن این ویژگی ها با هم بسیار سخت است چون هم نباید از بحث آیات فراتر رود و هم باید ارتباط را حفظ کند. حجت الاسلام «علی خراسانی» ضمن بیان این مطلب دیگر ویژگی های ترجمه فولادوند را چنین برشمرد: فولادوند در ترجمه خود از نثر معیار استفاده کرده که موجب روانی و سلاسی متن شده است. دیگر ویژگی این ترجمه انطباق با واژگان قرآنی است؛ معادل هایی که فولادوند در زبان فارسی پیدا کرده با واژگان عربی کاملاً هماهنگ است و در نهایت توضیحات وافیه و کافی که در کروشها و قلابها آورده شده است نیز دیگر ویژگی این ترجمه است.

او ادامه داد: ترجمه محمد مهدی فولادوند ترجمه نسبتاً خوبی از قرآن است؛ با توجه به وقت قابل توجهی که این مترجم بر روی ترجمه خود صرف کرده و نیز مشورت هایی که با قرآن پژوهان دیگر با گرایش های مختلف انجام داده است موجب شده تا ترجمه دقیقی از قرآن ارائه شود.

سرپرست سابق مرکز فرهنگ و معارف قرآن کریم در مورد نقاط ضعف ترجمه فولادوند تصریح کرد: استاد فولادوند نسبت به برخی آیات برداشت ها و تلقی خاصی دارند که به اعتقاد من نادرست است و این برداشت ها اگرچه در یکی دو مورد خلاصه می شود اما تأثیری در کل ترجمه باقی گذارده است؛ البته مترجمان بعد از

این قرآن پژوه در ادامه افزود: ترجمه فولادوند موجب شد تا توجه به نیاز مخاطب فارسی زبان و دقت در ترجمه در بین مترجمان بعدی فراگیر شود؛ یعنی سعی شد تا بین دقت در ترجمه و فراگیری فهم آن برای فارسی زبانان پیوندی برقرار شود.

خراسانی فضای ترجمه در حال حاضر را مثبت ارزیابی کرد و گفت: مجموعه ترجمه های ارائه شده تا حد قابل قبولی خوب و مفید است. به نظر من در زمینه ترجمه قرآن انقلابی رخ داده است و مترجمان به نقطه های روشنی دست یافته اند؛ فضای علمی و نقد و بررسی هایی که صورت می گیرد نیز بسیار موثر بوده است البته به نظر می رسد با همه تلاش هایی که صورت گرفته برای ارتباط آسان در سطوح مختلف، هنوز ما در این جهت با مشکلاتی روبه رو هستیم و باید تلاش ها را بیشتر کنیم.

او در پایان گفت: ترجمه قرآن دشواری های خاص خود را دارد ولی قرآن پژوهان ما باید همچنان به

نقطه ضعف ترجمه فولادوند

استاد فولادوند نسبت به برخی آیات برداشت ها و تلقی خاصی دارند که به اعتقاد من نادرست است و این برداشت ها اگرچه در یکی دو مورد خلاصه می شود اما تأثیری در کل ترجمه باقی گذارده؛ البته مترجمان بعد از ایشان سعی کردند این ضعف را در ترجمه خود جبران کنند

تلاش های خود ادامه دهند.

ایشان سعی کردند این ضعف را در ترجمه خود جبران کنند.

عضو هیئت علمی دانشگاه قم: فولادوند تنها به ترجمه تحت الفظی قرآن اکتفا نکرده است

استاد فولادوند ضمن بررسی ریشه لغات و اصطلاحات قرآنی، به مفهوم کلی آیات نیز پرداخته و تنها به ترجمه تحت اللفظی اکتفا نکرده اند.

حجت الاسلام والمسلمین «سیدرضا مؤدب» عضو هیئت علمی دانشگاه قم با بیان این مطلب گفت: در هر حال در همه ترجمه ها، کاستی هایی به چشم می خورد اما ترجمه استاد فولادوند از کاستی های بسیار اندکی برخوردار است.

این استاد دانشگاه با اشاره به ویژگی مهم ترجمه استاد فولادوند تصریح کرد: استاد محمد مهدی فولادوند در ترجمه قرآن و در تطبیق آیات با متن

عربی دقت بسیار داشته و از تثری بسیار ساده و روان استفاده کرده است.

این قرآن پژوه با اشاره به توانایی های استاد فولادوند در ترجمه قرآن تصریح کرد: استاد فولادوند ضمن تسلط به ادبیات عرب و فارسی با تفسیر قرآن نیز به طور کامل آشنا است.

مؤدب، دانش اندوزی را برای یک مترجم بسیار ضروری دانست و گفت: یک مترجم قرآن باید با متون مختلف ادبیات فارسی و عرب، فقه، اصول، علم معانی و بیان؛ آگاهی و بر واژه شناسی زبان نیز تسلط داشته باشد.

عضو هیئت علمی دانشگاه قم ترجمه را کاری بسیار تخصصی دانست و افزود: در گذشته، قرآن کریم تنها توسط یک فرد ترجمه

می شد اما در حال حاضر، ما این مرحله راه پشت سر گذاشته و با ترجمه های گروهی قرآنی مواجه هستیم؛ بنابراین ترجمه گروهی نسبت به ترجمه های فردی از کاستی های بسیار اندک برخوردار خواهد بود.

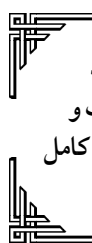
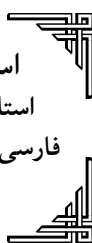
او با اشاره به ضرورت حمایت مسئولان فرهنگی از مترجمان و قرآن پژوهان اظهار کرد: هر چند بزرگانی که

زندگی خود را در راه قرآن وقف کرده اند کوچک ترین چشمداشت مادی ندارند و تنها خواستار این امر هستند تا نتیجه تلاش آنان مورد پذیرش جامعه علمی روزگار خود قرار گیرد اما مسئولان فرهنگی به طور قطع باید این بزرگان را مورد حمایت های مادی و معنوی قرار

دهند تا آنان با فراغ خاطر به بررسی آثار خود بپردازند.

این استاد دانشگاه برگزاری نشست های علمی و تخصصی را برای معرفی ترجمه های برتر بسیار ضروری دانست و گفت: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، دانشگاه ها و حوزه های علمیه باید در معرفی، نقد و بررسی ترجمه ها بکوشند و نشست های علمی و تخصصی را در این زمینه برگزار کنند.

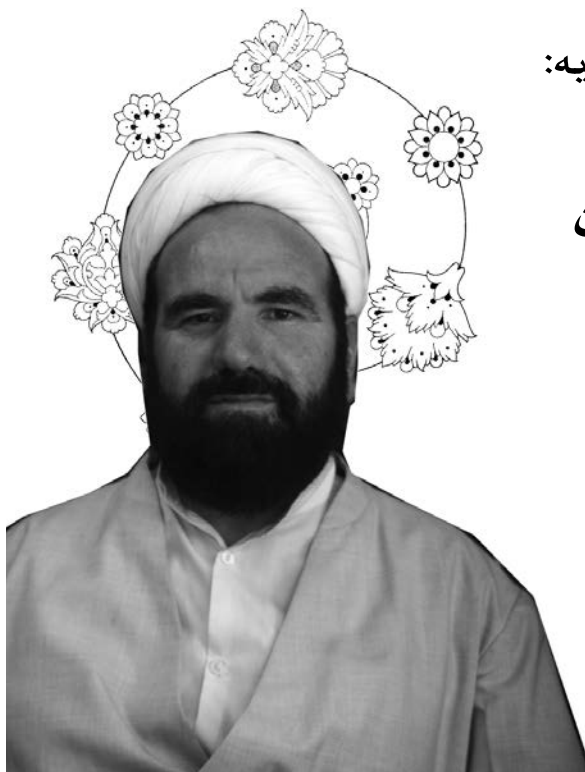
استاد فولادوند با تفسیر قرآن آشنا بود
استاد فولادوند ضمن تسلط به ادبیات عرب و فارسی به طور کامل با تفسیر قرآن نیز به طور کامل آشنا بودند

عضو مجمع محققین و مدرسین حوزه علمیه:

معادل یابی واژه مانوس،

ویژگی ترجمه فولادوند است

۲۱

ویژه نامه بزرگداشت مترجم قرآن استاد فولادوند

استاد فولادوند در معادل یابی کلمات قرآن از واژه های مانوس زبان فارسی استفاده کرده است. «محمدعلی کوشا» قرآن پژوه و عضو مجمع محققین و مدرسین حوزه علمیه قم بایبان این مطلب، درباره ترجمه محمد مهدی فولادوند از قرآن گفت: این ترجمه بسیار گویا و رسا است؛ به گونه ای که عموم افراد جامعه اعم از فرهیختگان و جوانان به راحتی می توانند از آن استفاده کنند.

او افزود: اگرچه این ترجمه بسیار روان و خوش خوان محسوب می شود اما با وجود این از نظر یک قرآن پژوه نقص هایی نیز در آن به چشم می خورد.

این قرآن پژوه با اشاره به برخی از اشکالات ترجمه استاد فولادوند تأکید کرد: در ترجمه استاد فولادوند بیش از هشتاد مورد اشتباه به چشم می خورد که می توان برای نمونه به برخی از آن ها اشاره کرد؛ به عنوان مثال استاد فولادوند آیه ۶۰ سوره بقره «ولا تعثوا فی الارض مفسدین» را به این صورت ترجمه کرده اند «در زمین سر به فساد بر ندارید» در حالی که کلمه «مفسدین» حال تأکیدی است و ترجمه

صحیح آن عبارت است از: «تبه کارانه در زمین فساد نکنید». او با اشاره به آیه ۱۸ سوره یوسف «والله المستعان علی ما تصفون» اظهار کرد: استاد فولادوند این آیه را به این صورت ترجمه کرده اند: «خدایاری ده است» در صورتی که کلمه مستعان اسم مفعول است و نباید به صورت اسم فاعل ترجمه شود همچنین ترجمه صحیح آیه چنین است: «و خداست که از او یاری خواسته می شود».

صاحب اثر «ترجمه های ممتاز قرآن در ترازی نقد» تصریح کرد: اگرچه این اشکالات در ترجمه ایشان وجود دارد اما می توان این ترجمه را به عنوان یکی از ترجمه های ممتاز پس از انقلاب در نظر گرفت.

این قرآن پژوه با اشاره به ترجمه های ممتاز پیش و پس از انقلاب تصریح کرد: از جمله ترجمه های ممتاز پیش از انقلاب می توان به ترجمه «ابوالقاسم پاینده» و «زین العابدین رهنما» و از جمله ترجمه های ممتاز پس از انقلاب نیز می توان به ترجمه استاد «محمد مهدی فولادوند»، «محمد خواجوی»،

«ابوالقاسم امامی»، سید «جلال الدین مجتبوی»، «محمد آیتی»، «بهاء الدین خرمشاهی»، «صالحی نجف آبادی»، «حسین استادولی» و «موسوی گرمارودی» اشاره کرد. این نویسنده با اشاره به منش اخلاقی استاد فولادوند تأکید کرد: استاد فولادوند، انسانی فاضل، محقق توانا و از منش بسیار بالایی نیز برخوردار است همچنین ایشان نه تنها به زبان فارسی آشنا هستند، بلکه به زبان فرانسه و ادبیات عرب نیز تسلط دارند.

هشتاد مورد اشتباه در ترجمه استاد فولادوند وجود دارد

استاد فولادوند این آیه را به این صورت ترجمه کرده اند: «خدایاری ده است» در صورتی که کلمه مستعان اسم مفعول است و نباید به صورت اسم فاعل ترجمه شود همچنین ترجمه صحیح آیه چنین است: «و خداست که از او یاری خواسته می شود»

عضو مجمع محققین و مدرسین حوزه علمیه قم با اشاره به ضرورت توجه به این بزرگان اظهار کرد: چنین افرادی که عمر خود را در راه خدمت به قرآن صرف کرده اند نه تنها باید مورد توجه احاد ملت به ویژه فرهیختگان و

حوزویان باشند، بلکه باید در رسانه های گروهی نیز مطرح شوند.

او افزود: همه مسئولان فرهنگی به ویژه صداوسیما و وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی باید حق این بزرگان را ادا کنند.

او یادآوری کرد: باید پرسید آیا درست است کسی که عمر و زندگی خود را در راه خدمت به قرآن وقف کرده است در دوران پیری، زندگی مادی خود را با مشقت بگذراند.

این نویسنده با اشاره به حقوق

پایمال شده استاد فولادوند تصریح کرد: متأسفانه آن طور که شنیده می شود حتی حق ترجمه اثر استاد فولادوند به طور کامل استیفا نشده است و مسئولان باید این امر را مورد بررسی قرار دهند.

این پژوهش گر با اشاره به ضرورت معرفی ترجمه های ارزشمند به جوانان تأکید کرد: رسانه های گروهی باید با معرفی ترجمه های برتر، زمینه های

جذب جوانان را به دین فراهم کنند؛ همچنین مسئولان نیز باید عملکرد درستی داشته باشند؛ چرا که اگر خطایی از آنان دیده شود این خطا در نهایت موجب خدشه دار شدن مفهوم دین در نزد جوانان خواهند.

محمدتقی خلعجی: ایجاز، اصلی ترین ویژگی ترجمه قرآن فولادوند است

زیاده گویی در ترجمه قرآن فولادوند به چشم نمی خورد و این ترجمه یکی از موجزترین ترجمه ها در زمان معاصر است. حجت الاسلام والمسلمین «محمد تقی خلعجی» مترجم صحیفه سجادیه درباره ترجمه محمد مهدی فولادوند از قرآن، مطلب بالا را گفت و افزود: استاد فولادوند به دلیل رعایت اصول ترجمه و توجه به معنای کلمه، ترجمه ای خوب و روان از قرآن به دست داده است.

او گفت: برخی معتقدند نخستین شرط یک مترجم خوب، دانستن مسائل کلامی

اسلام است. با توجه به همین مسایل کلامی برخی از آیات، معنای شهود و مترجم باید نخست این ویژگی ها را داشته باشد سپس به ترجمه قرآن روی آورد که به عقیده من ترجمه آقای فولادوند در این زمینه البته دارای اشکالاتی نیز هست.

نویسنده کتاب «اندیشه آزادی در نهج البلاغه» با اشاره به برخی کاستی ها در ترجمه قرآن فولادوند بیان کرد: فولادوند در ترجمه آیه های ۱۵ و ۱۶ سوره فجر واژه «فقدر» را «قدرت» معنا کرده؛ در حالی که این واژه به معنای سخت گیری است.

پدیدآورنده کتاب «رخساره خورشید» که ترجمه و شرح خطبه حضرت زهرا(س) است، ترجمه های مرحوم «سیدجلال الدین مجتوبی» و «سیدعلی موسوی گرمارودی» را از بهترین ترجمه های

قرآن برشمرد و عنوان کرد: به عقیده من ترجمه قرآن مجتوبی، دقیق ترین ترجمه و ترجمه موسوی گرمارودی از لحاظ نگارش و قلم، روان ترین ترجمه در عصر حاضر است و ترجمه ای مانند ترجمه قرآن

فولادوند نیز ترجمه خوبی است.

حجت السلام خلعجی که معتقد است ترجمه کردن قرآن اساسا اشکال دارد، تصریح کرد: قرآن، قابل ترجمه نیست و برخی واژه های قرآن مقابل ندارد و باید تفسیر شود؛ مثلا در ترجمه «بسم الله الرحمن الرحیم» مترجم در مقابل «الله»، «خدا» را می گذارد و خدا به معنای الله نیست. الله، معنای جامع تری دارد؛ یا رحمن را مترجمان با واژه های بخشاینده، بخشنده و بخشایشگر ترجمه می

کنند که اتفاقا ترجمه رحمن هیچ کدام از این واژه ها نیست. «آربری» که برای نخستین بار قرآن را به انگلیسی ترجمه کرده، برای بسم الله الرحمن الرحیم، هیچ مقابلی در زبان انگلیسی پیدا نکرده و این آیه را بدون برگرداندن، در ابتدای سوره های قرآن گذاشته است؛ چون معتقد است که برخی از آیات، مقابل ندارند.

او در پایان گفت: ترجمه قرآن نمی تواند بیانگر مفاهیمی باشد که قرآن به کار می برد و ترجمه، تنهایی نتواند بخشی از متن را بازگو کند.

محمدتقی خلعجی:

به عقیده من ترجمه قرآن مجتوبی، دقیق ترین ترجمه و و ترجمه موسوی گرمارودی از لحاظ نگارش و قلم، روان ترین ترجمه در عصر حاضر است و ترجمه ای مانند ترجمه قرآن فولادوند نیز ترجمه خوبی است

«حجت الاسلام بنکدار» قرآن پژوه: ترجمه قرآن فولادوند در امر انتقال مفهوم به مخاطب موفق بوده است

ترجمه قرآن استاد فولادوند در یاری رسانی به مخاطب در امر انتقال مفهوم موفق بوده است.

حجت الاسلام والمسلمین «مهدی بنکدار» با بیان این مطلب گفت: درک مفاهیم قرآنی یکی از معارف دینی ماست و در آیات و روایات متعددی حسنات تلاوت قرآن و تدبیر در آیات قرآنی ذکر و باعث آموزش گناهان و بخشایش آن ها قلمداد شده است.

او در ادامه تصریح کرد: همه انسان ها اعم از کسانی که در مراتب بالا تحصیل می کنند و کسانی که عامه تصور می شوند، مخاطب

قرآن هستند و این در نحوه انتقال مفاهیم قرآنی تأثیرگذار است. برای این منظور ترجمه قرآن باید بدون پیچیدگی و اغراق بوده و ساده و روان باشد.

این قرآن پژوه ضمن بیان کردن لزوم تطبیق ترجمه امروزی با ادبیات معاصر افزود: ادبیات گذشته برای مخاطب امروزی قابل هضم و دریافت نیست و ترجمه های کنونی باید با زبان معاصر ارائه شوند.

او در ادامه ترجمه های مفهومی را به ترجمه های واژه به واژه ترجیح داد و گفت: ترجمه واژه به واژه برای افرادی که در علوم قرآنی تخصصی لازم و کافی دارند مناسب است و برای ترجمه ای که باید در جامعه رایج

نهایت فصاحت و بلاغت است و یک ترجمه مطلوب هم باید فصیح و بلیغ باشد و معیارهای ادبی و دستور زبان رایج را رعایت کند.

بنکدار در ادامه تصریح کرد: چاپ ترجمه ها با کیفیت بالاتر و قابلیت انتقال مفاهیم آسان تر از ضرورت های اشاعه فرهنگ اسلام است. اما در حال حاضر

پذیرش عادت اجتماعی باعث روی آوردن به تعدادی ترجمه محدود شده است چاپ ترجمه ها با کیفیت بالاتر و قابلیت انتقال مفاهیم آسان تر از ضرورت های اشاعه فرهنگ اسلام است. اما در حال حاضر افزایش هزینه چاپ و پذیرش عادت اجتماعی باعث روی آوردن به تعدادی ترجمه محدود شده است

افزایش هزینه چاپ و پذیرش عادت اجتماعی باعث روی آوردن به تعدادی ترجمه محدود شده است. پژوهشگران و مسئولان باید ترجمه های قرآنی را بررسی و بهترین آن ها را در جامعه معرفی کنند تا درک مفاهیم قرآنی برای

مخاطبان آسان تر شود.

او در ادامه سخنانش ترجمه استاد فولادوند را ترجمه ای خوب ارزیابی کرد و گفت: ویژگی مطلوب این ترجمه این است که در مواردی که لازم بوده است برای انتقال مفهوم آیه، مطلبی یا روایتی اضافه شود، به صورت جداگانه در پراکنش آمده است که این یاری رسانی به مخاطب برای درک مفهوم موثر است و در عین حال

ذهنیت و آرامتر مخرج را هم مشخص می کند. مهدی بنکدار در پایان گفت: در تفحصی که در این ترجمه انجام دادم، آن را ترجمه ای مطلوب یافتم اما در مواردی احساس کردم که ترجمه به زبان محاوره نزدیک شده است؛ مثلاً در ترجمه آیه اول سوره شمس «والشمس وضحها والقمر اذا تلهها» قسم به خورشید و ماه زمانی

که به دنبال آن رود؛ که در جمله «زمانی که به دنبال آن رود» ابهام مشاهده می شود. ابهام دیگر در سوره تکویر در آیه «اذالشمس کورت» مشاهده می شود که کورت را «درهم پیچیدن» معنا کرده است که مفهوم آن برای خواننده روشن نیست.

نگاهی به ترجمه قرآن «محمد مهدی فولادوند»

ترجمه قرآن فولادوند از حالت انحصاری خارج شود

این مؤلف با اشاره به انواع ترجمه های قرآن ادامه می دهد: لفظ به لفظ، تحت اللفظی، معنایی، وفادار (امین)، آزاد و تفسیری انواع شناخته شده ترجمه هستند که مصداق یا مصداق هایی خارجی دارند. در این جا تنها یک نکته یادکردنی است و آن این-که قسیم قرار دادن ترجمه تفسیری به دلیل شناخته شدن قالب خاصی برای این نوع ترجمه بین انواع دیگر ترجمه است، وگرنه همه انواع ترجمه بر پایه برداشت های تفسیری نویسنده آن ها شکل می گیرد و ادعای مبر بودن یک ترجمه از برداشت های تفسیری سخنی گزاف است؛ به دیگر سخن، ترجمه تفسیری از نظر مفهومی قابل جمع با دیگر انواع ترجمه است و از نظر مصداقی از دیگر انواع ترجمه تفکیک می شود. حال پس از بیان انواع ترجمه به سراغ ترجمه استاد فولادوند می رویم.

ویژگی های ترجمه قرآن استاد فولادوند

این ترجمه را می توان معنایی - وفادار به شمار آورد؛ بنابراین هرسخنی درباره آن باید بر این اساس تلقی شود. ترجمه ایشان از چند جهت حائز اهمیت است؛ نخست پیشی گرفتن ایشان در ارائه

ترجمه-هایی مانند ترجمه استاد فولادوند این لیاقت را دارند که از حالت انحصاری خارج شوند و اساسا خدمتی که مسئولان اجرایی می توانند به این گونه ترجمه ها ارائه کنند، رها ساختن آن ها از حالت انحصاری و پرداخت هزینه ناشر اولیه و نیز هزینه تکمیل و تصحیح آن ها است.

مقاله زیر از حجت الاسلام والمسلمین «سیدحسن جواهری» مسئول واحد ترجمه مرکز فرهنگ و معارف قرآن کریم، درباره ترجمه محمد مهدی فولادوند است که به طور اختصاصی در اختیار گروه ادب خبرگزاری ایکننا قرار گرفته است.

این قرآن پژوه در این مقاله خود به بررسی و مقایسه ترجمه قرآن فولادوند با سایر مترجمان قرآن کریم پرداخته و بیان می کند: برای این-که بتوانیم درباره این ترجمه ارزشمند سخن شایسته بگوییم، لازم است در گام نخست جایگاه این ترجمه را از جهت نوع و ساختار ترجمه شناسایی کنیم و سپس بر اساس جدول ارزیابی ترجمه های قرآن، ترجمه را مورد ارزیابی قرار دهیم که البته به دلیل ضیق مجال تنها به یکی دو شاخص ارزیابی اشاره می کنیم.

مثال ۱: «وانا منا المسلمون ومنا القسطون فمن اسلم فاولك تحر وارشدا» (جن، ۱۴)

در ترجمه استاد فولادوند آمده است: «و از میان ما برخی فرمان‌بردار و برخی از ما منحرفند؛ پس کسانی که به فرمانند، آنان در جستجوی راه درستند.»

این ترجمه از نظر ادبی چندین اشکال دارد و تنها پاسخی که احتمالاً ایشان می‌توانند ارائه کنند، مقتضیات نوع ترجمه (معنایی - وفادار) است که البته در مورد آن نیز جای سخن باقی است. نخست این که «از ما» تکرار ممل است و عبارت را از فصاحت می‌اندازد و چون یکی از ویژگی‌های سراسر آیات قرآن فصاحت آن است و اگر خداوند متعال قرآن را به فارسی نازل می‌کرد، بی‌تردید بسیار فصیح می‌بود، هیچ توجیهی در این خصوص پذیرفتنی به نظر نمی‌رسد؛ البته قضاوت نهایی با خوانندگان است.

اشکال دیگر ظاهر کردن جواب شرط (آنان) است؛ زیرا آوردن جواب شرط متناسب ادبیات فارسی نیست و آن را از فصاحت می‌اندازد و اگر در نوشته فردی معمولی چنین مطلبی دیده شود، آن را به دست ویراستار می‌سپاریم تا اصلاحات لازم را انجام دهد. اشکال سوم ترجمه «تحرروا» به «راست» است. راست ترجمه مستقیم است. ایشان در ترجمه آیه ۷ سوره حمد آورده‌اند: «ما را به راه راست هدایت فرما»؛ بنابراین «رشدا» را باید به گونه

دیگری ترجمه شود؛ چنان که برخی ترجمه‌ها چنین کرده‌اند:

معزی: ... آنانند که در پی بوده‌اند راستی و درستی را.

استاد ولی: ... آنانند که راه رشد و هدایت را یافته‌اند.

صفوی: ... آنانند که آهنگ حقیقت کرده و در پی حق بر آمده‌اند.

گرمارودی: ... پس کسانی که فرمانبرداری کنند، رهیافتگی رامی جویند.

مصباح زاده: ... پس آنها جویا شدند راه نجات را.

مرکز فرهنگ و معارف قرآن: ... اینانند که در جستجوی خیر و صلاحند.

مثال ۲: «من عمل سیئه فلا یجزی الا مثلما ومن عمل صلحان من ذکر او انثی وهو مؤمن فاولک یدخلون الجنة...» (غافر، ۴۰)

فولادوند: ... و هر که کار شایسته کند - چه مرد باشد یا زن - در حاکی ایمان داشته باشد، در نتیجه آنان داخل بهشت می‌شوند.

در این ترجمه نیز دو اشکال ادبی وجود دارد که با شم زبانی فارسی زبانان همخوان نیست و عبارت را از فصاحت می‌اندازد؛

ترجمه‌ای روان بر اساس معنایی - وفادار است. بررسی ترجمه‌های پس از وی «هرچند برخی از آن‌ها از جهاتی موفق تر است»، نشان می‌دهد اغلب آن‌ها از این ترجمه تأثیر پذیرفته‌اند و این بر برکات تمام ناشدنی این ترجمه دلالت دارد.

از دیگر ویژگی‌های مثبت این ترجمه ویرایش علمی گروهی آن است، هرچند هنوز نکاتی وجود دارد که به نظر لازم است اصلاح شود؛ به تعبیر دیگر این ترجمه کاری تقریباً - و نه به طور کامل - گروهی است، هرچند هنوز تا مرحله ایده آل فاصله دارد.

ویژگی مثبت دیگر این ترجمه توجه هدفمند به جنبه‌های آوایی و ازگان آن است و چنان که در ترجمه برخی سور کوچک دیده می‌شود، ترجمه تا حدی آهنگین است.

از توفیقات دیگر این ترجمه برخورداری از نقدهای متعدد بر آن است که به تکمیل و تصحیح بیشتر آن انجامیده است.

ویژگی ترجمه استاد فولادوند از قرآن کریم

این ترجمه رامی توان معنایی - وفادار به شمار آورد؛ بنابراین هرسخنی درباره آن باید بر این اساس تلقی شود. ترجمه ایشان از چند جهت حائز اهمیت است؛ نخست پیشی گرفتن ایشان در ارائه ترجمه‌ای روان بر اساس معنایی - وفادار است. بررسی ترجمه‌های پس از وی «هرچند برخی از آن‌ها از جهاتی موفق تر است»، نشان می‌دهد اغلب آن‌ها از این ترجمه تأثیر پذیرفته‌اند و این بر برکات تمام ناشدنی این ترجمه دلالت دارد

اما در مورد ارزیابی و ارزش گذاری این ترجمه لازم است به نکاتی توجه شود. نخست این که ترجمه استاد فولادوند در محدوده ترجمه‌های معنایی - وفادار جزو بهترین‌ها به شمار می‌رود و کسانی که دغدغه ادبیات و توجه به تعادل‌های ساختاری دارند، می‌توانند این ترجمه را جزو بهترین‌ها به شمار آورند؛ اما به طور طبیعی این ترجمه و مانند آن نمی‌تواند برای کسانی که دغدغه تفسیر و توضیح‌های اضافه بر الفاظ قرآنی را دارند؛ بهترین به شمار آید.

دیگر این که اساساً ما تاکنون از ترجمه‌ای که از همه جهت برترین باشد، محروم مانده ایم و چه بسا به چنین آرزویی دست نیابیم، با این وصف برای راهنمایی علاقه‌مندان به ترجمه قرآن، ابتدا باید از علاقه و نیاز آن‌ها آگاه شویم و سپس به تناسب نیاز به آن‌ها ترجمه‌ای را معرفی کنیم. نکته سوم این که به نظر لازم است نقادان و ارزیابان به سمتی پیش روند که جهت برتر خواندن یک ترجمه را به جویندگان بهترین ترجمه گوشزد کنند، تا آن‌ها آگاهانه ترجمه مورد نظر را انتخاب کنند.

کاستی‌های ترجمه قرآن فولادوند

بسیار مناسب است که در این فرصت به برخی کاستی‌های این ترجمه نیز اشاره کنم. البته استقصای کاستی‌ها به هیچ وجه متناسب این مصاحبه محدود از جهت زمان نیست، ولی اشاره اجمالی به برخی شاخصه‌های جدول مفید به نظر می‌رسد.

یکی از نیازمندی‌های این ترجمه ویرایش فنی و علمی این اثر است و برای اثبات این گفته چند مثال ارائه می‌کنم.

نخست انعکاس جواب شرط در ترجمه است (در نتیجه آنان) که در زبان فارسی معمول نیست و دیگر ناهمخوانی افراد در ترجمه من موصوله و و جمع در جواب شرط است که آن نیز معمول نیست؛ لذا برخی مترجمان در این دو مورد دقت کرده اند و بسیاری نیز به آن بی توجهی نشان داده اند. چند ترجمه در پایین آمده است:

مکارم: ... ولی هر کس کار شایسته انجام دهد - خواه مرد یا زن - در حالی که مؤمن باشد آن ها وارد بهشت می شوند و در آن روزی بی حسابی به آن ها داده خواهد شد.

آیتی: ... و هر کس از مرد و زن که مؤمن باشد و عمل صالحی به جای آورد به بهشت داخل شود و بی حساب روزی اش دهند.

ارفع: ... و هر کس کار شایسته کند چه مرد و چه زن، در صورتی که با ایمان باشد، همگی وارد بر بهشت می شوند و در آنجا از روزی بی حساب بهره مند خواهند شد.

استادولی: ... و هر که کار شایسته ای کند، از مرد یا زن، در صورتی که مؤمن باشد، چنین کسانی به بهشت در آمده، در آن جا بی حساب و شمار روزی داده شوند.

صغوی: و کسانی که کار شایسته کنند - مرد باشند یا زن - بدین شرط که با ایمان باشند، به بهشت در می آیند و در آن جا بی حساب (بی آن که عوضی از آنان خواسته شود) روزی داده می شوند.

مجتبوی: ... و هر کس از زن یا مرد کار نیک و شایسته ای کند و مؤمن باشد پس ایشانند که به بهشت در آیند و در آن بی حساب روزی داده شوند.

مرکز فرهنگ و معارف قرآن: ... و هر مرد یا زنی که کار شایسته ای انجام دهد و مؤمن باشد، اینانند که به بهشت در می آیند و در آن جا به آنان عطای بی حساب داده می شود.

مصباح زاده: ... و کسی که کند کار شایسته از مرد یا زن و او مؤمن است، پس آن گروه داخل می شوند به بهشت روزی داده می شوند در آن بدون حساب.

مثال ۳: الگوی دیگر که در زبان فارسی برابری ندارد و انتقال الگوی ساختاری آن با روح ادبیات فارسی ناهمگون است، «احد منکم» و مانند آن می باشد. عبارت «اوجاء احد منکم من الغائط» در آیه ۶ سوره مائده نمونه ای از آن است: «وان کنتم جنبا فاطهروا وان کنتم مرضی او علی سفر اوجاء احد منکم من

الغائط او لمستم النساء فلم تجدوا ماء فتیمموا صعیدا طیباً» بیشتر مترجمان قرآن «احد منکم» را با گرتنه برداری به «یکی از شما» و یا عبارتی شبیه آن ترجمه کرده اند که به نظر صحیح نمی رسد؛ زیرا این عبارت در زبان فارسی استعمال نمی شود و فصیح به شمار نمی رود. البته برخی مترجمان به این مسئله عنایت داشته اند؛ مانند: مکارم، الهی قمشه ای، آیتی، بروجردی، پور جوادی، کاویانپور، صفارزاده، و برخی دیگر. ترجمه استاد فولادوند چنین است: «... و اگر بیمار یا در سفر بودید، یا یکی از شما از قضای حاجت آمد، ...»

مثال ۴: «... انما یرید الله لیذهب عنکم الرجس اهل البیت و یطهرکم تطهیرا» (احزاب ۳۳) آقای فولادوند آیه تطهیر را این گونه ترجمه کرده اند:

خدا فقط می خواهد آلودگی را از شما خاندان [پیامبر] بزاید و شما را پاک و پاکیزه گرداند.

مکارم شیرازی، رضایی و همکاران و برخی دیگر نیز از واژه «فقط» پس از واژه خدا استفاده کرده اند که کژتاب است و باید فقط را (مثلاً در ترجمه فولادوند) پیش از «از شما» قرار داد:

خدای می خواهد آلودگی را فقط از شما خاندان ...

تفاوت جایگاه قید «فقط» در جمله باعث شده ترجمه های یاد شده کژتاب باشند و این مطلب نادرست را به خواننده القا کند که خدا فقط آلودگی را از آن ها برطرف ساخته و مطلب دیگری برای آن ها نخواسته؛ زیرا معنای فقط در چنین جایگاهی از زنجیره عناصر نحوی، جز این اقتضایی ندارد، در حالی که عبارت پیشنهادی از این برداشت ناصواب دور است. بار دیگر دو عبارت را با هم مقایسه کنید: خدا فقط می خواهد آلودگی را از شما خاندان بزاید.

خدای می خواهد آلودگی را فقط از شما خاندان بزاید.

مثال ۵: «فما یریدهم الا طغینا کبیرا» (اسراء ۱۷) ترجمه فولادوند: ولی جز بر طغیان بیشتر آن ها نمی افزاید. این ترجمه ابهام دارد؛ زیرا مشخص نیست «بیشتر» به کدام یک باز می گردد. ابهام یاد شده منطبق با فرمول ابهام زای ذیل است:

اسم + سور (بیشتر) + اسم
مثال: دخالت بیشتر دانشمندان در سیاست قابل مشاهده است.

دخالت دانشمندان در سیاست بیشتر شده است.

دانشمندان بیشتری در سیاست دخالت می‌کنند.

مثال ۶: «وان تدعوهم الی الهدی لایسمعوا وتراهم ینظرون الیک وهم لایبصرون» (اعراف، ۱۹۸)
ترجمه استاد فولادوند چنین است: ... و آن‌ها را می‌بینی که به سوی تو می‌نگرند، در حالی که نمی‌بینند.

در این آیه سه واژه تقریباً هم معنا به چشم می‌خورد: «رأی»، «نظر» و «بصر». توضیح فرق‌های این سه واژه چنین است:

فرق «نظر» و «رأی»: ماده «نظر» زمانی استعمال می‌شود که «ناظر (=بیننده)» دنبال دیدن چیزی باشد، خواه آن را ببیند یا نه؛ به دیگر سخن، ناظر دنبال این است که مجهولی را با دیدن به معلوم تبدیل کند و ماده «رأی» در موردی استعمال می‌شود که بیننده شیء را ببیند؛ برای مثال، گفته می‌شود: «الناس ینظرون الی السماء لرأیه الهلال؛ مردم به آسمان نگاه می‌کنند تا هلال را ببینند.» در این مثال، مردم برای دیدن هلال به آسمان نگاه می‌کنند (ینظرون)، ولی ممکن است هلال را نبینند، لیکن اگر دیده شد، گفته می‌شود: «رأوا الهلال؛ هلال را دیدند.»

فرق «بصر» و «رأی»: به گفته برخی کارشناسان، هرگاه شیء به وضوح دیده شود، از ماده «بصر» استفاده می‌شود؛ یعنی آشکار بودن شیء دیده شده در معنای «بصر» داخل است. برخی دانشوران، معنای «بصر» و «رأی» را این گونه جمع کردند که «بصر» مرحله دیدن و انتقال تصویر اشیاء به عقل است و «رأی» مرحله درک عقل است؛ به دیگر سخن «بصر» مرحله‌ای چونان تصور و «رأی» مرحله‌ای بسان تصدیق است.

در نتیجه، اگر بخواهیم بین سه واژه «نظر»، «بصر» و «رأی» نوعی هماهنگی برقرار کنیم، باید بگوئیم اولین مرحله «نظر» است و سپس «بصر» و آن‌گاه «رأی» که مرحله درک عقل و پایان کار است.

در آیه مورد بحث، «تراهم» خطاب به پیامبر (ص) است که بالاترین مرحله است و «ینظرون» و «لایبصرون» به بت‌ها و یا بت پرستان اشاره دارد؛ یعنی (در معنای بت) با چشم‌های مصنوعی شان به پیامبر (ص) می‌نگرند، ولی در حقیقت او را نمی‌بینند و یا (در معنای بت پرستان) بت پرستان با چشم‌های خود به سوی پیامبر (ص) می‌نگرند و نشانه‌های صدق و درستی را می‌بینند، ولی واقعیت‌ها را نمی‌بینند.

اینک چند ترجمه مورد بررسی قرار می‌گیرد:
مکارم: ... و آن‌ها را می‌بینی [که با چشم‌های مصنوعیشان] به تو نگاه می‌کنند؛ اما در حقیقت نمی‌بینند. مجتبی‌وی: ... و می‌بینی که به تو می‌نگرند و حال آن‌که نمی‌بینند. مشکینی: ... و [ای پیامبر] آن‌ها را [مشرکان را] می‌بینی

که به سوی تو می‌نگرند، ولی [در حقیقت] نمی‌بینند. خرمشاهی: ... می‌نگری شان که به سوی تو می‌نگرند، ولی نمی‌بینند. رافع: ... می‌بینی که فقط به تو نگاه می‌کنند؛ ولی در واقع نمی‌بینند.

ترجمه پیشنهادی: و آن‌ها را می‌نگری که به سوی تو چشم می‌اندازند، ولی تو را نمی‌بینند [درک نمی‌کنند]. چنان که ملاحظه می‌شود، هیچ یک از ترجمه‌ها نتوانسته اند حق مطلب را ادا کنند، هرچند برخی از حقیقت دور و برخی فاصله کمتری دارند. بخشی از ایراد مربوط به ناتوانی زبان فارسی در برابر زبان عربی در بعد گنجینه واژگانی است (و نیز ساختاری که مورد سخن نیست)؛ در روایت است که «بین الالسن و لا تبینه الالسن».

این مثال فرصت مناسبی را برای یک تذکار به دست می‌دهد و آن اینکه مترجم بسیار به ندرت رخ می‌دهد بتواند همه ابزار ترجمه قرآن را به تنهایی فراهم کند، به ویژه مترجمی که به دلیل ذوق هنری می‌خواهد به این میدان گام نهد. واژه شناسی، بررسی روایات تفسیری، تحقیق‌های زبانی لازم برای کار ترجمه، و جز این‌ها که در جای خود به تفصیل بیان شده و از لوازم اولیه کار مترجم است و از سوی دیگر، توجه به ادبیات مبدأ و مقصد و لوازم آن‌ها که حوزه کاری بسیار متفاوتی را می‌طلبد، عملاً کار را از دست یک نفر خارج می‌کند؛ از این رو لازم است مترجم در بعدهایی که از حوزه تخصص او خارج است، یاری شود و این به برنامه ریزی و کار سازمانی نیاز دارد؛ بروز ضعف در کار مترجم قرآن هر اندازه هم که توانمند باشد، کاملاً طبیعی به نظر می‌رسد، ولی کنار آمدن با این وضعیت به خصوص برای مراکز مربوط نامطلوب می‌باشد. البته یادآوری این نکته به نظر مفید است که در کار جمعی باید به مترجم کمک کرد نه این‌که کار را از دست او گرفت، مگر شرایط خاصی تعریف شده و بر مترجم حاکم باشد.

نتیجه گیری:

در پایان به این نکته توجه می‌دهم که استاد فولادوند در حوزه تفسیر برخی نظریه‌های غیر مقبول کارشناسان و کاملاً متفاوت با مفسران و محققان ارائه کرده داده که آگاهانه آن‌ها را، تا آن جا که بررسی کردم، در ترجمه گزارش نکرده‌اند و به نظر این کار این مترجم قرآن ستودنی است؛ زیرا ترجمه قرآن برای عموم است و مجالی برای مناقشه‌های علمی در مورد نظریه‌های غیر مشهور در آن وجود ندارد و بهترین کار طرح آن‌ها در مکان‌ها و مجال‌های علمی و تخصصی است و بسیار مناسب است که دیگر مترجمان نیز از این روش پیروی کنند.

محمد جواد اسکندرلو:

ابهام و پیچیدگی های زبانی در ترجمه قرآن فولادوند وجود ندارد

استاد فولادوند در ترجمه قرآن خود به خوبی برای کلمات عربی، معادل های فارسی به کار برده و همین امر موجب شده است تا ابهام و پیچیدگی های زبانی در ترجمه او وجود نداشته باشد.

«محمد جواد اسکندرلو» عضو هیئت علمی مرکز جهانی علوم اسلامی و نویسنده با بیان این مطلب گفت: استاد محمد مهدی فولادوند در تطبیق ترجمه آیات با متن عربی دقت بسیار داشته و از نثری بسیار روان و ترجمه نیمه تفسیری بهره برده است.

او با اشاره به شیوه های مختلف ترجمه قرآن تصریح کرد: مترجمان، قرآن را به صورت تحت اللفظی، آزاد و نیمه تفسیری ترجمه کرده اند. این استاد دانشگاه با اشاره به معایب ترجمه تحت اللفظی تأکید کرد: مترجمان در ترجمه تحت اللفظی، زبانی بسیار خشک را به کار می گیرند؛ همین امر در نهایت موجب می شود تا مخاطبان نتوانند با این ترجمه ها به درستی ارتباط برقرار کنند؛ به عنوان مثال می توان به ترجمه استاد مهدی الهی قمشه ای به عنوان ترجمه ای تحت اللفظی اشاره کرد.

او با اشاره به ترجمه های آزاد تصریح کرد: در ترجمه آزاد نیز مترجمان بر اساس درک خود از معنای آیات، قرآن را ترجمه می کنند اما باید بدانیم این نوع ترجمه در عرف کمتر پذیرفته شده و از کاستی های بسیاری نیز برخوردار است.

صاحب اثر «قرآن و مستشرقان» ترجمه استاد فولادوند را

ترجمه نیمه تفسیری دانست و گفت: استاد فولادوند به ترجمه تحت اللفظی و ترجمه آزاد مقید نبوده است؛ بلکه با زبان امروز و به شیوه ای نیمه تفسیری به ترجمه قرآن کریم پرداخته است؛ بنابراین ترجمه او در زمره بهترین ترجمه های موجود محسوب می شود.

او در پایان با اشاره به ضرورت توجه مسئولان فرهنگی به خادمان قرآن تأکید کرد: همان طور که بازیگران در صداوسیما مطرح می شوند کسانی که عمر خود را در راه خدمت به فرهنگ قرآنی وقف کرده اند نیز باید مورد حمایت و تشویق همه مسئولان فرهنگی قرار گیرند.

کارشناس علوم قرآنی و حدیث:

ترجمه قرآن فولادوند ترجمه معنوی وفادار است

برخوردار است؛ مثلاً آیه ۸۶ سوره صافات را چنین ترجمه کرده است: آیا غیر از خدا به دروغ، خدایانی دیگر می خواهید. این در حالی است که در برخی ترجمه ها این گونه ترجمه شده است: «آیا غیر خدا به سراغ معبودین دروغین می روید» کلمه تریدون بامی خواهید بیشتر تناسب دارد تا با می روید، پس می بینیم که ترجمه فولادوند از دقت بالایی برخوردار است. نویسنده اثر «آیت ها و هدایت های پیامبران» تصریح کرد: ترجمه خوب ترجمه ای است که بتواند دقایق ادبی قرآن را با روانی لفظ مقصد به طور ماهرانه پیوند بزند؛ اگر کسی بتواند این امر را به طور صحیح انجام دهد می توان گفت به یک ترجمه خوب و جامع دست یافته است.

او از وضعیت ترجمه قرآن اظهار ناراضی کرد و گفت: مترجمان، تخصص های لازم را رعایت نمی کنند و نسبت به قرائن منفصله (شأن نزول آیات و مبانی اعتقادی شیعه) که حتماً باید در پراگماتر در متن ترجمه آورده شود توجهی ندارند.

ترجمه فولادوند یک ترجمه معنوی وفادار است؛ یعنی این ترجمه، تحت اللفظی و گنگ نیست و در آن، هم معنا رعایت شده و هم مقید به ریزه کاری های لفظ است.

«ابوالقاسم صلواتی گلستانی (تجری)» با بیان این مطلب افزود: من ترجمه های قرآنی را به هفت قسم: ترجمه لغوی کلمه به کلمه، تحت اللفظی، معنوی وفادار، آزاد، تفسیری، آوایی و منظوم تقسیم بندی کرده ام و بهترین نوع آن ترجمه معنوی وفادار است.

او امتیاز ترجمه فولادوند را روان بودن متن دانست و گفت: متن ترجمه بسیار روان است و در عین حال که تحت اللفظی نیست دقت هایی را که از حیث ادبیات در لفظ عربی قرآن آمده است منعکس کرده و در ترجمه فارسی آورده است.

این کارشناس علوم قرآنی ادامه داد: ترجمه فولادوند از دقت بالایی

«محمد رضا صفوی»، قرآن پژوه:

توضیحات بیش از ترجمه در ترجمه قرآن فولادوند، کم است

در ترجمه استاد فولادوند، توضیحات بیش از ترجمه، کم است؛ در عین اینکه به اصل انتقال معنا و مفهوم هم خللی وارد نشده است. در بسیاری موارد مترجمان سعی کردند که با اضافه کردن پراکنش، معانی را روشن کنند؛ اما ایشان با استفاده از الفاظ و ترکیبات انتقال معنا را به نحو احسن انجام دادند. حجت الاسلام والمسلمین «محمد رضا صفوی» با بیان این مطلب درباره ویژگی های ترجمه مطلوب گفت: یکی از ویژگی های ترجمه مطلوب مربوط به مفردات است و مترجم باید از واژه های معادل، مناسب، امروزی و صحیح برای مفردات استفاده کند.

همچنین او در بازگویی دیگر ویژگی های ترجمه مطلوب افزود: مترجم باید به اعتقادات صحیح، تاریخ صحیح و مسائل فقهی صحیح توجه داشته باشد تا بتواند ترجمه را به بهترین شکل انجام دهد.

او در ادامه اظهار کرد: مسلماً هیچ ترجمه ای نمی تواند همه ویژگی های مثبت را در خود جمع کند، اما اکنون ترجمه هایی در

بازار وجود دارد که به حد مطلوب نزدیک شدند و تا حدود زیادی اشکالات را برطرف کرده اند. یکی از ترجمه هایی که ویژگی های مذکور در آن وجود دارد، ترجمه استاد فولادوند است که در سال های اخیر توانسته است به عنوان ترجمه کم اشکال و مطلوب مطرح شود.

محمد رضا صفوی با بیان اینکه ترجمه استاد فولادوند ترجمه بازاری نیست؛ بلکه محققانه و ادیبانه است، افزود: ویژگی بارز دیگر این ترجمه آن است که به زبان امروزی نوشته شده و از لحاظ ادبی از وزن و سنگینی مناسب برخوردار است.

او در بیان کاستی های این ترجمه گفت: انتقادی که به خیلی از ترجمه های رایج از جمله ترجمه استاد فولادوند وارد است، در نظر

گرفتن یک معادل برای یک واژه است؛ در حالی که بعضی از مفردات و واژگان قرآنی، هر چند از نظر ظاهر یکسان هستند ولی در آیات مختلف به منظور و معانی متفاوتی به کار رفتند. ترجمه های بسیاری از قرآن به این مسئله توجه نکرده و یک واژه را در موقعیت مختلف یکسان معنی کردند و آن را نوعی برتری برای ترجمه دانسته اند و ترجمه استاد فولادوند هم از این نقیصه مستثنا نیست.

این قرآن پژوه در تأثیر ترجمه استاد فولادوند در ترجمه های

برخی مترجمان برای یک واژه فقط یک معادل در نظر می گیرند

انتقادی که به خیلی از ترجمه های رایج از جمله ترجمه استاد فولادوند، وارد است، در نظر گرفتن یک معادل برای یک واژه است؛ در حالی که بعضی از مفردات و واژگانی قرآنی هر چند از نظر ظاهر یکسان هستند؛ ولی در آیات مختلف به منظور و معانی متفاوتی به کار رفتند

بعدی تصریح کرد: همه ترجمه ها در ترجمه بعد از خود تأثیر دارند؛ ترجمه استاد فولادوند هم با توجه به قدرت و استحکامی که دارد، قطعاً در ترجمه های که بعداً از قرآن صورت گرفته و یا خواهند گرفت، موثر بوده است و خواهد بود.

او همچنین اضافه کرد: هر ترجمه ای برای طیف خاصی از مخاطبان جالب و مطلوب است و با همه ارزش و جایگاهی که ترجمه استاد فولادوند دارد، نباید توقع داشت که مورد توجه همه قرار گیرد.

او در پایان از مسئولان درخواست کرد که با پایین آوردن هزینه چاپ و نشر در دانشگاه ها و حوزه های نشر، انتقال فرهنگ قرآنی به جوانان را تسریع بخشند.

ترجمه فولادوند خالی از گرایش‌های اختلاف برانگیز مذهبی است

در حوزه‌های مختلف تشکیل می‌شود که در یک دوره زمانی نسبتاً بلند بر اساس انجام مجموعه‌ای از تحقیقات و مطالعات به کار ترجمه می‌پردازند.

او ادامه داد: متأسفانه در ایران ترجمه قرآن به صورت گروهی به این سبک و سیاق شکل نگرفته و یا اگر هم باشد هنوز در آغاز راه است. نویسنده مقاله «مقایسه تطبیقی کاربردهای فعل ماضی و مضارع در قرآن» تصریح کرد: من به صورت کلی به ایرادات ترجمه‌ها اشاره کردم، ترجمه فولادوند نیز ایراداتی دارد مانند اینکه در بسیاری از موارد مبتنی بر مطالعات زبان‌شناسی بسیار گسترده نیست، برای مثال فرض کنید در ترجمه واژگانی مانند «حنیف»، «امی»، «جن» و تعبیراتی از این قبیل معادل‌هایی که برگزیده شده، معادل‌هایی است که در ترجمه‌های کهن ماکه شاید ترجمه‌های چندان دقیقی هم نباشند پدید آمده است.

او ادامه داد: برای مثال در ترجمه برای واژه «ملک» معادل فرشته را به کار می‌برند، مگر تعبیر فرشته با توجه به سابقه‌ای که در فرهنگ ایرانی قبل از اسلام داشته است، چقدر می‌تواند دقیق باشد آیا نقشی که ملائکه در جهان بینی قرآنی ایفا می‌کنند با نقشی که فرشتگان در فرهنگ قبل از اسلام داشتند یکسان است، این معادلی که در ترجمه رسمی طبری برای نخستین بار انتخاب شد، چقدر دقیق و قابل قبول است.

عضو هیئت علمی پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی گفت: بخش دیگری از ایرادات بر می‌گردد به اینکه اگر مادر مواردی نیازمند توضیحات تفسیری باشیم، این توضیحات تفسیری کافی نیست، در ترجمه کتاب مقدس گاهی برخی از قسمت‌های ترجمه که جنبه تفسیری دارند به شکل پاورقی در متن می‌آیند به این معنا که یک ترجمه ساده و سلیس و روان در متن می‌آید و در پاورقی توضیحاتش درج

گروه ادب: فولادوند سعی کرده حتی الامکان ترجمه‌ای بی‌طرفانه و خالی از گرایش‌های مذهبی و طایفه‌ای ارائه دهد، او صرفاً متن قرآن را ترجمه کرده و از برداشت‌های اختلاف برانگیز تفسیری که در بین مذاهب مختلف وجود دارد، صرف نظر کرده است

دکتر «علی معموری»، عضو هیئت علمی پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی در گفت‌وگو با خبرنگاری قرآنی ایران (ایکنا) با بیان این مطلب گفت: این ترجمه در مقایسه با دیگر ترجمه‌ها چند ویژگی منحصر به فرد دارد، یکی اینکه از لحاظ ادبی در سطح بسیار بالایی قرار دارد و سعی شده تا حد امکان جنبه‌های هنری و زیبایی‌های بلاغی قرآن نیز در زبان مقصد لحاظ شود.

او ادامه داد: هم‌چنین مطالعات تاریخی فولادوند در مورد برخی موضوعات مانند ابابیل و دیگر مسائل تاریخی قرآن بسیار به ترجمه او کمک کرده و در آن منعکس شده است و کار ایشان صرفاً یک ترجمه خام و ابتدایی نیست بلکه در برخی موارد یک نوع ترجمه تفسیری نیز به شمار می‌رود.

نویسنده کتاب «زندگی سیاسی شهید صدر» ادامه داد: هر ترجمه‌ای خواه ناخواه دچار ضعف‌هایی است به عبارت دیگر اصل روند ترجمه در ایران با مشکلاتی روبروست، برای مثال ترجمه نیازمند یک کارگروهی نسبتاً مفصل و انجام مجموعه‌ای از تحقیقات و مطالعات است، ترجمه متنی مانند قرآن در هیچ‌کجای دنیا توسط یک نفر صورت نمی‌گیرد، به دلیل اینکه نیاز به اطلاعات زبان‌شناختی و تاریخی علوم قرآنی، تفسیر، فقهی و کلامی بسیار زیادی دارد که از عهده یک نفر بر نمی‌آید، برای انجام چنین ترجمه‌هایی معمولاً یک تیم متخصص

بر ترجمه‌های بعدی گفت: ترجمه فولادوند در چند محور اثر خوبی بر ترجمه‌ها داشته از آن جمله، ایشان در مواردی ترجمه‌ای خلاف نظر مترجمان قبلی ارائه کرده برای مثال در سوره فیل در تفسیر ابابیل و مواردی دیگر ایشان ترجمه‌ای برخلاف ترجمه‌های معمول آن زمان مطرح کردند، این نکات چالش برانگیز موجب شد که ترجمه‌های بعدی نسبت به این موارد حساسیت و دقت بیشتری به خرج دهند.

او گفت: یکی دیگر از محورهایی که زمینه تأثیر گذاری این ترجمه بر ترجمه‌های بعدی شد توجه فولادوند بر این نکته بود که ترجمه باید دارای یک استاندارد از جنبه‌های هنری و ادبی باشد، ترجمه متنی مانند قرآن ترجمه یک متن کلامی، فلسفی و علمی نیست که صرفاً لازم باشد مفهوم را منتقل کنیم بلکه ویژگی‌های ادبی و هنری قرآن را نیز باید در آن دخیل کرد، توجه فولادوند بر این نکته موجب شد تا مترجمین بعدی نیز ویژگی‌های ادبی قرآن را در ترجمه خود دخیل کنند.

این محقق درباره حمایت از افرادی مانند فولادوند گفت: در حوزه مسائل دینی ما بیشتر با نگاه‌های روبرو هستیم و این یکی از آفت‌های بزرگ کارهای دینی بعد از انقلاب بوده است اگر فولادوند قاری یا حافظ

قرآن بود بسیار بیشتر به او توجه می‌شد البته من قصد ندارم شأن و حق این افراد را زیر سوال ببرم این افراد نیز بسیار زحمت می‌کشند اما محققانی مانند فولادوند که تألیفات بسیار ارزنده‌ای ارائه کرده‌اند را نیز نباید فراموش کرد، متأسفانه نوعی بی‌توجهی نسبت به افرادی مانند فولادوند که رد کارهای پژوهشی فعالیت می‌کنند صورت می‌گیرد، یکی از وظایف نهادهای مختلف دینی و نهادهای علمی و پژوهشی کشور این است که از چنین افرادی تقدیر و حمایت کنند.

معموری در مورد وضعیت ترجمه قرآن در کشور گفت: یکی از مشکلات مهمی که در عرصه ترجمه وجود دارد این است که همه مترجمان کار خود را از صفر شروع می‌کنند و در واقع ترجمه‌های پیشین را مقابل خود قرار می‌دهند و سعی می‌کنند ترجمه‌ای جدید ارائه دهند که این ترجمه نیز مشکلات و ایراداتی خواهد داشت به جای این کار آن‌ها باید سعی کنند تا ایرادات ترجمه‌های پیشین را در ترجمه‌های خود برطرف کنند

او پیشنهاد داد: برای بهتر شدن وضعیت ترجمه لازم است که برنامه‌ای راهبردی در قالب چند مرحله زمانی برای ترجمه قرآن تعریف شود، ترجمه متنی مانند قرآن کار یک فرد نیست انجام مجموعه‌ای از تحقیقات را لازم دارد، ترجمه امروز یک فن است و در زیر شاخه مطالعات زبان‌شناسی در مورد نظریات ترجمه و شیوه‌های مختلف ترجمه، کتاب‌ها و مباحث زیادی وجود دارد که به آن‌ها توجه زیادی نمی‌شود

می‌شود، خوب است که مترجمین مابیشتر به این سمت و سو پیش بروند و خیلی از توضیحات لازم را که در ترجمه نمی‌گنجد در پاورقی منتقل کنند.

او ادامه داد: در سوره بقره آیه ۱۷۸: «یا ایها الذین آمنوا کتب علیکم القصاص فی القتلی الحر بالحر والعبد بالعبد والأثنی بالأثنی فمن عفی له من أخیه شیء فاتباع بالمعروف والیه باحسان ذلک تخفیف من ربکم ورحمه فمن اعتدی بعد ذلک فله عذاب ألیم / ای کسانی که ایمان آورده‌اید، درباره کشتگان، بر شما حق قصاص مقرر شده، آزاد عوض آزاد و بنده عوض بنده و زن عوض زن و هر کس که از جانب برادر دینی‌اش یعنی ولی مقتول، چیزی از حق قصاص به او گذشت شود، باید از گذشت ولی مقتول به طور پسندیده پیروی کند، و با رعایت احسان، خونبها را به او بپردازد، این حکم تخفیف و رحمتی از پروردگار شماست، پس هر کس، بعد از آن از اندازه

درگذرد، وی را عذابی دردناک است» معمولاً برداشتی که وجود دارد این است که قصاص موجب بازدارندگی مجرم از تکرار جرم و دیگران است و اگر مطالعه تاریخی دقیقی صورت بگیرد مشاهده می‌شود که جامعه عرب در عصر نزول خالی از حکم قصاص نبوده است و خداوند حکم قصاص را رواج نداده

بلکه به عکس در آن زمان قصاص بیش از حد و به شکل افراطی در جامعه عرب اجرامی شده و به جای یک نفر چهار نفر را قصاص می‌کردند و این آیه در صدد بیان این است که به جای چهار نفر همان یک نفر مجرم واقعی را بکشید، این نکته در ترجمه آیه بسیار تأثیرگذار است.

دکتر معموری ادامه داد: هم چنین است آیه سوم سوره نساء که می‌فرماید «وان خفتم ألا تقسطوا فی الیتامی فانکحوا ما طاب لکم من النساء مثنی وثلاث ورباع فان خفتم ألا تعدلوا فواحدة أو ما ملکتم ألا نکم ذلک أنى الا تعولوا / و اگر در اجرای عدالت میان دختران یتیم بیمناکید، هر چه از زنان دیگر که شما را پسند افتاد، دو دو، سه، چهار، به زنی گیرید، پس اگر بیم دارید که به عدالت رفتار نکنید، به یک زن آزاد یا به آنچه از کنیزان مالک شده اید اکتفا کنید، این خودداری نزدیکتر است تا به ستم گرایید و بیهوده عیال وار گردید» در این آیه که بحث تعدد زوجین پیش می‌آید خداوند اجازه گرفتن چهار همسر را به مرد داده است، دانستن این مطلب که قبل از اسلام چند همسری در جامعه عرب رواج داشته و اسلام آن را محدود به چهار همسر کرده یا اینکه قبل از اسلام رواج نداشته و اسلام آن را رواج داده بسیار مفید است و در ترجمه کاملاً تأثیر گذار است، باید گفت واقعیت این است که قبل از اسلام تک همسری و در کنارش روابط خارج از خانواده وجود داشته است و اسلام برای محدود کردن این روابط و کم کردن فساد در جامعه این شیوه را برگزیده است.

نویسنده مقاله «قرآن و پایان تاریخ» درباره تأثیر ترجمه فولادوند

دقت فولادوند در ترجمه قرآن؛ میراثی برای ترجمه های آیندگان

دقتی که فولادوند در رسا بودن تعابیر و پیام های قرآنی به کار برد در ترجمه های بعدی نیز تأثیر گذاشت و مورد توجه قرار گرفت.

«سید حمید جزایری» مدیر گروه ادبیات عرب مرکز جهانی علوم اسلامی بایبان این مطلب گفت: طبیعتاً ترجمه هایی که چاپ و مطرح می شوند، خواسته یا ناخواسته مورد توجه مترجمان قرار می گیرند و بر ترجمه های آن ها نیز تأثیر می گذارند.

ناشی از شرایط خاص زبان قرآن و تفاوت های زبان عربی با زبان فارسی است. البته گریزی هم از آن نیست و مترجمان دیگر نیز با آن روبه رو هستند.

مدیر گروه ادبیات عرب مرکز جهانی علوم اسلامی گفت: در هر حال آن چه که مسلم است افرادی مانند فولادوند جزو سرمایه های ملی و فراملی ما هستند و حداقل وظیفه نهادهای ما این است که حداکثر تلاش خود را در تأمین اولیات زندگی این افراد به کارگیرند. این افراد نباید دغدغه های مالی داشته باشند تا بتوانند با فراغ بال به کارهای پژوهشی خود بپردازند.

او درباره وضعیت ترجمه در کشور گفت: ترجمه در حال حاضر در کشور از نظر رشد کمی خوب است ولی از نظر رشد کیفی تعریف چندانی ندارد؛ به عبارت دیگر تعداد آثار ترجمه ای رشد نسبتاً قابل قبولی داشته ولی به موازات آن ما رشد کیفی قابل قبولی را مشاهده نکرده ایم.

جزایری در پایان گفت: دولت باید در دو بخش از ترجمه ها حمایت کند؛ یکی در زمینه آموزش لازم به مترجمان و علاقه مندان به ترجمه و دیگر در زمینه حمایت مالی از آثاری که به صورت ترجمه وارد بازار نشر می شوند.

او ادامه داد: بدین گونه ترجمه ها بر هم اثر دارند و ترجمه فولادوند به دلیل اینکه در بین ترجمه ها نمونه ای نسبتاً خوب بود مورد توجه بیشتری قرار گرفت.

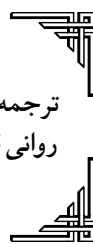
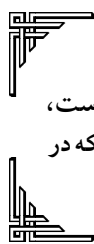
این مترجم تصریح کرد: ترجمه فولادوند از قرآن ترجمه خوب و روانی است؛ روانی قلم، محافظت بر انتقال اصل پیام، دقتی که در برخی سوره ها و آیه ها انجام داده، همه موجب شده تا این ترجمه، ترجمه ای ماندگار شود.

او ادامه داد: برای مثال در آیه ششم سوره مائده، ایشان نهایت دقت را در ترجمه به خرج داده اند. در ترجمه سوره های مکی مانند نبأ و الفارعه نیز فولادوند ترجمه قابل قبولی از خود ارائه داده است.

این قرآن پژوه نقطه ضعف های این ترجمه را چنین عنوان کرد: چون فولادوند به طور طبیعی به تمام جنبه های مورد نیاز مانند فلسفه، کلام و تاریخ وقوف کامل نداشته، ترجمه نیز کاری فردی بوده، نه گروهی، مباحث آن طور که شایسته و بایسته بوده، انتقال داده نشده است؛ هم چنین چون اسلوب جمله اسمیه و فعلیه در زبان فارسی کم رنگ است، فولادوند نیز نتوانسته آنطور که انتظار می رود ویژگی های زبان قرآن را به فارسی برگرداند و این نه به دلیل ضعف فولادوند بلکه

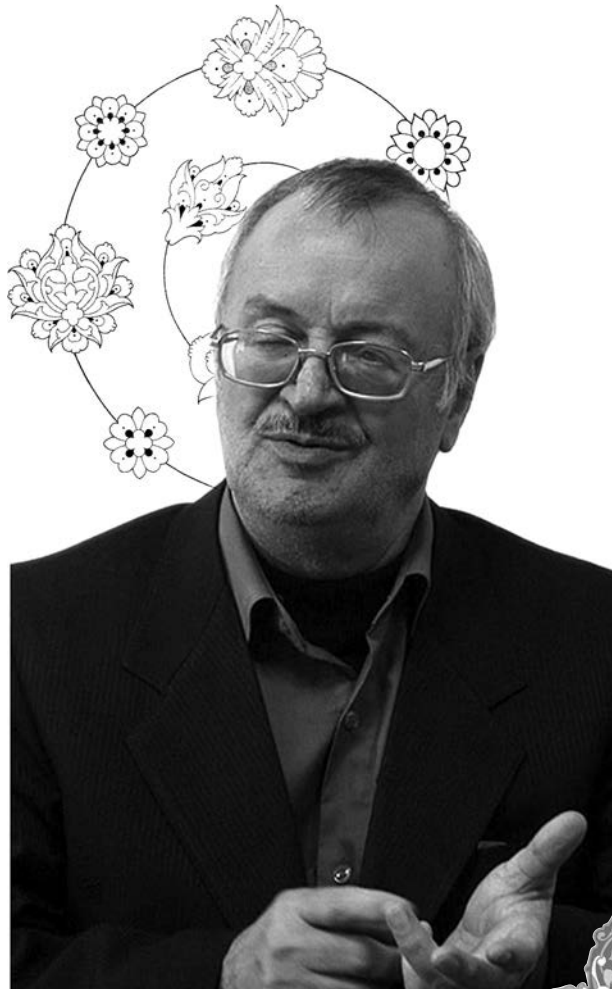
ویژگی ترجمه فولادوند

ترجمه فولادوند از قرآن ترجمه خوب و روانی است،
روانی قلم محافظت بر انتقال اصل پیام، دقتی که در
برخی سوره ها و آیه ها انجام می دهد

استاد فولادوند
از نگاه کارشناسان و فعالان قرآنی و
اساتید دانشگاه

ترجمه های قرآن فولادوند و آیت الله مکارم شیرازی؛ بهترین ها از نگاه یحیی یثربی

فولادوند، انسانی فاضل و محقق توانا است؛ همچنین ایشان نه تنها به زبان فارسی آشنا هستند، بلکه به زبان فرانسه و ادبیات عرب نیز تسلط دارند.

این استاد دانشگاه با اشاره به مشکلات مترجمان قرآن کریم تصریح کرد: مترجمان در ترجمه قرآن کریم با دو مشکل بسیار جدی مواجه می شوند؛ مشکل نخست این است که آنها از درگیر شدن با قداست آیات تا حدی نگران هستند و برای همین بیشتر به ترجمه لفظ به لفظ می پردازند؛ مشکل دیگر نیز این است که برای برخی از آیات به دشواری می توان معادل و معنای فارسی پیدا کرد.

نویسنده کتاب «آب طربناک (تحلیل موضوعی دیوان حافظ)» اظهار کرد: در حال حاضر کمیت و کیفیت ترجمه ها نسبت به گذشته بسیار خوب بوده است اما باید بدانیم که هنوز تا رسیدن به ارائه یک ترجمه خوب راه زیادی را در پیش خواهیم داشت. این پژوهشگر یادآوری کرد: متأسفانه برخی ترجمه ها در حال حاضر تکرار ترجمه های دیگر محسوب می شود.

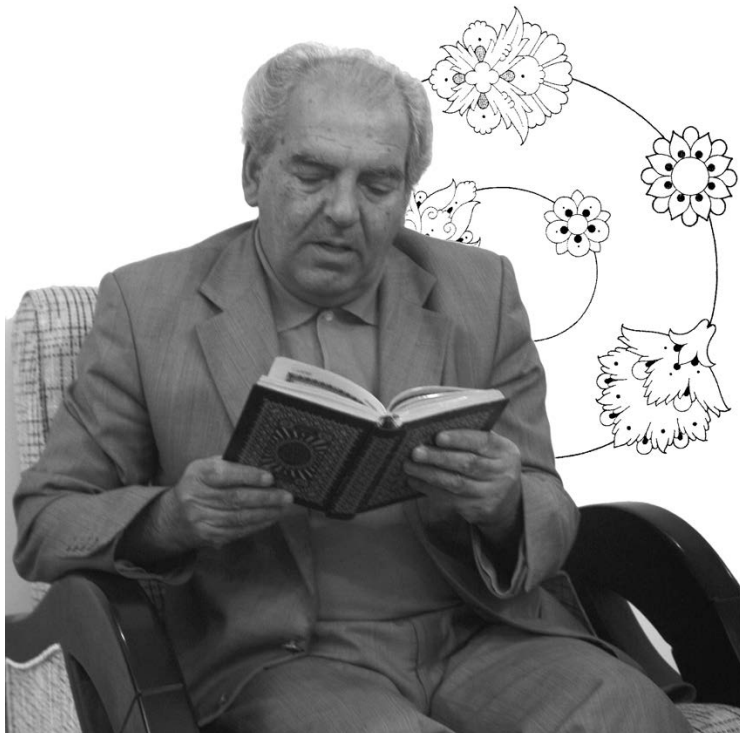
این استاد دانشگاه در پایان با اشاره به ضرورت حمایت از بزرگان تصریح کرد: مسئولان فرهنگی باید از کسانی که عمر خود را در خدمت به فرهنگ صرف کرده اند به طور قطع قدردانی کنند و این بزرگان نتیجه خدمات خود را تنها در آخرت نبینند؛ اما متأسفانه سوء مدیریت فرهنگی، آشفتگی هایی را در این زمینه به وجود آورده است و گاه آثاری به عنوان اثر برگزیده معرفی می شوند که شاید چنان که باید غنی و ارزشمند نیستند.

گروه ادب: یحیی یثربی ترجمه محمد مهدی فولادوند را در میان مترجمان غیر حوزوی و ترجمه آیت الله مکارم شیرازی را در میان مترجمان حوزوی، به عنوان بهترین ترجمه های قرآن مثال زد.

«یحیی یثربی» عضو هیئت علمی دانشگاه علامه طباطبایی و نویسنده در گفت و گو با خبرگزاری قرآنی ایران (ایکنا) گفت: ترجمه استاد فولادوند یکی از بهترین ترجمه ها در سی سال اخیر محسوب می شود. البته ترجمه ایشان، ترجمه تفسیری نیست و بلکه ترجمه لفظ به لفظ است اما با این وجود ترجمه این استاد در میان تمام ترجمه های لفظ به لفظ از کاستی های کمتری برخوردار است.

او افزود: اگرچه نارسایی و کاستی هایی در همه ترجمه ها به چشم می خورد اما به طور کلی می توان در میان مترجمان غیر حوزوی، اثر استاد فولادوند و در میان مترجمان حوزوی نیز اثر آیت الله مکارم شیرازی را به عنوان ترجمه های برتر معرفی کرد.

این نویسنده با اشاره به منش اخلاقی استاد فولادوند تأکید کرد: استاد

غلامرضا امامی: استاد فولادوند جهانی است بنشسته در گوشه‌ای

استاد فولادوند جهانی است بنشسته در گوشه‌ای؛ او مردی است که در دام دانه‌های زمانه نیفتاده و به همین دلیل در دریای دین و ادب غرق شده و توانسته گوهر تابناکی را که همان ترجمه قرآن مجید است، عرضه بدارد. «غلامرضا امامی» محقق و مترجم در گفت و گو با خبرنگاری قرآنی ایران (ایکنا) با بیان مطلب فوق و با اظهار تأسف از این که یاد فولادوند در زمان حیاتش فراموش شده است گفت: دریغ که یاد استاد فولادوند در زمان زندگی اش گرمی داشته نمی شود. البته قدر او از سوی گروهی که باید قدرشناس باشند دانسته نمی شود اما فولادوند برای مردمی که با قرآن آشنا هستند، نامی آشنا است.

او با توجه به ویژگی‌های ترجمه فولادوند از قرآن کریم ادامه داد: ترجمه قرآن استاد فولادوند از قرآن کریم با زبانی روان و رسا توانست نسل جوان را به بهترین شکل با معانی والای کلام وحی آشنا کند. استاد فولادوند هم به زبان عربی و هم به ادبیات فارسی تسلط بسیار دارد و با تفاسیر قرآن کاملاً آشنا است و حسن بزرگ ترجمه او این است که

معانی کلمات قرآن را به واژه‌هایی که برای نسل امروز آشنا است، برگرداند و ترجمه قرآن را به زبان امروزی در اختیار مردم قرار داد.

او ترجمه قرآن فولادوند را یکی از شیواترین ترجمه‌ها در دوران معاصر دانست و اظهار کرد: ترجمه قرآن استاد فولادوند یکی از رساترین، دقیق‌ترین و شیواترین ترجمه‌های فارسی

قرآن مجید است. او در این ترجمه نه تنها به زبان عربی تسلط داشته است، بلکه در دو زبان فرانسه و انگلیسی تبحر دارد و در ترجمه خود نه تنها روح آیات مقدس قرآن مجید را حفظ کرده، بلکه واژه‌های مناسب را برای کلام خدواند برگزیده است.

نویسنده کتاب «آی ابراهیم» ادامه داد: بسیاری از ترجمه‌های قرآن چنان دور از ذهن است که تنها به کار متخصصان می‌آید، اما ترجمه قرآن استاد فولادوند جنبه خاص و عام را با هم دارد و هم خواص از آن بهره می‌برند و هم مردم معمولی جذب آن می‌شوند. به اعتقاد این مترجم بسیاری از ترجمه‌های قرآن به گونه‌ای ترجمه به رأی است، اما ترجمه قرآن استاد فولادوند از این عیب به‌کنار است.

او در پایان با اشاره به سخنی از اقبال لاهوری اظهار کرد: علامه اقبال لاهوری در جمله‌ای می‌گوید: «چنان قرآن را بخوان که گویی بر تو نازل شده است»، کار استاد فولادوند هم این چنین بوده است که پرتوی از قرآن را که بر جانش تابیده بود را به رسایی و بدون هیچ پیرایه و آرایه‌ای به نسل امروز بازگو کرد.

ویژگی ترجمه قرآن فولادوند

بسیاری از ترجمه‌های قرآن چنان دور از ذهن است که تنها به کار متخصصان می‌آید، اما ترجمه قرآن استاد فولادوند جنبه خاص و عام را با هم دارد و هم خواص از آن بهره می‌برند و هم مردم معمولی جذب آن می‌شوند

ترجمه قرآن فولادوند باید به جوانان معرفی شود

بتوانند در چاپ های بعدی آثار خود، نقص موجود در آنها را برطرف کنند. این قرآن پژوه با اشاره به توانایی های مترجمان تأکید کرد: یک مترجم پیش از هر چیز باید با زبان مبدأ و زبان مقصد به طور کامل آشنا باشد و در زمینه ای که به

ترجمه می پردازد از تخصص و توانایی های لازم برخوردار باشد؛ به عنوان مثال یک ادیب هیچگاه نباید به ترجمه متنی علمی بپردازد. این پژوهشگر یادآوری کرد: همچنین از ظرافت های ادبی و تعبیرات هر دو زبان آگاه و برای جمله بندی در زبان مقصد نیز از علوم بلاغی چون معانی، بیان و بدیع مطلع باشد.

این استاد دانشگاه با اشاره به ویژگی های اخلاقی یک مترجم اظهار کرد: یک مترجم هیچگاه نباید اثر خود را به عنوان بهترین اثر در نظر بگیرد و در این حوزه غرور داشته باشد؛ چراکه در این صورت دست آوردهای او از دست خواهد رفت؛ بنابراین یک مترجم باید کار خود را ناقص بداند تا همواره در صدد تکمیل آن برآید.

این قرآن پژوه با اشاره به ضرورت استفاده از نظر پیشکسوتان در ترجمه قرآنی تأکید کرد: مترجمان باید همواره از انتقادات دیگران بهره ببرند؛ نسبت به پیشکسوتان، تواضع و فروتنی داشته باشند و خود را نیازمند آنان بدانند همچنین هیچگاه خود را بی نیاز از خواندن آثار آنان ندانند. او یادآوری کرد: یک مترجم در ترجمه قرآن باید با علوم قرآنی، شأن نزول آیات، ناسخ و منسوخ و تاریخ زبان عربی در زمان پیامبر (ص) به طور کامل آشنایی داشته باشند.

جعفری در پایان به جوانان توصیه کرد: جوانان باید همواره در جستجوی ترجمه های خوب باشند و با دیدی انتقادی به ارزیابی ترجمه ها بپردازند؛ همچنین در خواندن ترجمه ها دقیق باشند تا همواره نکته های تازه ای را از قرآن بیاموزند.

استاد فولادوند تا حدی گله مند بودند که نه تنها مورد حمایت مسئولان فرهنگی واقع نشده اند؛ بلکه حق ترجمه ایشان نیز چنان که باید ادا نشده است

باید بکوشیم ضمن معرفی ترجمه های برتر قرآن از جمله ترجمه استاد فولادوند، مطالب و مفاهیم قرآنی را متناسب با سطح درک جوانان و نوجوانان به آنها ارائه دهیم.

سید «محمد مهدی جعفری» نویسنده

و استاد دانشگاه در گفت و گو با خبرگزاری قرآنی ایران (ایکنا) با بیان این مطلب گفت: استاد مهدی فولادوند، زبان شناسی عربی را نزد استادان عرب زبان در مهد زبان شناسی، فرانسه، فراگرفته و با ظرافت های دقیق ادبیات فارسی و ادبیات عرب به طور کامل آشنا بوده است؛ به همین دلیل در ارائه ترجمه از قرآن کریم موفق بوده است.

او افزود: اگرچه در ترجمه ایشان کاستی های نیز به چشم می خورد اما به طور کلی می توان گفت این ترجمه نسبت به دیگر ترجمه های قرآن از کاستی های کم تری برخوردار است.

این استاد دانشگاه ترجمه قرآن محمد مهدی فولادوند را بسیار خوب ارزیابی و تصریح کرد: مرکز پژوهش های ترجمه در قم در دهه ۷۰ پس از ارزیابی این ترجمه و برطرف کردن برخی از اشکال های آن، آن را ارائه داد؛ بنابراین به طور کلی می توانیم این ترجمه از قرآن را خوب و مثبت ارزیابی کنیم.

این استاد دانشگاه با اشاره به ضرورت حمایت های مسئولان فرهنگی از بزرگانی که به این فرهنگ خدمت کرده اند تأکید کرد: متأسفانه استاد فولادوند تا حدی گله مند بودند که نه تنها مورد حمایت مسئولان فرهنگی واقع نشده اند؛ بلکه حق ترجمه ایشان نیز چنان که باید ادا نشده است. او یادآوری کرد: مسئولان فرهنگی باید با فراهم کردن شرایط مناسب زندگی، امکان تحقیق و پژوهش را برای بزرگانی که به فرهنگ قرآنی و فرهنگ کشور خدمت کرده اند، به وجود آورند تا آنان با فراغ خاطر

«رضا بابایی»
قرآن پژوه:
ترجمه فولادوند
دچار کمترین
گرایش‌های
تألیفی و
تفسیری است

قرآن انتظار می رود فضای مقدسی ندارد؛ قرآن مقدس‌ترین کتاب مسلمانان است؛ پس مترجمان ما باید سعی کنند که در ترجمه خود کم و بیش فضای مقدسی را ایجاد کنند؛ متأسفانه فولادوند در انتقال و تزریق مفاهیم قدسی چندان موفق نبوده است.

بابایی افزود: ترجمه فولادوند ترجمه بسیار موفق و خوبی است. زبان ترجمه به لحاظ واژگانی محدود نیست تعدد و تنوع واژگان معادل سبب شیوایی و جذابی متن شده است و به موسیقی کلام اهمیت داده معاصر ادامه داد: فضای ترجمه در حال حاضر رضایت بخش نیست و ترجمه‌ها بازاری و بی کیفیت شده اند؛ متأسفانه مسئولان

ما با انحرافات به شدت برخورد می‌کنند اما با انحطاط‌ها کاری ندارند؛ ترجمه قرآن نیز اکنون به سمت انحطاط کشیده شده است، مترجمان

عمدتاً ترجمه‌های ضعیفی از قرآن به عمل می‌آورند که یا کپی کارهای قبلی است یا توسط یک ویراستار خوب ویراستاری شده است اما پر از اشکالات معنایی است.

او در پایان گفت: باید رانت‌ها را از امر ترجمه برداشت؛ نباید تنها به یک عده صاحب نام بودجه داد؛ هر کس که توان ترجمه قرآن را دارد باید مورد حمایت قرار بگیرد.

ترجمه فولادوند دچار کمترین گرایش‌های تألیفی و تفسیری است؛ چون مترجم معنای اصلی آیه را در درجه اول قرار داده و گرایش‌های اعتقادی خود را دخیل نکرده است. «رضا بابایی» کتاب پژوه و قرآن پژوه با بیان این مطلب گفت: مترجمان قرآن نباید به فرقه، گرایش و مذهب خاصی تعصب داشته باشند. تعصب به عقاید خاص باعث می‌شود

مترجم در ترجمه خود گرفتار تأویل و تفسیر شود؛ یعنی آنچه را که از آیه تعبیر می‌کند، درجه اول و معنای واقعی آیه را در درجه دوم اهمیت قرار دهد.

مسئول انجمن قلم حوزه

تصریح کرد: شاید اگر روزی یک مترجم اسلام شناس که به شأن نزول آیات و مفاهیم قرآنی آشنایی دارد به دور از هر گونه تعصب سنی و شیعی به ترجمه قرآن بپردازد بتوان گفت ترجمه به دور از هر گونه تعصب و غرض ورزی بوده است.

این قرآن پژوه معاصر در باره نقاط ضعف ترجمه فولادوند گفت: ترجمه محمدهدی فولادوند آن چنان که در ترجمه

ترجمه فولادوند ترجمه موفق و خوبی است

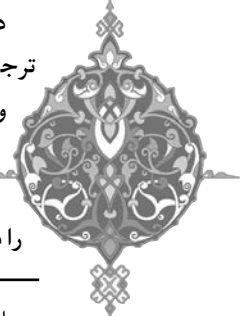
ترجمه فولادوند ترجمه بسیار موفق و خوبی است زبان ترجمه به لحاظ واژگانی محدود نیست تعدد و تنوع واژگان معادل سبب شیوایی و جذابی متن شده است و به موسیقی کلام اهمیت داده است

مترجم در ترجمه خود گرفتار

تأویل و تفسیر شود؛ یعنی آنچه را که از آیه تعبیر می‌کند، درجه اول و معنای واقعی آیه را در درجه دوم اهمیت قرار دهد.

رضاشکرانی:

مترجمان قرآن هم چنان از بی برنامگی رنج می برند

دلایل قرآنی ترجمه قرآن امری است ناممکن؛ آنچه که ما به عنوان ترجمه قرآن داریم تلاشی است در جهت نزدیک شدن به معیارهای ترجمه قرآن؛ با توجه به این مطلب اگر بخواهیم ترجمه فولادوند را بررسی کنیم به دلیل اینکه ترجمه فولادوند توسط چهار مترجم و صاحب نظر در حوزه ترجمه بازخوانی و ویرایش شده است و یکی از ترجمه هایی است که فقط نظر مترجم در آن لحاظ نشده است پس طبعاً انتظار بالایی از آن می رود.

شکرانی گفت: به لحاظ واژگانی، فولادوند سعی کرده معادل های خوبی برای واژگان پیدا کند؛ هر چند با توجه به بحث معنایی که در این زمینه وجود دارد (مترجم باید معنایی از واژه را که در زمان نزول مد نظر بوده، در نظر گیرد؛ نه اینکه معنای آن را در زمان ترجمه در نظر گیرد) متأسفانه اکثر ترجمه ها از این نکته غافل هستند و ترجمه فولادوند نیز از این نقیصه مبری نیست. ولی در عین حال باید توجه داشت که به

لحاظ معادل یابی واژگان، ترجمه موفق است و شاید یکی از بهترین ترجمه ها از نظر معادل یابی ساخت های نحوی زبان عربی نیز باشد.

او ادامه داد: در ترجمه ما با سه روش روبه رو هستیم؛ روش ترجمه جمله به جمله (ترجمه عادی)، روش کلمه به کلمه (ترجمه تحت الفظی) و روش پاراگراف به پاراگراف (ترجمه آزاد)؛ ما در قرآن نیز با واحدی به نام آیه روبه رو هستیم؛ واحد آیه نیز نه با کلمه برابری می کند نه با جمله؛ به این معنا که یک آیه ممکن است از

مترجمان قرآن از نوعی بی برنامگی رنج می برند؛ چرا که ما به تنقیه علمی ترجمه به طور عام و ترجمه قرآن به طور خاص نپرداخته ایم. دکتر «رضاشکرانی» با بیان این مطلب افزود: اصولاً داوری درباره ترجمه به دلیل افت و خیزها و نوساناتی که در جای جای ترجمه وجود دارد - یعنی معادل یابی واژگان، معادل یابی ترکیب های نحوی و معادل یابی ساختار جمله های زبان مبدأ و مقصد و در نهایت اسلوب های دو متن مبدأ و مقصد - امری دقیق و علمی را می طلبد.

فولادوند معادل یابی واژگانی خوبی انجام داده است

لحاظ واژگانی، فولادوند سعی کرده معادل های خوبی برای واژگان پیدا کند؛ هر چند با توجه به بحث معنایی که در این زمینه وجود دارد (مترجم باید معنایی از واژه را که در زمان نزول مد نظر بوده؛ در نظر گیرد، نه اینکه معنای آن را در زمان ترجمه در نظر گیرد) متأسفانه اکثر ترجمه ها از این نکته غافل هستند و ترجمه فولادوند نیز از این نقیصه مبری نیست؛ ولی در عین حال باید توجه داشت که به لحاظ معادل یابی واژگان ترجمه موفق است و شاید یکی از بهترین ترجمه ها از نظر معادل یابی ساخت های نحوی زبان عربی نیز باشد

او ادامه داد: ممکن است ترجمه ای به لحاظ معادل یابی واژگان خوب باشد اما به لحاظ ساختار درونی جمله ترجمه خوبی نباشد؛ لذا ما باید در ترجمه در چهار حوزه جداگانه داوری کنیم؛ در حوزه معادل یابی واژگان، معادل یابی جمله، معادل یابی ساخت های نحوی درون هر زبان، معادل یابی سبک ها و اسلوب ها. استاد دانشگاه اصفهان افزود: اصولاً هم به دلایل علمی و هم به

او افزود: در ترجمه قرآن ما با بیش از صد سازه روبه رو هستیم؛ اگر ترجمه استاد فولادوند را به صورت مقایسه‌ای با سایر ترجمه‌ها بررسی کنیم در می‌یابیم که فولادوند در ترجمه این سازه‌های نحوی به فارسی تلاش در خور تقدیر و شایسته‌ای انجام داده است؛ هرچند این تلاش ایشان از دو نقیصه رنج می‌برد؛ یکی اینکه در برخی موارد معادل یابی دقیق نیست مانند سازه «لام جحود (تأکید)» که معادل درستی برای آن انتخاب نشده است و دوم در برخی موارد یک سازه را خوب و دقیق معنا کردند اما در برخی موارد به متن وفادار نمانده‌اند و عدول کرده‌اند. دکتر رضا شکرانی گفت: بعد چهارم ترجمه، رعایت معادل‌های اسلوب متن مبدأ در متن مقصد است؛ ما در متن اسلوب‌های مختلف ادبی، علمی و حماسی داریم، قرآن هم از این اسلوب‌ها استفاده کرده مثلاً در سوره‌های مکی بیشتر از اسلوب‌های ادبی و حماسی استفاده کرده، چون در مکه هدف گرویدن مردم به اسلام بود پس باید از اسلوب‌های ادبی و حماسی که تاثیر گذارتر است استفاده می‌شد اما در سوره‌های مدنی از اسلوب‌های علمی استفاده شده چون دیگر نیاز به گرویدن به اسلام مطرح نبوده بلکه هدف بیان مطالب علمی به صورت دقیق و روشن بوده است که تکرار و سجع نیز برخلاف اسلوب ادبی و حماسی در اسلوب علمی کاربرد ندارد؛ حال این انتقال اسلوب به زبان مقصد یکی از دشوارترین مراحل در معادل‌یابی ترجمه‌ای است و اصولاً یکی از بخش‌هایی که ترجمه ناپذیری قرآن خود را نشان می‌دهد در معادل‌یابی اسلوب‌های قرآن است یعنی ما نمی‌توانیم آن آهنگ، ضرباهنگ، سجع، ایهام و جناس موجود در قرآن را نه به زبان فارسی بلکه به هر زبان دیگری ترجمه کنیم ولی باید سعی کنیم در رعایت یک اسلوبی که نه عامیانه باشد و نه چندان سخت و دشوار که برای همگان، آن هم همگانی که طبعاً از فهم عربی قرآن عاجزاند و ناگزیر به ترجمه قرآن روی آورده‌اند، مناسب باشد؛ همانگونه که استاد فولادوند با مطالعات زبان‌شناسی که داشته است توانسته ترجمه سلیس و روان و در خور تمجید و شایسته‌ای ارائه دهد.

دکتر رضا شکرانی در پایان گفت: ترجمه قرآن واقعا امری ست ناشدنی؛ ترجمه قرآن، عین قرآن که نیست چون به زبان عربی نیست؛ مثل قرآن هم نمی‌تواند باشد چون خداوند خود در قرآن فرموده که بشر از آوردن مثل قرآن عاجز است؛ به لحاظ علمی هم رعایت معادل‌یابی واژگانی، ساخت‌های نحوی و جمله‌ای اگر چه ممکن است رعایت شود ولی اسلوب، آن هم اسلوب‌های بدیع قرآنی در ترجمه اگر نگوییم محال است چیزی نزدیک به محال است ولی با این وجود؛ آب دریا را اگر نتوان کشید / هم به قدر تشنگی باید چشید.

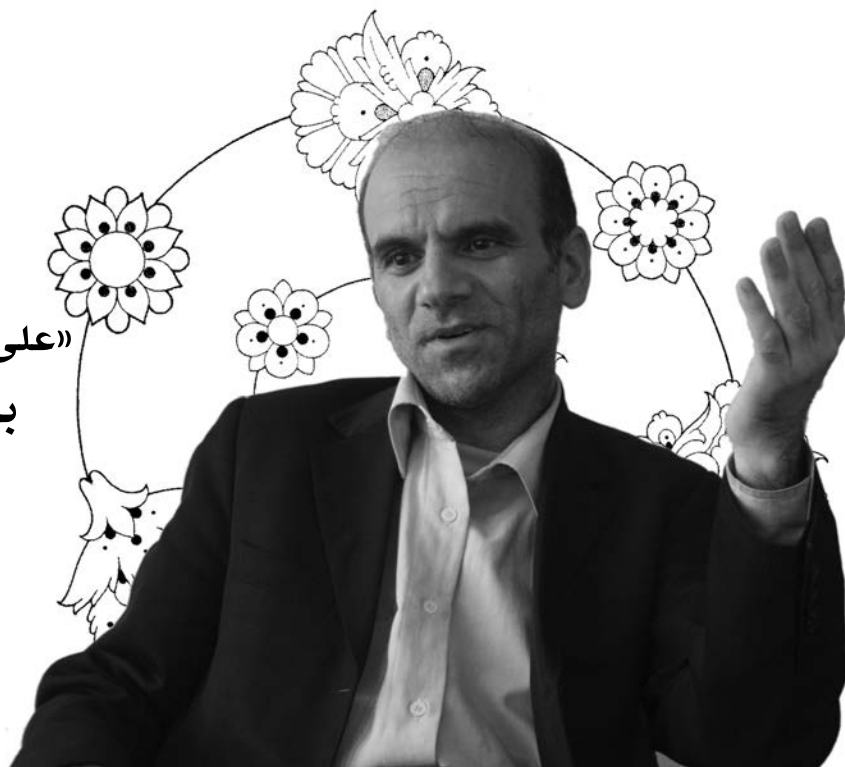
چندین جمله تشکیل شود، یا چند آیه تشکیل یک جمله را دهند و یا نیمی از آیه در یک جمله و نیمی دیگر در جمله بعد ترجمه شود؛ پس مشاهده می‌کنیم که در ترجمه این مشکل را داریم که واحد را چه قرار دهیم؛ آیه یا جمله. اگر واحد را آیه قرار دهیم ترجمه‌ای که حاصل می‌شود چون در مواردی بر اساس جمله نیست، نیمی از آیه در جمله بعد قرار می‌گیرد و در نتیجه ترجمه‌ای نامفهوم است؛ در این جا مترجمان ناچارند برای روان شدن متن، واحد را جمله قرار دهند و آیات را بر اساس واحد جمله ترجمه کنند.

این قرآن پژوه گفت: استاد فولادوند سعی کرده جمله را واحد ترجمه قرار دهد؛ گرچه ناچار شده بخشی از آیه بعد را درون جمله قبل ترجمه کند اما ترجمه از لحاظ مفهومی ترجمه خوبی از کار درآمده است؛ ترجمه آیات قرآن در واحد جمله به مخاطب کمک می‌کند مفهوم آیه را به روشنی درک کند و لذا یکی از دلایل روانی و مأنوس بودن ترجمه، ترجمه بر اساس واحد جمله است. او افزود: شاید یکی از دلایل اینکه ترجمه‌های مادر حوزه قرآن و غیر از آن از استاندارد‌های لازم برخوردار نیست توجه نکردن به این شرط است که مترجم باید دانش تحلیل مقایسه‌ای ساخت‌های نحوی دو زبان (زبان مبدأ و زبان مقصد) را فراگیرد.

شکرانی افزود: مترجم در سایه آگاهی به قواعد دستوری زبان مبدأ و مقصد به ساخت‌های نحوی دو زبان نیز آگاهی داشته باشد؛ یا به عبارتی مترجم به این نکته بپردازد که هر یک از این ساخت‌های نحوی در زبان مبدأ چه معادل‌هایی در زبان مقصد دارد.

او تصریح کرد: مادر ایران هیچ دوره آموزشی در حوزه ترجمه نداریم که ساخت‌های نحوی دو زبان را به صورت مقایسه‌ای تحلیل کند؛ اگر مترجمی پیش از ترجمه هر ساخت نحوی از زبان مبدأ به زبان مقصد این تحلیل را داشته باشد یا بر سر این موضوع فکر کند که ساختار مبدأ در زبان مقصد چه معادل‌هایی می‌تواند داشته باشد مثلاً همین لام جحود را تحلیل کنند که در زبان عربی مدلولش چیست و در زبان فارسی چه مدلولی دارد، بسیاری از کاستی‌ها در بخش معادل‌یابی سازه‌های نحوی را برطرف می‌کند؛ همانگونه که ترجمه فولادوند در زمینه انتقال سازه‌های نحوی زبان عربی به زبان فارسی یکی از ترجمه‌های کم‌نقص و موفق بوده است.

او ادامه داد: اگر ما معادل‌یابی واژگانی، معادل‌یابی ساخت‌های درون جمله، رعایت ترتیب واژگانی جملات زبان مبدأ و مقصد و رعایت اسلوب‌ها را به نحو درستی انجام دهیم ترجمه موفقی به دست می‌آوریم؛ با مقایسه این چهار نکته در ترجمه فولادوند با سایر ترجمه‌ها می‌توانیم بگوییم ترجمه فولادوند ترجمه موفقی بوده است.

«علی نجار فسائی» قرآن پژوه: بیشتر معیارهای ترجمه مطلوب در ترجمه استاد فولادوند وجود دارد

علی نجار در ادامه گفت: همچنین مترجم باید با انتخاب نزدیک ترین معانی و مناسب ترین معادل‌ها معنا و مفهوم کامل آیه را برساند و متن ترجمه را با متن عربی قرآن مطابقت دهد.

او در زمینه ترجمه استاد فولادوند تصریح کرد: ترجمه استاد فولادوند در میان ترجمه‌های سده اخیر از ترجمه‌های بسیار شاخص و ممتاز است و به تعبیر برخی قرآن پژوهان جزو بهترین ترجمه‌ها محسوب می‌شود و قریب به اتفاق معیارهایی که ذکر کردم، در ترجمه ایشان رعایت شده است و از لحاظ مطابقت متن ترجمه با متن قرآن و روانی عبارات، ترجمه ای مطلوب محسوب می‌شود و ضریب خطا و لغزش‌های آن به نسبت ترجمه‌های دیگر کم است.

این استاد دانشگاه در ادامه ویژگی‌های ترجمه استاد فولادوند گفت: انتقال معانی، اصطلاحات تخصصی، بحث سیاق، تدبیر در لغات و توجه به زبان مقصد و مبدا به طور قابل توجهی در ترجمه استاد فولادوند رعایت شده است، اما در بعضی آیات، خصوصاً آیاتی که متضمن نکات فقهی است، کمتر دقت شده است و بیشترین اشکال در این آیات مشاهده می‌شود. از جمله در آیه ۲۳۳ سوره بقره، قسمتی از آیه یعنی «والوالدات یرضعن اولادهن حولین کاملین» را چنین معنی کرده است: «مادران واجب است که فرزندان خود را دو سال تمام شیر بدهند». در حالیکه شیر دادن مادران از جنبه فقهی امری مستحب است نه واجب و استاد فولادوند به علت احاطه نداشتن به مسائل فقهی آن را واجب معنی کردند.

او در پایان این ترجمه را در میان ترجمه‌های رایج ترجمه‌ای مطلوب دانست و گفت: با چشم پوشی از برخی ایرادات وارد بر ترجمه، می‌توان آن را ترجمه‌ای قابل اعتماد محسوب کرد.

بیشتر معیارهای ترجمه مطلوب در ترجمه استاد فولادوند وجود دارد؛ اما در ترجمه آیات فقهی ایشان اشکالاتی مشاهده می‌شود.

«علی نجار فسائی» قرآن پژوه با بیان این مطلب گفت: ترجمه قرآن، امر خطیری است و باید معیار و شاخص‌هایی در آن رعایت شود. نخستین معیار در ترجمه قرآن این است که متن ترجمه با متن قرآن فاصله چندانی نداشته باشد و عین آموزه‌ها و گفته‌های قرآن در ترجمه آورده شود.

او انسجام و یکنواختی در متن ترجمه را از دیگر ویژگی‌های ترجمه مطلوب دانست و افزود: شیوایی و سلیس بودن از دیگر ویژگی‌های ترجمه مطلوب است و ترجمه قرآنی باید براساس نثر معیار تنظیم شده باشد و برای مخاطب فارسی زبان امروزی دریافت و فهم آن پیچیده نباشد.

همچنین این استاد دانشگاه رعایت مبانی فقهی و کلامی در ترجمه را از دیگر ویژگی‌های ترجمه شاخص دانست و گفت: اصطلاحات تخصصی باید در ترجمه درست معنا شود و در ترجمه این اصطلاحات، دقایق و ظرایف این علوم در نظر گرفته شود و برای این منظور مترجم لازم است که به این علوم اشراف داشته باشد.

او همچنین ادامه داد: تسلط به علم وجوه و نظایر و علم لغت و مفاهیم آنها ویژگی‌های است که باید مترجم این ویژگی‌ها را داشته باشد. این پژوهشگر قرآنی همچنین تصریح کرد: مترجم باید آیاتی را که دچار اضافات اجمال و اضافات است به نحو احسن تفسیر کند و در تفسیر آن‌ها به آراء موثق و قابل استناد رجوع کند و ضمن رعایت اصول و مبانی ترجمه به زبان مبدا و مقصد مسلط باشد.

ترجمه قرآن فولادوند منبع تحقیقات انشگاهی است

فولادوند وجود دارد که بیشتر به آن نظر می شود، گفت: عبارات واضح و رسا، ترجمه موجز و مختصر، عبارت گزینی و معادل یابی خوب از بخشی از ویژگی های این ترجمه هستند. فولادوند به فهم آیات، شان نزول، بافت و سیاق و تفسیر توجه خوبی داشته است. این مدرس علوم قرآنی اظهار کرد: اگرچه در گروه علوم قرآنی، قرعه فال به نام ترجمه فولادوند خورده و بیشتر مورد استفاده قرار می گیرد، اما نباید از ترجمه های دیگر هم به سادگی گذشت و آنها را کنار گذاشت. ترجمه های دیگر هم ویژگی های قابل توجهی دارند. وی در پایان گفت: به طور کلی می توان گفت ترجمه فولادوند از قرآن، یکی از بهترین ترجمه های حاضر محسوب می شود که بسیاری از آن به عنوان منبع استفاده می کنند.

استادان و بیشتر دانشجویان گروه علوم قرآنی برای پایان نامه خود، به ویژه در ترجمه آیات، از ترجمه فولادوند استفاده می کنند.

«اعظم پرچم» مدرس علوم قرآنی با بیان این مطلب گفت: ما وقتی ترجمه تحقیقی می خواهیم ترجمه آقای فولادوند را معرفی می کنیم، اما معتقدیم ترجمه یک نفری، کار اشتباهی است. قرآن باید به صورت گروهی ترجمه شود.

وی افزود: مادر ترجمه قرآن نیاز به یک گروه متخصص علوم قرآنی داریم. در کنار این گروه باید از استادان زبان فارسی هم سود برد. این استادان می توانند در بخش معادل یابی برای ترجمه نقش مهمی داشته باشند. پرچم در پاسخ به این پرسش که چه ویژگی هایی در ترجمه قرآن استاد

فولادوند در ترجمه قرآن به جزئیات هم توجه کرده است

کاراندیش با بیان این که «مشخص است که فولادوند تفسیر قرآن را مطالعه کرده و زبان عربی و ادبیات عربی را می داند.» تصریح کرد: گزینش واژه هادر ترجمه حروف، به خوبی خودش را نشان می دهد. بعضی حروف را، به خوبی ترجمه کرده اند که نشان می دهد مترجم به هر دو زبان خیلی خوب آگاهی دارد. این مدرس در پاسخ به این پرسش که از جمله تفاوت های بارز این ترجمه با ترجمه های دیگر را در چه چیزی می بینید، گفت: دقت و تعمد ایشان در ترجمه تک تک لغات بسیار قابل توجه است. البته منظورم ترجمه لفظ به لفظ نیست، بلکه سعی کرده هر لغت، عبارت و حرفی که در قرآن به کار رفته به بهترین حالت ممکن در ترجمه فارسی هم بیاید؛ مگر مواردی خاص که باید گفت انسان جایز الخطاست. او در پایان گفت: ترجمه قرآن فولادوند، ترجمه ای کاملاً روان است و من استفاده از آن را به افراد مختلفی توصیه کرده ام.

استاد محمد مهدی فولادوند ترجمه ای کلی از قرآن ارایه نکرده است، بلکه به جزئیات هم توجه دارد.

دکتر «سولماز کاراندیش» مدرس علوم قرآنی دانشگاه شیراز گفت: آقای فولادوند سعی کرده تا جایی که ممکن است بار معنایی و روانی در ترجمه لغات از زبان عربی به فارسی حفظ شود و من فکر می کنم در این کار موفق شده است.

وی با اشاره به ریزه کاری های موجود در هر زبان که ترجمه را دشوار می کند، اظهار کرد: معمولاً عین تمام زیر و زبری که در یک زبان است در زبان دیگر نیست. به همین دلیل گاهی برخی نکات و تاکیدها در ترجمه می افتد. اما آقای فولادوند سعی کرده این نکات را تا جایی که زبان اجازه می دهد رعایت کنند. او در ترجمه خود نشان می دهد که متن را خیلی خوب درک کرده است.

«مرضیه السادات سجادی» استاد دانشگاه:

امروز قرآن باید گروهی ترجمه شود

ادبی به شمار می رود نیز گرفتار شخصی نگری شده و در مواردی هر چند اندک نظر مترجم در ترجمه اعمال شده است.

استاد دانشگاه پزدا دامه داد: فولادوند در ترجمه خود معادل های دقیقی انتخاب و سعی کرده تا نزدیک ترین معنای ممکنه را منتقل کند؛ متأسفانه در بسیاری از ترجمه ها نمی توان بدون توجه به متن عربی معنای آیات را دریافت؛ در نتیجه این گونه ترجمه ها برای مخاطبانی که با زبان عربی آشنایی ندارند مفید و قابل استفاده نیست.

او در پایان وضعیت ترجمه را نسبتاً مثبت ارزیابی کرد و گفت: ترجمه ها اکنون از حالت تحت اللفظی که فقط لغات معنای شدند در آمده است و مترجمان سعی دارند معنا و مفهوم را به کامل ترین صورت ارائه کنند؛ هر چند کارهایی که صورت گرفته خالی از ضعف نیست ولی پیشرفت های بسیاری در این زمینه کرده ایم.

ترجمه های گروهی به دلیل اینکه نظرات کارشناسان متفاوت در آن دخیل است از ترجمه های شخصی مفیدتر و موفق تراند و اکنون ما دیگر نیاز به ترجمه شخصی نداریم بلکه باید ترجمه های گروهی را حمایت کنیم.

«مرضیه السادات سجادی» قرآن پژوه و استاد دانشگاه بایان این مطلب افزود: قرآن باید توسط گروه هایی متشکل از کارشناسان تاریخ قرآن و اسلام، فقها و استادان ادبیات ترجمه شود تا ریزترین نکاتی که ممکن است بسیار با اهمیت باشند نادیده انگاشته نشوند.

او ادامه داد: در ترجمه هایی که توسط یک فرد انجام می شود ما با شخصی نگری های بسیاری روبه رو هستیم؛ مترجمان در ترجمه های خود نباید برداشت های شخصی را دخیل کنند ولی متأسفانه در ترجمه ها به وفور شاهد این امر هستیم.

سجادی تصریح کرد: ترجمه استاد فولادوند که از ترجمه های خوب

محمد خامه گر: ترجمه فولادوند بهترین نوع ترجمه معادل است

ترجمه فولادوند در تقسیم بندی ترجمه های قرآنی جزو ترجمه های معادل قرار می گیرد و از لحاظ دقت و روانی، در گروه ترجمه معادل جزو بهترین هاست؛ ترجمه معادل تلاش دارد تا جایی که ممکن است وفادار به متن باشد.

«محمد خامه گر» پژوهشگر قرآنی با بیان این مطلب افزود: امتیاز ویژه ترجمه فولادوند در چند مورد است؛ نخستین امتیاز ترجمه ایشان دقت خاصی است که در واژه گزینی به کار برده اند؛ دومین امتیاز این ترجمه این

است که معنا به طور کامل منتقل شده و از عبارات تفسیری اندکی هم استفاده شده است؛ ترجمه آیه نیز تا حد بسیار زیادی به معنای آیه نزدیک است؛ سومین و مهم ترین امتیاز ترجمه فولادوند، روان بودن ترجمه است. با توجه به اینکه مترجم سعی کرده از عبارات تفسیری اندک استفاده کند اما متن، شیوایی و روانی خود را حفظ کرده است و این در کار ترجمه بسیار سخت است.

این پژوهشگر قرآنی درباره نقاط ضعف ترجمه محمد مهدی فولادوند گفت: این ترجمه به لحاظ اینکه یک ترجمه معادل است و ترجمه معادل باید به متن اصلی وفادار باشد در برخی موارد اندک، به اجبار یا از روی سهواً حالت معادل خود خارج شده است.

او افزود: ما در ترجمه قرآن با اصل هم سانی و هم گویی روش ترجمه از ابتدا تا انتها رویه رو هستیم که یک ارزش به شمار می رود؛ در ترجمه معادل نیز باید یک واژه به عینه و بر اساس معنای اولیه، ترجمه شود؛ نه بر اساس معنای ثانویه و تفسیری که متاسفانه ترجمه فولادوند در مواردی اندک در این دام گرفتار شده است.

نویسنده تفسیر آفتاب درباره اثرات ترجمه فولادوند بر ترجمه های دیگر گفت: فولادوند به لحاظ دقتی که در ترجمه آیات به کار برده،

دقت در ترجمه؛ ویژگی بارز فولادوند

فولادوند به لحاظ دقتی که در ترجمه آیات به کار برده موجب شده تا مترجمان پس از ایشان، دیگر به خود اجازه ندهند که ترجمه آیات را به طور سرسری و بدون توجه انجام دهند

موجب شده تا مترجمان پس از ایشان، دیگر به خود اجازه ندهند که ترجمه آیات را به طور سرسری و بدون توجه انجام دهند؛ قبل از آن ترجمه های موجود دقت لازمه را نداشتند؛ اما ترجمه فولادوند گرایش به ترجمه های دقیق را افزایش داد و موجب شد تا ترجمه هایی مانند

ترجمه خرمشاهی و موسوی گرمارودی نیز ترجمه های پرباری شوند. این محقق و قرآن پژوه ترجمه خوب را ترجمه ای دانست که همان احساسی را که متن مبدأ بر خواننده می گذارد، متن ترجمه شده نیز بر خواننده بگذارد.

او وضعیت ترجمه قرآنی را در حال حاضر مثبت ارزیابی کرد و گفت: ترجمه قرآنی از دهه هفتاد سیر شتابنده ای پیدا کرده که بعضی از آن به نهضت ترجمه یا انفجار ترجمه یاد می کنند؛ خصوصاً از اواخر دهه هفتاد که ترجمه های منظوم هم به ترجمه های منثور قرآن کریم اضافه شدند و تنوع خوبی را به بار آوردند.

ابداع کننده روشی نوین در ترجمه قرآن کریم در پایان تصریح کرد: ما در زمینه ترجمه قرآن در ایران با توجه به یک تقسیم بندی، ترجمه های تحت الفظی خوبی را داشتیم که البته دوره ترجمه تحت الفظی به سر آمده است؛ پس از آن ترجمه های تفسیری را داشتیم مانند کار مرحوم الهی قمشه ای، سپس به ترجمه های معادل روی آوردیم اما به اعتقاد من هم اکنون ما نیازمند ترجمه جدیدی از قرآن هستیم که من آن را ترجمه ساختاری نام می دهیم؛ در این ترجمه علاوه بر در نظر گرفتن مبانی ترجمه و ارتباط آیات و شأن نزول به مباحث تفسیری نیز توجه می شود؛ این نوع ترجمه به اعتقاد من ترجمه کاملی است.

مؤلف «مشکلات ساختاری ترجمه های قرآن کریم»: ساختارهای زبانی به بهترین شکل در ترجمه فولادوند رعایت شده است

تربیت معلم تبریز با اشاره به برخی از ویژگی های ترجمه فولادوند از قرآن کریم بیان کرد: ترجمه قرآن فولادوند در عین دقت، روان، سلیس، نزدیک به زبان مقصد و مملو از فنون ترجمه و نشانه های نگارشی است. او در مقابل ساختار عربی، ساختار مشابه به کار برده و بسیاری نکات مربوط به علم ترجمه را در ترجمه قرآن خود بیان کرده است.

وی کاربردی شدن ترجمه «محمد مهدی فولادوند» از قرآن کریم را در بین مردم، یکی از امتیازات بزرگ برای ترجمه او در زمان معاصر دانست.

مؤلف کتاب «مشکلات ساختاری ترجمه های قرآن کریم»

ادامه داد: علاقه و اشتیاق مردم به سمت ترجمه قرآن استاد فولادوند، خود حکایت از سپاسگزاری مردم از او دارد و صحبت درباره ترجمه او در محافل مختلف و

رسانه های گروهی ارزش و اهمیت کار او را آشکار می کند. قلی زاده در پایان با اعتقاد بر این که شیوه ترجمه قرآن فولادوند نباید خاتمه یابد افزود: ترجمه فولادوند یکی از بهترین ترجمه های موجود از قرآن کریم است و در هریک و از الفاظ و معانی او، ساختار مستقل دیده می شود؛ برخلاف بسیاری از ترجمه های قرآن کنونی که با تقلید شکل گرفته اند.

فولادوند ترجمه ای آکادمیک از قرآن کریم ارائه داده و ترجمه وی به بهترین شکل ساختارهای زبانی مبدأ و مقصد را رعایت کرده است.

«حیدر قلی زاده» مؤلف کتاب «مشکلات ساختاری ترجمه های قرآن کریم» در گفت و گو با خبرگزاری قرآنی ایران (ایکنا) درباره ترجمه قرآن فولادوند از قرآن کریم با بیان این مطلب گفت: ترجمه قرآن استاد فولادوند پس از دهه ها با سبکی علمی و ادبی صورت گرفت و نقطه عطفی در ترجمه های قرآن محسوب شد. بی شک تا پیش از فولادوند ترجمه های قرآن پر از اشکال صرفی، نحوی و معنایی بود.

او ترجمه فولادوند از قرآن کریم را جزء ترجمه های درجه

نخست قرآن در دوران معاصر

برشمرد و عنوان کرد: در ترجمه استاد فولادوند از قرآن کریم، بسیاری از اشتباهات و اغلاط ترجمه های گذشته از بین رفته است و ترجمه او در بین ترجمه های موجود از قرآن کریم، جزء ترجمه های ممتاز و آکادمیک - که دارای شأن بالای دانشگاهی است - قرار می گیرد.

عضو هیئت علمی دانشگاه

ویژگی ترجمه قرآن محمد مهدی فولادوند

ترجمه قرآن فولادوند در عین دقت، روان، سلیس، نزدیک به زبان مقصد و مملو از فنون ترجمه و نشانه های نگارشی است. او در مقابل ساختار عربی، ساختار مشابه به کار برده است و بسیاری نکات مربوط به علم ترجمه را در ترجمه قرآن خود بیان کرده است

«حیدرعلی رستمی» قرآن پژوه:

ادبیات ترجمه قرآن فولادوند در بین عموم پذیرفته شده است

نمی توان فرهنگ لغت را باز کرد و به ترجمه لغت به لغت اکتفا کرد بلکه مترجم باید با مهارت تفسیر آیه را بفهمد و منظور آیه را در دو یا سه کلمه فارسی به گونه ای بازتاب دهد که حق مطلب از دست نرود؛ اما نباید فراموش کنیم که قرآن کلام خداست و دارای بطن های بسیار است و ما نمی توانیم ادعا کنیم که به همه این بطن ها دست یافته و توانسته ایم یک ترجمه کاملاً مطلوب ارائه دهیم.

او فضای ترجمه امروز قرآن را چنین ارزیابی کرد: خوشبختانه ترجمه قرآن روند رو به سیری را می پیماید و نقص های موجود به سرعت در حال برطرف شدن است. در گذشته ترجمه ها تحت الفظی بود و مخاطب خاص می توانست از آن بهره برد اما اکنون ترجمه ها آزاد و تفسیری شده اند و کارهای گروهی بیشتر شده است که می تواند مثمر ثمر واقع شود. این قرآن پژوه ادامه داد: ترجمه های گروهی به شرطی که گروه، از افراد دارای تخصص های گوناگون بهره برد بسیار مفید است و اگر کار ترجمه آقای فولادوند هم به صورت گروهی انجام می شد بهتر بود؛ چون کارهای گروهی جامع تر است و اشتباهات کمتری در آن یافت می شود.

ترجمه فولادوند ترجمه خوب و روانی است که ادبیاتش بین عموم پذیرفته شده و مخاطب عام به خوبی با این ادبیات انس گرفته است؛ البته این دلیل نمی شود که این ترجمه را سطحی بدانیم.

«حیدرعلی رستمی» قرآن پژوه بایان این مطلب افزود: ترجمه فولادوند به دلیل استفاده از اصطلاحات آشنا و مأنوس توانسته است بازبان مردم کوچه و بازار پیوند برقرار کند؛ برخلاف ترجمه خرمشاهی که واژه هایش نامأنوس است تا جایی که در مواقعی حتی کارشناسان قرآنی نیز با برخی واژه هایش آشنا نیستند.

او افزود: قرآن در عین حال که از فصاحت و بلاغت در حد ایجاز بهره برده است برای مردم عامی و بی سواد نیز جذابیت دارد؛ در ترجمه قرآن نیز مترجمان باید توجه کنند که این ویژگی های قرآن را در حد انسانی در ترجمه خود بگنجانند که به نظر من فولادوند تا حدی موفق بوده است.

دکتر رستمی در باره ضعف ها و کاستی های ترجمه در ایران گفت: متأسفانه برخی از مترجمان ما از تفسیر اطلاعاتی ندارند؛ مترجمان قرآن باید ابتدا علم تفسیر بدانند؛ چون قرآن با دیگر کتاب ها فرق دارد و

ترجمه قرآن فولادوند در پیوند ادبیات عرب و ادبیات فارسی مؤثر بوده است

است. او در زمینه ترجمه استاد فولادوند گفت: پارامترهای ادبی در ترجمه استاد فولادوند رعایت شده است و انتقال معنا به راحتی صورت می گیرد؛ اما اشتباهات تفسیری تا اندازه ای ترجمه را زیر سوال برده است.

حیدرزاده درباره نوع ترجمه فولادوند افزود: ترجمه فولادوند ترجمه آزاد است؛ یعنی ترجمه ای که در آن مترجم دامنه کار خود را به لغت محدود نمی کند. در این نوع ترجمه مترجم معنا را به نحو احسن انتقال می دهد؛ اگرچه لغت مقداری از معنای اصلی خود دور شده باشد که ترجمه خرمشاهی هم از لحاظ طبقه بندی ترجمه جزو این نوع ترجمه هاست. او در پایان ویژگی مثبت ترجمه فولادوند را وارد کردن الفاظ سلیس و جدید فارسی در ترجمه خود دانست و افزود: بعضی الفاظی که در این ترجمه استفاده شده در ترجمه های قبلی نبوده است و در پیوند ادبیات ما با ادبیات عرب مؤثر بوده و خواهد بود و این از نقاط قوت این ترجمه است.

بوده است، مغایرت نداشته باشد. همچنین او تسلط بر ادبیات عرب و علوم صرف و نحو و بلاغت را از دیگر خصوصیات مترجم توانا دانست و تصریح کرد: مترجم ضمن آشنایی با این علوم باید با آیات فقهی و تخصصی و شأن نزول آن ها آشنایی داشته باشد.

اشتباهات تفسیری ترجمه استاد فولادوند پارامترهای ادبی در ترجمه استاد فولادوند رعایت شده است و انتقال معنا به راحتی صورت می گیرد؛ اما اشتباهات تفسیری تا اندازه ای ترجمه را زیر سوال برده است

او در زمینه ترجمه های امروزی اظهار کرد: کیفیت ترجمه های کنونی نزول پیدا کرده است و غلط های فاحش در آن ها دیده می شود که علت آن آشنایی مترجمان با علوم لازم برای ترجمه و احاطه نداشتن به آیات قرآن و روایات مرتبط با آن ها

واژه های سلیس فارسی که استاد فولادوند در ترجمه قرآن خود به کار برده، در پیوند بین ادبیات فارسی و ادبیات عرب مؤثر بوده است.

«علیرضا حیدرزاده» قرآن پژوه درباره ویژگی های یک مترجم توانا گفت: مطلوب بودن

یک ترجمه با توانایی مترجم نسبت مستقیم دارد و نخستین ملاک برای توانایی مترجم آن است که یک دوره تفسیر موضوعی و تفسیر آیه به آیه را گذرانده باشد. همچنین مترجم باید با روایات متناسب با آیات قرآن و روایاتی که در تبیین و توضیح آیات آمده است آشنا باشد و در بررسی صحت و سقم و تفسیر آنها متبحر باشد.

او آشنایی با علم لغت شناسی را از دیگر خصوصیات مترجم عنوان کرد و افزود: لغت شناسی دامنه گسترده ای دارد و مترجم باید به این علم اشراف داشته باشد و ضمن ترجمه دقت کند که معانی لغات با همان معانی که در زمان نزول مدنظر

مسئولان باید استاد فولادوند را به جامعه معرفی کنند

۴۵

ویژه نامه بزرگداشت مترجم قرآن استاد فولادوند

در ترجمه قرآن مسلط باشد. برهانی یادآوری کرد: همچنین در بیشتر برنامه های صداوسیما که در مناسبت های مختلف برگزار می شود هیچ گاه از مترجمان دعوت نمی شود؛ بنابراین همه مسئولان فرهنگی و رسانه هایی چون صداوسیما و مطبوعات در معرفی این بزرگان و به ویژه مترجمان بکوشند. او حمایت وزارت ارشاد از مترجمان را بسیار ضروری دانست و گفت: دولت، به ویژه وزارت ارشاد، برای معرفی چنین بزرگانی باید به عنوان پل ارتباطی میان مردم و این بزرگان باشد؛ به عنوان مثال وزارت ارشاد می تواند فصل نامه هایی را در این باره منتشر کند.

برهانی با اشاره به ضرورت فراهم کردن امکانات مادی برای مترجمان تصریح کرد: مسئولان فرهنگی باید با فراهم کردن شرایط مناسب زندگی، امکان تحقیق و پژوهش را برای بزرگانی که به فرهنگ قرآنی و فرهنگ کشور خدمت کرده اند، به وجود آورند تا آنان

متأسفانه بیشتر افرادی که در زمینه ترجمه قرآن به فعالیت می پردازند آن چنان که باید به جامعه معرفی نشده اند؛ بنابراین همه مسئولان باید توجه بیشتری به مترجمان قرآن داشته باشند و در معرفی افرادی چون استاد فولادوند به جامعه بکوشند. «محمد برهانی» نویسنده با بیان این مطلب گفت: استاد فولادوند با داشتن مطالعات نظام مند و انجام پژوهش های دقیق، به ترجمه قرآن کریم پرداخته است و همین امر موجب شده تا ترجمه او نسبت به ترجمه های موجود از کاستی های کمتری برخوردار باشد.

او افزود: این استاد فرزانه با وجود داشتن توانایی های علمی بالا، بسیار متواضع است و کمتر در مناسبت هایی که برای بزرگداشت او برگزار می شود شرکت می کند.

این مولوی پژوه با اشاره به توانایی های یک مترجم تأکید کرد: یک مترجم برای ترجمه قرآن باید با علوم و واژه های قرآنی به طور کامل آشنا و ضمن آشنایی با ادبیات عرب و فارسی

پژوهشگر نمونه سال ۸۴:

ترجمه قرآن فولادوند، کپی برداری از ترجمه های پیشین نیست

موقعیت های مناسب معادل مناسب در نظر بگیرد؛ مثلاً کلمه «ضرب» در قرآن در معانی متعددی از قبیل سیر و سفر کردن، تأمل کردن، زدن و تعمق کردن به کار رفته است و مترجم باید دقت کند که در موقعیت خاص کدام یک از این معانی را انتخاب کند. او همچنین ادامه داد: مترجم نباید به سلیقه شخصی خود پیشداوری کند و تعصب و ذهنیت منفی در ترجمه اعمال کند و باید متن را آنگونه که هست ترجمه کند و آراء شخصی خود را در ترجمه دخالت ندهد. عظیم زاده در زمینه ترجمه استاد فولادوند اظهار کرد: ترجمه استاد فولادوند در زمینه آیات اجتماعی موفق است اما در باره آیات اعتقادی و آیات مربوط به دوزخ و بهشت و همچنین برخی آیات سوره «قصص الانبیاء» ایستایی و تعمق کافی صورت نگرفته و ترجمه در این زمینه ها سطحی است. این پژوهشگر که ۳ کتاب و ۶۴ مقاله در زمینه قرآن نوشته است، ضمن اظهار امیدواری به آینده قرآن پژوهی در کشور تصریح کرد: باید افرادی که به علم و فرهنگ مملکت خدمت می کنند، بیشتر دیده شوند و امکانات تحقیقاتی در حد کافی در اختیار این افراد قرار گیرد و تقدیر شایسته ای از آنان شود. او در پایان با پیشنهاد تشکیل انجمن محققان قرآنی به دست اندرکاران توصیه کرد: همایش های قرآنی بیشتر و در سطح گسترده برگزار شوند و نظریات قرآن پژوهان پردازش شود تا نسل جوان با نظریات این تئوری پردازان آشنا شوند.

ترجمه قرآن استاد فولادوند نقش اساسی در ترجمه های پس از خود داشته و از ترجمه های پیش از خود کپی برداری نکرده است.

«فاخره عظیم زاده اردبیلی» با بیان این مطلب افزود: در مقایسه ای که میان ۳۲ ترجمه انجام دادم، ترجمه استاد فولادوند و ترجمه استاد آیتی را از بهترین ترجمه ها یافتیم. این دو ترجمه در تعریف و جایگزینی واژگان و القای درست مفاهیم و واژه ها از دقت نظر بالایی برخوردارند و واژه های به کار گرفته شده در آن ها از لحاظ بار معنایی، بالا و کاربرد در زمان معاصر از ملموسیت خاص برخوردارند.

او در بررسی ویژگی های ترجمه خوب گفت: مترجم باید در سلب و ایجاب کلام، دخل و تصرف نداشته باشد و آرا و نظرات شخصی خود را در ترجمه دخالت ندهد و اگر تفسیر و نظری در باره متن داشت در داخل کروشه یا پرانتز بیاورد. این پژوهشگر قرآنی در ادامه تصریح کرد: همچنین مترجم باید در انتخاب معانی واژگان، دقت و سلیقه خاص به خرج دهد و برای هر واژه در

«حامد عبداللهی» نویسنده: برداشت های شخصی در ترجمه قرآن فولادوند جایی ندارد

معادل یابی ها بسیار ظریف و زیبا عمل کرده است؛ برای مثال در آیه هفت سوره ذاریات «والسماوات الحبک» ایشان ترجمه ویژه ای کردند با این مضمون: «سوگند به آسمان مشبک» در حالی که آقای مکارم چنین ترجمه کرده اند: «آسمان دارای چین و شکن های زیباست» به خوبی مشاهده می کنیم که کلمه مشبک اصطلاح مناسب و معنادارتری است؛ مورد دیگر ترجمه «بسم الله الرحمن الرحیم» است: مثلاً آقای قمشه ای چنین ترجمه می کنند: «به نام خداوند بخشنده مهربان» یا ترجمه آقای مکارم این گونه است: «به نام خداوند بخشنده بخشایشگر» ولی استاد فولادوند ترجمه کرده است: «به نام خداوند رحمتگر مهربان» که معنای کامل تری را می رساند و بعد از ایشان نیز بقیه مترجمان در آثار خود به ترجمه فولادوند نزدیک شدند. دقت دیگر فولادوند در برداشت های نادرستی است که در ترجمه ها اثر گذاشته است: مثلاً معروف است که حضرت یوسف را در داخل چاه انداختند ولی آقای فولادوند ترجمه می کند که یوسف را به نهران خانه چاه بردند. می بینیم که فولادوند

موجب شد تا مترجمان داستان ها و تفاسیر پیش از این را کنار گذارند و ببینند قرآن چه می گوید.

او در پایان گفت: مسئولان ما باید توجه داشته باشند زمانی که این استادان در کنار ما هستند قدرشان را بدانیم و حداقل کاری که می شود کرد یعنی برپایی مراسم بزرگداشت و نکوداشت را

فراموش نکنیم؛ تا از قرآن شرمنده نشویم که نتوانسته ایم وظیفه مان را در قبال یک عالم قرآنی انجام دهیم.

ترجمه قرآن استاد فولادوند یک ترجمه مفهومی وفادار به اصل است و هیچ برداشت شخصی در آن دیده نمی شود.

«حامد عبداللهی» نویسنده و قرآن پژوه با بیان این مطلب افزود: در ترجمه فولادوند استفاده از کروش در جاهایی که متن عربی با متن فارسی تطبیق پیدا نمی کند موجب دقیق شدن ترجمه شده است؛ چون با این کار متن ترجمه قرآن از توضیحات اضافی تشخیص داده می شود.

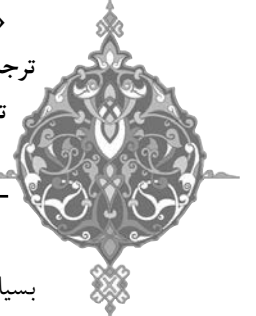
او ادامه داد: فولادوند مفهوم عربی قرآن را دقیق منتقل کرده و مانند بسیاری از ترجمه های تحت الفظی که معنا را منتقل نمی کنند و تنها کلمه ها معنا می شوند عمل نکرده است.

این نویسنده افزود: در دوره ترجمه های معنایی، کار فولادوند نقطه اوج بود و کار بهتری در آن زمان ارائه نشد و حتی مترجمان بعد از فولادوند در آثار خود از ویژگی های ترجمه فولادوند استفاده می کردند؛ ترجمه فولادوند در آن زمان تنها

ترجمه ای بود که هم ادبیات فارسی را غلیظ و روان استفاده کرده بود و هم مفهوم آیات را به خوبی رسانده بود. او تصریح کرد: فولادوند در

فولادوند مفهوم عربی قرآن را دقیق منتقل کرده است

فولادوند مفهوم عربی قرآن را دقیق منتقل کرده و مانند بسیاری از ترجمه های تحت الفظی که معنا را منتقل نمی کنند و تنها کلمه ها معنا می شوند عمل نکرده است

رئیس گروه تجوید دارالحدیث: ترجمه قرآن فولادوند، به تفسیر نیاز ندارد

ترجمه فولادوند ترجمه کوتاه و در عین حال کاملی است که نیاز به تفاسیر دیگر ندارد؛ فولادوند با کوتاه نویسی و پرهیز از اجمال نویسی، هنروزی کرده است.

«محمد مرادی» رئیس گروه تجوید دارالحدیث و کارشناس علوم قرآنی با بیان این مطلب افزود: استاد فولادوند برای ترجمه خود حدود بیست سال وقت و هزینه صرف کرد؛ بنابراین همانگونه که شاهد هستیم ترجمه ایشان از ترجمه های ممتاز قرآن مجید است.

او ادامه داد: تسلط فولادوند به زبان های فارسی، عربی و فرانسوی از دیگر امتیازات این ترجمه است چون مترجم ترجمه هایی که از قرآن به زبان فرانسه و دیگر زبان ها ارائه شده است را نیز مد نظر قرار داده و از این راه اطلاعات کافی در این زمینه را نیز به دست آورده است.

این کارشناس علوم قرآنی دیگر امتیاز این ترجمه را قلم شیوا و نثر معیار آن دانست و گفت: فولادوند به دلیل تسلط کامل به زبان فارسی با نثر معیار به ترجمه پرداخت و زبان ترجمه اش مانند برخی ترجمه ها، عرب زده نیست؛ در این ترجمه استفاده از توضیحات بسیار کوتاه در متن و استفاده از کلمات مناسب موجب گویا و رسا شدن متن شده است؛ حتی مترجم تلاش کرده است تا از وزن عروضی استفاده کند در نتیجه ترجمه مسجع و شیواتر شده است.

مدیر گروه تجوید دارالحدیث نقاط ضعف ترجمه فولادوند را چنین برشمرد: ترجمه فولادوند نیز مانند ترجمه های دیگر نقطه ضعف هایی دارد که در مقابله با امتیازات آن به چشم نمی آید؛

اولین نقطه ضعف آن این است که

در ترجمه برخی آیات ایراداتی به چشم می آید: مانند آیه اول سوره بقره - ایشان عبارت ذلک الکتاب را که اسم اشاره با مشارالیه است، به عنوان مبتدا و خبر در نظر گرفته اند که در ترجمه مشکل ایجاد شده است؛ ضعف دوم نیز فشرده نویسی و کوتاه نویسی است که اتفاقاً حسن نیز به شمار می رود اما در پاره ای از موارد این فشرده نویسی و کوتاه نویسی موجب شده تا ترجمه برای همه

خوانندگان قابل فهم نباشد و تنها عده خاصی از افراد که با علوم قرآنی آشنایی دارند متوجه مفهوم آیه شوند؛ باید توجه داشته باشیم که فشرده نویسی و کوتاه نویسی تا زمانی خوب است که معنای آیه کاملاً منتقل شود اما ما در این ترجمه با آیاتی مواجه می شویم که به دلیل مختصرنویسی معنای کاملی از آن ارائه نشده است. او ادامه داد: استفاده زیاد از «کروشه» در ترجمه نیز دیگر ضعف آن است؛ در ترجمه با کروشه های زیادی مواجه هستیم که گاهی نیز ترجمه آیه در کروشه قرار گرفته است؛ در صورتی که کروشه برای عبارات اضافی و تکمیلی به کار می رود؛ گاهی نیز

برخی واژه های عربی که برای فارسی زبانان شناخته شده است را به فارسی برگردانده که معنا از دست رفته و بار معنایی خوب حفظ نشده است. مرادی در ادامه وضعیت امروز ترجمه را چنین ارزیابی کرد: ترجمه های قرآن امروزه سیر صعودی و رو به رشدی را دارند؛ هر چند که برخی مترجمان که شایستگی لازم را ندارند به این کار روی آوردند. وی در پایان گفت: ترجمه استاد فولادوند جسارت مترجمان بعدی را در اقدام شتابزده ترجمه کم کرده است.

فشرده نویسی؛ عیب و حسن ترجمه فولادوند

فشرده نویسی و کوتاه نویسی که اتفاقاً حسن نیز به شمار می رود در پاره ای از موارد موجب شده تا ترجمه برای همه خوانندگان قابل فهم نباشد و تنها عده خاصی از افراد که با علوم قرآنی آشنایی دارند

جسارت مترجمان بعدی را در اقدام شتابزده ترجمه کم کرده است.

ترجمه قرآن فولادوند به دستور زبان فارسی وفادار است

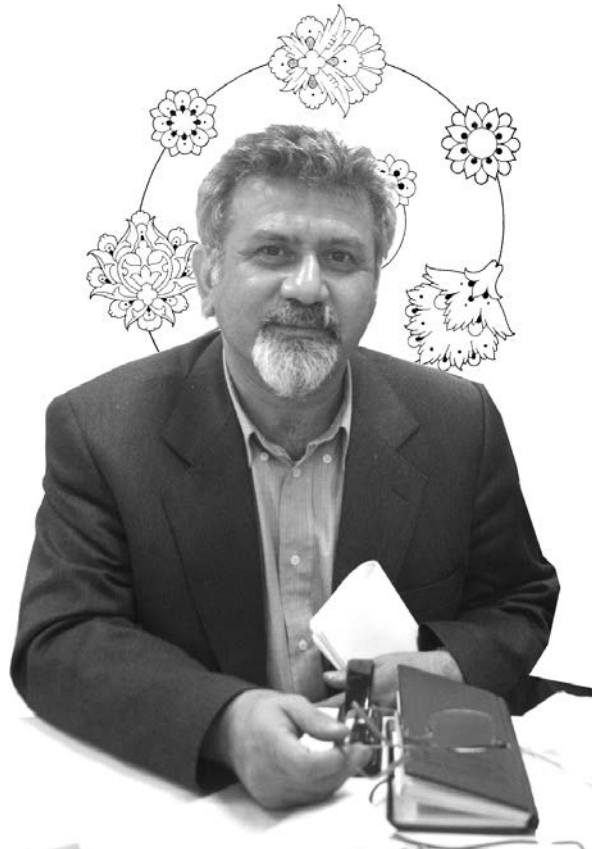
محمد مهدی فولادوند در ترجمه ای که از قرآن انجام داده، به دستور زبان فارسی کاملاً وفادار بوده و به همین دلیل ارزش ادبی این ترجمه، کاملاً نمایان است.

«سیدحسن امین» پژوهشگر ادبیات با بیان این مطلب گفت: استاد محمد مهدی فولادوند از جمله کسانی است که ترجمه بسیار فاخری از قرآن به فارسی ارائه کرده است و ترجمه ایشان - به ویژه بخش هایی که در ابتدا منتشر شد و گزیده ای از قرآن کریم بود - با حسن استقبال مواجه شد. با توجه به اینکه ایشان به زبان عربی و فارسی مسلط بودند و در فرانسه نیز سال ها تحصیل کرده اند و به این زبان هم کار نظم و نثر انجام دادند، خواه ناخواه قدرت ترجمه ایشان آشکار شد و توانست متن فارسی کاملاً نزدیک به متن قرآنی ارائه کند.

نویسنده کتاب «تاریخ حقوق در ایران» ضمن بیان این نکته که هر متن در عبور از فیلتر ترجمه، نزول می کند بیان کرد: اکثر پژوهشگران برآنند که قرآن ترجمه پذیر نیست؛ برای اینکه از جهت مضمون و محتوا یک کتاب مقدس و متن وحیانی است و هیچ وقت زبان بشر به انتقال تمام ویژگی های آن متن مقدس قادر نخواهد بود. این حتی در باب شعر حافظ نیز صادق است و عده ای بر این عقیده اند که چنین متونی ترجمه ناپذیرند و اگر از جهت فلسفی و کلامی وارد مقوله بشویم خواهیم دانست که متنی که به مقتضای خاصی در ساحت شناختی و معرفتی بالایی تولید و نازل شده است زمانی که از فیلتر ترجمه بگذرد افول و نزول خواهد کرد؛ ولی چون همه مسائل نسبی است ما باید به دنبال ارزشمندترین این ترجمه ها باشیم.

این مترجم در زمینه امتیاز این ترجمه نسبت به ترجمه های قبل گفت: قبل از ایشان ترجمه ها نوعاً تحت اللفظی بود و حالت واژگانی داشت؛ بدون اینکه دستور زبان و نحو فارسی به طور کامل رعایت شود؛ اما ترجمه فولادوند ترجمه آزاد بود و به انتقال معنا و مفهوم تأکید می کرد و دستور زبان فارسی کاملاً در آن رعایت شده بود.

او در زمینه تأثیر ترجمه فولادوند در ترجمه های بعدی اظهار کرد: قطعاً سوابق متعددی که از ترجمه قرآن وجود داشته - از جمله ترجمه استاد فولادوند - در کسانی که بعد از ایشان ترجمه کردند تأثیرگذار بوده

است؛ اما اینکه صلاحیت و حتی وجود کار قبلی را اعلام بکند بستگی به شرف مترجم بعدی دارد. من گمان می کنم در این زمینه شاید مقداری حق ایشان تضييع شده باشد.

مصحح «شواهد النبوه» اثر جامی با بیان اینکه هر مترجمی باید به ترجمه های قبل از خود اشاره کند افزود: متأسفانه در زمان حاضر بعضی اشخاص ترجمه هایی به خود نسبت می دهند که کار خودشان نیست بلکه با استفاده از ترجمه ها کار تلفیقی می کنند و از کار مترجمان قبل از خود یاد نمی کنند.

او با اشاره به سنت تألیف و ترجمه در کشورهای اروپایی تصریح کرد: سنت تحقیق و ترجمه در کشورهای اروپایی این است که هر

مؤلف به کار تألیف و یا ترجمه پیش از خود اشاره می کند و این در ترجمه و تألیف های کشورمان نیز باید رعایت شود و هر مؤلف و مترجمی باید از میزان استفاده خود از کار مترجم و مؤلف بعدی یاد کند.

حسن امین با اشاره به اینکه در گذشته های دور مجاز بودن ترجمه و

تفسیر امر اختلافی بین علما بوده است، بیان کرد: در دروه سامانیان فتوای مهمی از علما گرفتند که اجازه داشته باشند قرآن را به زبان فارسی ترجمه کنند. این گروه از علما به دلیل تقدسی که برای متن قرآن قایل بودند، می گفتند که نباید قرآن را آسان و ترجمه شده در اختیار افراد قرار داد؛ بلکه دیگران باید بروند و زبان عربی را یاد بگیرند تا

ترجمه قرآن فولادوند، ترجمه ای آزاد است
ترجمه فولادوند از قرآن، ترجمه آزاد بود و به انتقال معنا و مفهوم تأکید می کرد و دستور زبان فارسی به نحو کامل در آن رعایت شده بود

این مترجم در زمینه امتیاز این ترجمه نسبت به ترجمه های قبل گفت: قبل از ایشان ترجمه ها نوعاً تحت اللفظی بود و حالت واژگانی داشت؛ بدون اینکه دستور زبان و نحو فارسی به طور کامل رعایت شود؛ اما ترجمه فولادوند ترجمه آزاد بود و به

انتقال معنا و مفهوم تأکید می کرد و دستور زبان فارسی کاملاً در آن رعایت شده بود.

او در زمینه تأثیر ترجمه فولادوند در ترجمه های بعدی اظهار کرد: قطعاً سوابق متعددی که از ترجمه قرآن وجود داشته - از جمله ترجمه استاد فولادوند - در کسانی که بعد از ایشان ترجمه کردند تأثیرگذار بوده

وظیفه ای از طرف سازمانی به ایشان محول شده باشد با شوق و علاقه شخصی دست به کارهای مهم این چنینی زده اند شایسته قدردانی هستند. به عقیده من، ایشان باید در زمان حیات خود تقدیر و تشویق شود تا آن چنان که ما از خدمت او در زمینه فرهنگ و تاریخ بهره بردیم او هم مزه قدرشناسی مردم مسلمان را بچشد و بداند که چنین افرادی در نزد خدای متعال و مردم ارزشمند هستند.

او در پایان با تأکید بر اینکه باید خدماتی به استاد فولادوند و استادانی نظیر او ارائه شود، بیان کرد: با توجه به اینکه استاد اکنون بیمار هستند مسئولان باید خدماتی را برای درمان و بهداشت، در اختیار ایشان قرار دهند؛ ارائه امکانات این چنینی باید جزو وظایفی باشد که جامعه موظف است در مقابل نخبگان فرهنگی خود انجام دهد.

بتوانند از مزایای قرآن و آموزه های قرآنی استفاده کنند. خوشبختانه هرچه زمان گذشت این مسئله از آن حالت تحجر فکری فاصله گرفت و امروز همه می دانیم که قرآن به زبان های مختلف زنده دنیا ترجمه شده است و کار استاد فولادوند این امتیاز را دارد که دستور زبان فارسی و همچنین ارزش ادبی آن از جهت زبان فارسی کاملاً نمایان و بارز است. سرپرست علمی دایرة المعارف ایران شناسی در زمینه معرفی ترجمه به جوانان گفت: باید این ترجمه ها را با چاپی چشم نواز مزین کرد و سوره های مختلف را در جزوه های کوچک گنجاند و در اختیار جوانان قرار داد تا حالت فرار در آنان ایجاد نشود و به راحتی بتوانند از این ترجمه ها استفاده کنند. سردبیر و مدیرمسول ماهنامه حافظ اظهار کرد: چنین افرادی که به همت والای خود و بدون اینکه تکلیف یا

مخاطب فهمی؛ ویژگی مهم ترجمه قرآن فولادوند

استاد فولادوند در ترجمه قرآن خود از نثر معیار استفاده کرده و همواره درصدد بوده است تا فهم مطلب دچار ایراد نشود و همه مخاطبان با هر توانی بتوانند از آن بهره ببرند.

«محمد امین فرد» رئیس دانشگاه تربیت معلم آذربایجان شرقی با بیان این مطلب افزود: ترجمه فولادوند ترجمه نسبتاً خوبی است که خصوصیات نظیر سادگی و روانی متن و توضیح اصطلاحات دارد و دیگر اینکه ترجمه نه حالت جمله به جمله دارد و نه حالت آزاد بلکه تلفیقی از این دو است؛ یعنی در عین انتقال مفهوم جمله، توضیحات اضافی دارد که به فهم مطلب کمک می کند.

او ادامه داد: هر ترجمه ای در کنار ویژگی های متعدد، نقاط ضعفی نیز دارد؛ ترجمه فولادوند نیز چنین است؛ استاد فولادوند در موارد بسیار اندک نتوانسته اند نکات خیلی دقیق را بازگو کنند.

رئیس دانشگاه تربیت معلم آذربایجان شرقی تصریح کرد: ترجمه قرآن در حال حاضر رونق چشمگیری یافته و به طبع این رشد کمی، از لحاظ کیفی نیز رشد یافته است؛ ویژگی این ترجمه ها استفاده از زبان روز، قالب جمله به جمله و ارائه پیامی شسته و رفته است؛ اما ضعف عمومی که وجود دارد این است که بیان بشری در ترجمه کلام الهی ضعیف است؛

خداوند در آیاتش ابعاد مختلفی را به صورت اعجاز در کمال فصاحت و بلاغت بیان کرده است و همانطور که همه ما می دانیم قرآن دارای بطن های مختلف است و برای ما غیر ممکن است که بتوانیم همه این بطن ها را در زبان فارسی بیان کنیم؛ پس این ضعف همواره با ما خواهد بود.

این استاد دانشگاه و قرآن پژوه

تصریح کرد: یک مترجم خوب قبل از هر چیز باید به زبان و ادبیات عرب تسلط کامل داشته باشد؛ انس و ویژه ای با قرآن برقرار کند؛ به علوم قرآنی احاطه داشته باشد تا بتواند ظرافت های عبارات و الفاظ قرآن را بفهمد؛ بداند کدام

جمله عربی را در چه قالب فارسی برگرداند و در آخر نیز شأن نزول آیات را بداند.

وی در پایان به مترجمان توصیه کرد: قبل از ترجمه حداقل چند تفسیر را مطالعه کنند؛ صرف و نحو و علوم بلاغت را فراگیرند و با ویرایش ادبی و فنی محکم به ترجمه موفق دست یابند.

وضعیت ترجمه در کشور

ترجمه قرآن در حال حاضر رونق چشمگیری یافته و به طبع این رشد کمی، از لحاظ کیفی نیز رشد یافته است؛ ویژگی این ترجمه ها استفاده از زبان روز، قالب جمله به جمله، و ارائه پیامی شسته و رفته است؛ اما ضعف عمومی که وجود دارد این است که بیان بشری در ترجمه کلام الهی ضعیف است

برخی مترجم نمایان قرآن از ترجمه های دیگران کپی برداری کرده اند

برخی از مترجم نمایان قرآن، ترجمه خود را بر اساس ترجمه های دیگر و با کپی برداری از دیگران انجام داده اند که این ترجمه ها به لحاظ علمی ارزشمند نیستند.

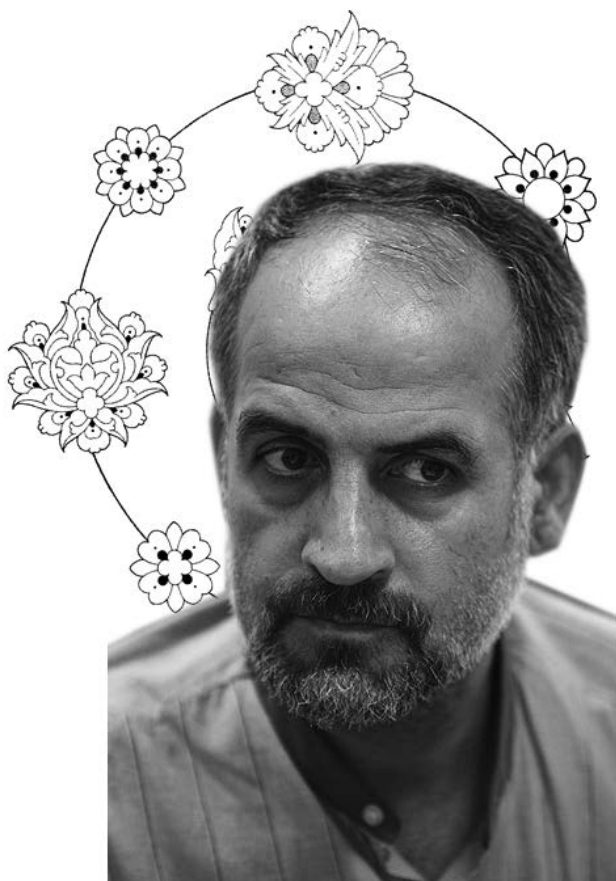
«حسین علیزاده» قرآن پژوه و محقق با بیان این مطلب گفت: ترجمه های خوب قرآن خود کپی اند که باید ثابت کنند برابر اصل هستند و حال اگر کسی که به زبان عربی مسلط نیست به فکر ترجمه کردن قرآن افتاد و از ترجمه های دیگران کپی برداری کرد این خیلی ناقص خواهد بود؛ بنابراین باید کسی که قرآن را ترجمه می کند به زبان و فرهنگ این کتاب آسمانی اشراف داشته باشد.

او با اشاره به کاستی هایی که در ترجمه های قرآن به وقوع می پیوندد بیان کرد: قرآن یک اعجاز زبانی و ادبی است و آن چنان مفاهیم آن با زبان عربی گره خورده که انتقال مفاهیم آن به هر زبان دیگر از جمله فارسی بسیار مشکل و نزدیک به محال است؛ زیرا لفظ و معنا توسط خداوند، انتخاب شده و این متن، یک متن کاملاً اعجاز آمیز بوده که آوردن آن از عهده بشر خارج است و هرکسی ترجمه ای ارائه می دهد برداشت خودش است.

علیزاده تصریح کرد: آن چه مسلم است نه تنها ترجمه قرآن بلکه ترجمه یک شاهکار ادبی مانند دیوان حافظ، نهج البلاغه و غزلیات سعدی و حتی شعرهای ویکتور هوگو و گوته زمانی که از زبان اصلی کنده شود مانند این است که یک کاخ باشکوه را با معماری بسیار عالی از سنگ ها، آجرها و

ستون ها جدا کنیم و بخواهیم بنایی مشابه بسازیم که قطعاً این بنا که از روی اصل شبیه سازی شده ابتکار اولیه را نخواهد داشت. البته این به معنای این نیست که نباید ترجمه کرد. در حقیقت باید گفت هیچ ترجمه ای جای اصل را نمی گیرد.

این استاد دانشگاه قم با اشاره به ترجمه برخی کلمات قرآن مانند «الرحمن» به معنای عام و خاص

گفت: در آیاتی از قرآن کریم مانند آیه ۱۱۰ سوره اسراء «قل ادعوا الله او ادعوا للرحمان ایما تدعوا فله الاسماء الحسنی ولا تجهر بصلاتک ولا تخافت بها وابتغ بین ذلک سیبلاً» کلمه رحمان معادل بالله به کار رفته است، اما در «بسم الله الرحمن الرحیم» چون رحمن در کنار الله است کمی از اسم خاص فاصله می گیرد و می تواند اسم عام محسوب شود که مصداقش فقط خداست؛ مثل واجب الوجود که یک مفهوم کلی است و می تواند صفت کلی باشد.

او در پایان تعداد اندکی از ترجمه های قرآن را در دوران معاصر در انتقال مفاهیم موفق برشمرد و تصریح کرد: تعدادی از ترجمه های قرآن که به عدد انگشتان دست نمی رسد توانستند حجم بالایی از فرهنگ، زیبایی و ژرفای قرآن را به فارسی زبانان منتقل کنند، ولی ما هنوز به ترجمه ایده آل نرسیده ایم؛ اگرچه به خوبی به سمت آن پیش رفته ایم.

ترجمه قرآن نزدیک به محال است

قرآن یک اعجاز زبانی و ادبی است و آن چنان مفاهیم آن با زبان عربی گره خورده که انتقال مفاهیم آن به هر زبان دیگر از جمله فارسی بسیار مشکل و نزدیک به محال است، زیرا لفظ و معنا توسط خداوند، انتخاب شده یک متن کاملاً اعجاز آمیز است که از عهده بشر آوردن آن چندان کار آسانی نیست و هرکسی ترجمه ای ارائه می دهد

یک پژوهشگر قرآنی:

مرز بین ترجمه و تفسیر در ترجمه قرآن فولادوند رعایت شده است

رعایت امانت را به نحو مطلوب انجام داده است. ترجمه ایشان مثل بسیاری از ترجمه های قرآن همراه با نص مصحف شریف است و مترجمان باید به این امر توجه داشته باشند و این فکر را در سر نپروانند که فقط ترجمه فارسی را در دسترس مخاطبان قرار دهند؛ بلکه باید با آوردن نص قرآن جنبه تقدس قرآن حفظ کنند. این پژوهشگر به مسئولان و کسانی که دست اندرکار ترجمه هستند، توصیه کرد: اکنون که قرآن کریم به زبان های غیر فارسی مانند انگلیسی، ترکی و فرانسوی برگردان می شود، مترجمان باید ترجمه هایی را برای برگردان به زبان های دیگر دنیا انتخاب کنند که از کمترین کاستی و خطا برخوردار باشند. او در ادامه افزود: فرهنگ قرآنی و مفاهیم قرآن باید بدون کاستی به جامعه و دستداران قرآن منتقل شود؛ در این راستا انتخاب ترجمه های مناسب از جمله ترجمه استاد فولادوند را برای برگردان به زبان های دیگر دنیا توصیه می کنم. او به مترجمان پیشنهاد داد که تفسیر و آراء خود را در ترجمه دخالت ندهند و گفت: اصل رعایت حدود ترجمه، در ترجمه استاد فولادوند می تواند الگوی مناسبی برای دیگر مترجمان باشد و مترجمان باید به تبعیت از ترجمه این استاد، تفسیر و آراء شخصی و همچنین مسائل اجتماعی و فردی را در ترجمه دخالت ندهند.

این پژوهشگر در پایان تصریح کرد: همه ترجمه ها با توجه به پویایی لغت و ترجمه، هر از گاهی باید تجدید نظر شود. اگر مترجم در قید حیات باشد، باید خود این کار را انجام دهد و گرنه دست اندرکاران باید این کار را انجام دهند و اگر لغتی جدید در جامعه به وجود آمده و مطلبی روزآمدتر بیان شده باشد، آن را در ترجمه اعمال کنند و ترجمه استاد فولادوند نیز در این زمینه باید بازنگری شود.

از ویژگی های بارز ترجمه استاد فولادوند، رعایت مرز بین ترجمه و تفسیر است که این ویژگی ترجمه او را در میان ترجمه های دیگر ممتاز می کند.

«عظیم عظیم پور» پژوهشگر قرآنی با بیان این مطلب درباره ویژگی های ترجمه مطلوب گفت: ترجمه مطلوب، ترجمه ای است که مترجم آن با انگیزه الهی و بدون شائبه وارد ترجمه شده باشد و نظرات صرف خود را در ترجمه اعمال نکند.

او اظهار کرد: مترجم قرآن باید از کلیات مفاهیم قرآنی و تفاسیر طراز اول - به ویژه تفاسیر شیعی - و همچنین ادبیات زبان مقصد و زبان مبدا آگاهی کامل داشته باشد و نسبت به مباحث فقهی، تاریخی، روایت، شأن نزول، واژگان شناسی و قواعد ساختارهای عربی اشراف داشته و میان ترجمه و تفسیر حدی قائل شده باشد. عظیم پور که عنوان پایان نامه دکترای خود را «بررسی عوامل اختلاف در ترجمه های قرآنی» انتخاب کرده است، پس از بازگو کردن ویژگی های ترجمه خوب و بیان اینکه واژگان یک ترجمه مطلوب باید فارسی و گویا باشد و از آوردن واژگان نامانوس اجتناب شود، درباره ترجمه استاد فولادوند تصریح کرد: ترجمه استاد فولادوند بیشتر این ویژگی ها را دارد؛ فقط ممکن است یک کاستی داشته باشد که البته این کاستی ممکن است مطلوب نظر برخی ها باشد و برخی آن را نپسندند؛ به این معنا که ایشان سعی کردند که برای توضیح آیات، هیچ نوشته ای را حتی المقدور نیاورند؛

در حالی که، بعضی ترجمه ها، شبهه برخی از آیات را با اندک توضیحی برای مخاطبان روشن کرده اند و این امر در ترجمه استاد فولادوند کمتر به چشم می خورد. او در تشریح دیگر ویژگی های ترجمه استاد فولادوند افزود: استاد فولادوند تفسیر را با ترجمه نیامیخته و در انتخاب واژگان مناسب دقت بسیاری کرده و

ترجمه قرآن باید همراه با نص مصحف شریف قرآن باشد

ترجمه ستاد فولادوند مثل بسیاری از ترجمه های قرآن همراه با نص مصحف شریف است و این نکته ای است که هر مترجمی باید به آن توجه داشته باشد و هیچ مترجمی نباید این فکر را در سر بپروراند که فقط ترجمه فارسی را در دسترس مخاطبان قرار دهد بلکه با آوردن نص قرآن جنبه تقدس قرآن را حفظ کند

مطالعات نظام مند فولادوند و کاستی های انگشت شمار ترجمه قرآن وی

این استاد دانشگاه با اشاره به ترجمه های گروهی قرآن کریم تصریح کرد: در گذشته، قرآن کریم تنها توسط یک فرد ترجمه می شد اما در حال حاضر، ما این مرحله راه پشت سر گذاشته و با ترجمه های گروهی قرآنی مواجه هستیم؛ به عنوان مثال می توان به ترجمه گروهی حوزه و دانشگاه که توسط دارالعلم منتشر شده است اشاره کرد.

او یادآوری کرد: بسیاری از صاحب نظران و دانشمندان امروز به این نتیجه رسیده اند که ترجمه فردی قرآن جایز نیست و ترجمه این کتاب آسمانی باید به صورت گروهی انجام شود.

این استاد دانشگاه با اشاره به ویژگی های اخلاقی و علمی یک مترجم تصریح کرد: پیام های قرآنی باید در وجود یک مترجم درونی شده باشد؛ به گونه ای که بتوان او را به عنوان الگوی عملی و اخلاقی قرآن برای جامعه در نظر

استاد فولادوند با داشتن مطالعات نظام مند و انجام پژوهش های دقیق، به ترجمه قرآن کریم پرداخته و همین امر موجب شده است تا ترجمه او نسبت به ترجمه های موجود از کاستی های کمتری برخوردار باشد.

«عبداله موحدی» نویسنده و استاد دانشگاه با بیان این مطلب گفت: استاد فولادوند مترجم مفهومی قرآن است که به درجه اعلا قرآن رافهمید و سپس آن را ترجمه کرد.

ترجمه قرآن باید به صورت گروهی انجام شود
بسیاری از صاحب نظران و دانشمندان امروز به این نتیجه رسیده اند که ترجمه فردی قرآن جایز نیست و ترجمه این کتاب آسمانی باید به صورت گروهی انجام شود

این قرآن پژوه با اشاره به دقت فولادوند در ترجمه کردن قرآن، درباره ویژگی مهم ترجمه فولادوند تصریح کرد: استاد فولادوند در ترجمه قرآن از شیوه ترجمه محتوا به محتوا استفاده و از ترجمه واژه به واژه یا ترجمه آزاد پرهیز کرده است.

این پژوهشگر دینی درباره کاستی های ترجمه فولادوند اظهار کرد: طبیعی است که این ترجمه همچون دیگر ترجمه های قرآن، خالی از کاستی هایی نباشد؛ اما نباید ترجمه ای از معدود ترجمه های خوب متعلق به دو دهه پیش را با معیاری آرمانی و امروزی سنجید.

گرفت. موحدی در پایان تأکید کرد: برای این که یک مترجم بتواند روح حاکم بر آیات قرآن را به متن ترجمه انتقال دهد باید پیش از هر چیز نخست شکوه و عظمت قرآن را درک کرده باشد.

محمدحسین مرعشی: ترجمه قرآن فولادوند مورد پذیرش فرهیختگان ادب فارسی و عربی است

استاد فولادوند از واژه های مأنوس زبان فارسی به گونه ای بهره جسته است که عموم اهل مطالعه - اعم از دانش پژوهان عادی و فرهیختگان ادب فارسی و عربی - می توانند به خوبی از آن استفاده کنند. «محمدحسین مرعشی» مسئول گروه تحقیق مرکز طبع و نشر قرآن کریم مطلب بالا را گفت و با اشاره به دیگر مشخصات ترجمه فولادوند از قرآن کریم تصریح کرد: مهم ترین امتیازی که ترجمه استاد فولادوند به سایر ترجمه ها دارد مطابقی بودن ترجمه آن با متن آیات است که این ترجمه معادل یابی گویا و رسایی از کلمات قرآن کرده است.

او افزود: رویکرد به قرآن و ترجمه آن به زبان شیرین فارسی در سال های اخیر از روند خوبی برخوردار بوده و عده زیادی از استادان حوزه های علمیه و دانشگاه به این امر همت کرده اند و از جمله این تلاش ها کوششی است که استاد «محمد مهدی فولادوند» - استاد بازنشسته دانشگاه تهران - در این زمینه به خرج داده است. مرعشی با اشاره به برخی ویژگی های ترجمه قرآن فولادوند ادامه داد: این ترجمه با تحقیق، بررسی و ویرایش هیئت علمی دارالقرآن الکریم و با ویرایش نهایی استاد خرمشاهی ارائه شده و مورد تأیید پنج تن از محققان بنام حوزه و دانشگاه قرار گرفته است. مسئول واحد تحقیق مرکز طبع و نشر قرآن کریم اظهار کرد: هیچ

فرآورده فکر انسانی نمی تواند به دور از نگرش و نقد و ایراد دیگران نباشد و این گونه نگرش ها دلیل بر اندیشمندی محصول فکری است که ارائه می شود. او تأکید کرد: استاد فولادوند در ترجمه خود از قرآن به پاره ای از ایرادات پاسخ گفته است؛ به گونه ای که طرح آن به بحث مبنایی بازگشت می کند. مرعشی ترجمه های قرآن را در زمان معاصر با سیر صعودی همراه دانست و تأکید کرد: در زمان معاصر که نسبت به گذشته

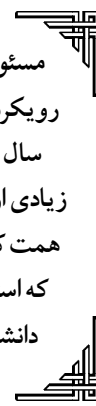
ترجمه قرآن سیر صعودی به خود گرفت، تغییراتی در متن ترجمه ها پدید آمد که ناشی از نگاه دقیق برخی مترجمان قرآن کریم بود. پرهیز

از ترجمه های تفسیری - دقت در معادل یابی و رعایت امانت و برگردان کردن جملات با حداکثر همخوانی در زبان مبدأ و مقصد از مهم ترین تغییراتی بود که در ترجمه های اخیر معیار قرار گرفت، ضمن این که پرهیز از ترجمه تحت اللفظ نیز رفته رفته مدنظر مترجمان قرآن قرار گرفت و بی شک استاد فولادوند در این عرصه یکی از پیشکسوتان موفق است که توانست ترجمه های خوبی از خود به جای بگذارد. این پژوهشگر در پایان بایشهاد تعیین ملاک های ترجمه قرآن توسط افرادی مانند استاد فولادوند گفت: آن

چه امروز مشاهده می شود عرضه ترجمه های متعددی است که توسط افراد در سطوح مختلف علمی و بعضاً با تخصص های گوناگون انجام شده است. از آنجا که این افراد با دیدگاه های متفاوت به این امر پرداخته اند، لذا امکان اعمال سلیقه و دور شدن از اصول و مبانی کار وجود دارد و به منظور جلوگیری از ترویج و نشر ترجمه های ناصحیح قرآن کریم و تحولات بر روند ترجمه های قرآن

ایشهاد می شود از مترجمان بنامی مانند استاد فولادوند دعوت به عمل آمده تا با تعیین ملاک های استاندارد ترجمه مطلوب از قرآن صورت گیرد و کاستی های این ترجمه ها برطرف شود.

مسئول گروه تحقیق مرکز طبع و نشر قرآن کریم:
رویکرد به قرآن و ترجمه آن به زبان شیرین فارسی در سال های اخیر از روند خوبی برخوردار بوده و عده زیادی از استادان حوزه های علمیه و دانشگاه به این امر همت کرده اند و از جمله این تلاش ها کوششی است که استاد «محمد مهدی فولادوند» - استاد بازنشسته دانشگاه تهران - در این زمینه به خرج داده است

سید علی محمد رفیعی: ترجمه قرآن فولادوند در زمان خود گامی به پیش بود

از معدود ترجمه های خوب متعلق به دودهمه پیش را با معیاری آرمانی و امروزی سنجد که شمار ترجمه های فارسی قرآن، به ده ها نمونه می رسد.

او در پاسخ به این پرسش که چگونه می توان این ترجمه را به جوانان معرفی کرد، گفت: برای معرفی این ترجمه یا هر ترجمه دیگر به هر گروه از مردم، از جوانان و غیر جوانان، یک راه آسان این است که مراکز مختلف دولتی، نسخه هایی از آن را به مناسبت ها و انگیزه های مختلف به مردم هدیه کنند و آن را در مساجد و دیگر مراکز عمومی برای مطالعه مردم قرار دهند.

رفیعی افزود: وزارتخانه های آموزش و پرورش و علوم، تحقیقات و فناوری می توانند نسخه های بسیاری از این اثر را تهیه کنند و در اختیار مدیران مدارس و رؤسای دانشگاه ها قرار دهند تا آنها به دانش آموزان، دانشجویان، دانش آموختگان، آموزگاران، استادان و کارکنان خود هدیه بدهند و در نمازخانه ها در اختیار مراجعان بگذارند. نگارش متونی برای معرفی این آثار و انتشار محدود و وسیع آنها و نیز معرفی های شفاهی در برنامه های گوناگون نیز جای خود را دارد.

این پژوهشگر دینی به مسئولان فرهنگی کشور برای معرفی ترجمه های قرآن به جوانان پیشنهاد داد: مسئولان به ویژه مسئولان فرهنگی باید پشتیبانان برای مؤلفان و مترجمان باشند؛ این حمایت

ترجمه قرآن فولادوند در زمانی که منتشر شد، از نظر زیبایی، روانی و فخامت نسبی و غیر تصنعی بودن مورد توجه قرار گرفت و در زمان خود گامی به پیش بود.

«سید علی محمد رفیعی» در بررسی ترجمه قرآن فولادوند با بیان این مطلب گفت: این ترجمه در موقعیتی منتشر شد که بسیاری از ترجمه های دقیق تر و سلیس تر بعدی وجود نداشتند؛ در واقع دیگرانی که ترجمه ای پس از ایشان منتشر کردند، بی گمان بی تأثیر از ترجمه ایشان نبوده اند؛ بنابراین بررسی ترجمه ایشان با توجه به این حق تقدم باید صورت گیرد.

او درباره نحوه آشنایی خود با این ترجمه گفت: یادم هست که نخستین بار بیست و چند سال پیش با ترجمه قرآن ایشان آشنا شدم؛ این آشنایی از طریق کتابی از سید قطب با ترجمه این استاد صورت گرفت. پس از مطالعه این ترجمه فولادوند، دریافتم که ترجمه مطلوبی است. همان زمان آرزو کردم که کاش ترجمه ای به این سبک و سیاق از قرآن داشته باشیم که خوشبختانه چند سال بعد ترجمه کامل استاد فولادوند از قرآن منتشر شد.

این پژوهشگر دینی درباره کاستی های ترجمه فولادوند اظهار کرد: طبیعی است که این ترجمه همچون دیگر ترجمه های قرآن، خالی از کاستی هایی نباشد؛ اما بر اساس آنچه گفتم، نباید ترجمه ای

می تواند در حوزه مسائل مادی مانند بیمه و بازنشستگی نویسندگان و هنرمندان یا تقبل برخی هزینه های دارو و درمان و کمک های مالی به آنان باشد؛ مثلا خرید انبوه آثار آنان یا عقد قراردادهای پژوهشی با آنها و همچنین می تواند حمایت معنوی باشد؛ مانند تبلیغ ها، بزرگداشت ها و ارج گذاری ها. انتظار داریم که این خدمت ها گسترش یابند.

او درباره ضرورت اطلاع رسانی به اهل قلم اظهار

کرد: به نظر می

رسد جای چند

فعالیت مهم

فرهنگی خالی

است؛ برای نمونه،

به ضرورت اطلاع

رسانی مستمر به

اهل قلم و

پژوهشگران در

زمینه رخدادهای مرتبط با آنان و فعالیت های آنان در سطح ایران و جهان می توان اشاره کرد. نوع این اطلاع رسانی باید به صورت ارسال خبرنامه ها و نشریات برای آنها باشد. آنها باید به نشست های تخصصی با عنوان سخنران یا شنونده دعوت شوند و رفت و آمد داشته باشند و در صورت دوری راه اقامت و پذیرایی آنها با مراکز مرتبط باشد.

رفیعی درباره دسترسی نداشتن بعضی نویسندگان به برخی اطلاعات روزآمد گفت: اغلب اهل قلم و هنر پژوهشگران میان سال ما، تسلط یا حتی حداقل آگاهی را برای کاربری رایانه و مراجعه به پایگاه های اینترنتی ندارند و وضع جسمی یا حوصله یا مشکلات مالی یا دشواری های آمدو شد به آنها اجازه نمی دهد که در همایش ها، نشست ها یا مراکز اطلاع رسانی حاضر شوند یا نشریات متعدد را تهیه کنند و بخوانند. این واقعیتی است که دوری از اطلاعات روزآمد مایه آن شده است که حتی اغلب استادان دانشگاه های کشور در زمینه تخصصی خود گاه بسیار به دور از رویدادها و تازه ها باشند و اطلاعات آنان به آگاهی هایی قدیمی محدود

شود. او همچنین درباره ارتقای کیفی و اصلاح و افکار و آثار چهره های فرهنگی کشور اظهار کرد: دست اندرکاران و فرهنگیان به عنوان خدمت و کمک به فرزندان نسل های قبل و بعد، می توانند از میان فارغ التحصیلان دانشگاه ها و حوزه ها، افرادی مستعد، پر مطالعه، مشتاق، خوش فکر، روزآمد، اهل تحقیق و آشنا با فناوری های تحقیقی و ارتباطی روز را به عنوان دستیار در خدمت این

شخصیت ها قرار دهند

تا با آنها حشر و نشر نیز

داشته باشند. از این

طریق، هم کمکی

شایان در ارتقای کیفی و

افزایش کمی و

روزآمدی و گاه اصلاح

افکار و آثار آنان

صورت خواهد گرفت؛ هم دانش، تجربه، اندیشه و آرمان نسل گذشته به نسل آینده منتقل خواهد شد و هم گونه ای بسیار مفید و پر بازده از کار آفرینی، کارآموزی و درآمدزایی برای جوانان مستعد و شایسته خواهد بود.

سید علی محمد رفیعی درباره ویژگی های یک ترجمه مطلوب برای قرآن کریم گفت: به طور خلاصه دو عامل دقت و روانی یا به عبارت دیگر صحت و سلاست را که ویژگی هر ترجمه خوب است، برای ترجمه قرآن کریم می توان شرط اساسی و اولیه دانست. پانوشت های تفسیری یا اضافات توضیحی مترجم به متن ترجمه نیز لازم است تا ایجازها، اصطلاحات، ویژگی های زبانی و شرایط فرهنگی، سیاسی و اجتماعی فضای زمان نزول در متن قرآن برای خواننده مبهم نباشد و نیز افزایش ها، تغییرها و ایجاد ارتباط های منطقی میان ترجمه اجزای یک آیه یا میان ترجمه آیات مرتبط که به منظور رفع نقایص و ساختار گسست گونه آیات است باید به وسیله مترجم در متن ترجمه پدید آید.

او درباره ویژگی های اصلی ترجمه مطلوب اظهار

ویژگی های ترجمه قرآن:

ترجمه قرآن به طور خلاصه باید دارای ویژگی هایی

چون دقت، صحت، روانی، اضافات توضیحی و

تفسیری و دگرگونی های لفظی و افزایش واژه ها،

عبارات و جملات رابط و منطقی باشد

کرد: ترجمه قرآن به طور خلاصه باید دارای ویژگی هایی چون دقت، صحت، روانی، اضافات توضیحی و تفسیری و دگرگونی های لفظی و افزایش واژه ها، عبارات و جملات رابط و منطقی باشد. در زمینه دقت، تسلط

بر معنی لغات و اصطلاحات در زمان نزول، تسلط بر صرف و نحو و دیگر علوم مربوط به فصاحت و بلاغت زبان عربی در حد نیاز برای قرآن ضروری است. در هر یک از این زمینه ها اگر لازم باشد، مترجم باید دست به تحقیق نیز بزند.

این پژوهشگر در بحث روانی و سلاست ترجمه افزود: پیش از همه، رهایی مترجم از بخش هایی از ساختار نحوی و ویژگی های خاص زبان عربی که مغایرت با ساختار نحوی و ویژگی های خاص زبان مقصد دارد، بسیار مهم است. آشنایی با زبان معیار که زبان رسمی روزگار مخاطبان ترجمه است و نگارش به این زبان نیز اهمیتی ویژه دارد به گونه ای که ذهن مخاطب با مطالعه ترجمه، درگیر لفظ نباشد و با معنا به طور مستقیم و بدون احساس حاجایی به نام لفظ مواجه شود. او در زمینه نگارش اضافات تفسیری و توضیحی و اصولاً درک درست خود متن، مترجم باید از مفاهیم قرآنی و علمی بسیار که مربوط به فهم درست آموزه های قرآن است به خوبی آگاه باشد و در صورت لزوم در هر زمینه ای لازم باشد، به کار پژوهشی نیز پردازد.

رفیعی در ادامه درباره ایجاد دگرگونی های لفظی گفت: ایجاد تغییرات لفظی در ترجمه به منظور ایجاد هماهنگی درونی ترجمه آیه و نیز قراردادن افزوده هایی ارتباط آفرین در متن به منظور ارتباط دادن آیات مرتبط با

هدف ترجمه قرآن، انتقال آموزه ها و پیام این کتاب آسمانی به مردم به ساده ترین و کم در دسترترین روش است؛ بنابراین ترجمه قرآن نباید به منظور اظهار فضل مترجم، اثبات توانایی های زبان فارسی خالص برای معادل سازی واژه های قرآن، ارائه متنی فخیم از نوع کهن یا نوین به منظور ایجاد اثری ادبی از نوع دینی آن، گرتنه برداری از صورت ادبی قرآنی و ارائه نمونه ای فارسی از آن، یا دیگر چیزهایی از این دست پدید آید

یکدیگر، آشنایی مترجم با منطق، منطق زبانی، منطق قرآنی، منطق موضوع متن، منطق زبان فارسی و دیگر آگاهی های منطقی، ضروری است تا مترجم بتواند میان ترجمه جزء و کل اجزای مرتبط یک آیه با آیات مرتبط، ارتباط

منطقی و زبانی پدید آورد. این افزوده ها و تغییرات، در واقع به عنوان هماهنگ کننده اجزای آیه، مانند نخ تسبیح بین اجزای یک آیه ارتباط برقرار می کند و در واقع پل های ارتباطی میان آیات و سیم های رابط میان اجزای آیات مرتبط است.

او درباره ترجمه مخاطب گرا تصریح کرد: با مراعات این اصول، مخاطب چنین نخواهد پنداشت که متنی ترجمه شده یا متنی پراکنده و از هم پاشیده را می خواند؛ بلکه با متنی منسجم، پرداخته، همناخت، نرم و بدون پستی و بلندی، برکنار از گسل های منطقی و دارای ساختار و واژگانی رسمی و امروزی روبرو خواهد بود. در یک کلام، ترجمه خوب باید مخاطب گرا یا مخاطب محور باشد؛ به جای این که مترجم گرا یا مترجم محور به شمار آید.

این پژوهشگر قرآنی در پایان درباره هدف ترجمه قرآن تصریح کرد: هدف ترجمه قرآن، انتقال آموزه ها و پیام این کتاب آسمانی به مردم به ساده ترین و کم در دسترترین روش است؛ بنابراین ترجمه قرآن نباید به منظور اظهار فضل مترجم، اثبات توانایی های زبان فارسی خالص برای معادل سازی واژه های قرآن، ارائه متنی فخیم از نوع کهن یا نوین به منظور ایجاد اثری ادبی از نوع دینی آن، گرتنه برداری از صورت ادبی قرآنی و ارائه نمونه ای فارسی از آن، یا دیگر چیزهایی از این دست پدید آید.

استاد فولادوند از نگاه مدیران فرهنگی قرآنی

فولادوندها باید از جوانی بیمه شوند

سرانه مطالعه ایرانیان محسوب شود اظهار کرد: از نظر من قرآن مناسب ترین کتابی است که افراد می توانند بخوانند و در زندگی آنان تأثیرگذار باشد. خود قرآن می فرماید: «افلا یتدبرون القرآن...» و تدبر در قرآن با یک بار و یا دوبار قرآن خواندن حاصل نمی شود و هر بار این کتاب آسمانی خوانده شود در پیچه ای در مقابل چشم ها باز خواهد شد.

معاون فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی ادامه داد: قطعاً کسی که قرآن، نهج البلاغه یا صحیفه سجادیه می خواند مطالعه انجام می دهد، اما در آماری که درباره سرانه مطالعه اعلام خواهد شد، این مطالعات به صورت جداگانه ای در کنار سایر بخش ها به دقت مورد نظر قرار می گیرد.

بررسی سرانه مطالعه در آینده نزدیک خبر داد و تصریح کرد: چند ماه گذشته به دفتر مطالعات و برنامه ریزی امور کتاب و کتابخوانی معاونت فرهنگی وزارت ارشاد مأموریت داده شد تا با همکاری پژوهشگاه وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی طرحی را برای بررسی سرانه مطالعه در نقاط مختلف کشور ارائه دهد که طرح اولیه آن هم اکنون آماده و با جزئیات در آینده نزدیک ارائه خواهد شد.

افرادی مانند استاد فولادوند که در استخدام جایی نیستند و به قرآن خدمت کرده اند باید در سنین جوانی بیمه شوند تا در سن بازنشستگی از مواهب آن برخوردار باشند.

دکتر «محسن پرویز» معاون فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی با ضروری دانستن حمایت از اهالی پیشکسوت قلم مانند

استاد محمدمهدی فولادوند

گفت: بیمه اهل قلم بر عهده

صندوق بیمه هنرمندان است و صندوق بیمه با رایزنی شرکت های بیمه گذار موظف است تا نسبت به بیمه این قشر اقدام کند.

معاون فرهنگی وزارت ارشاد:

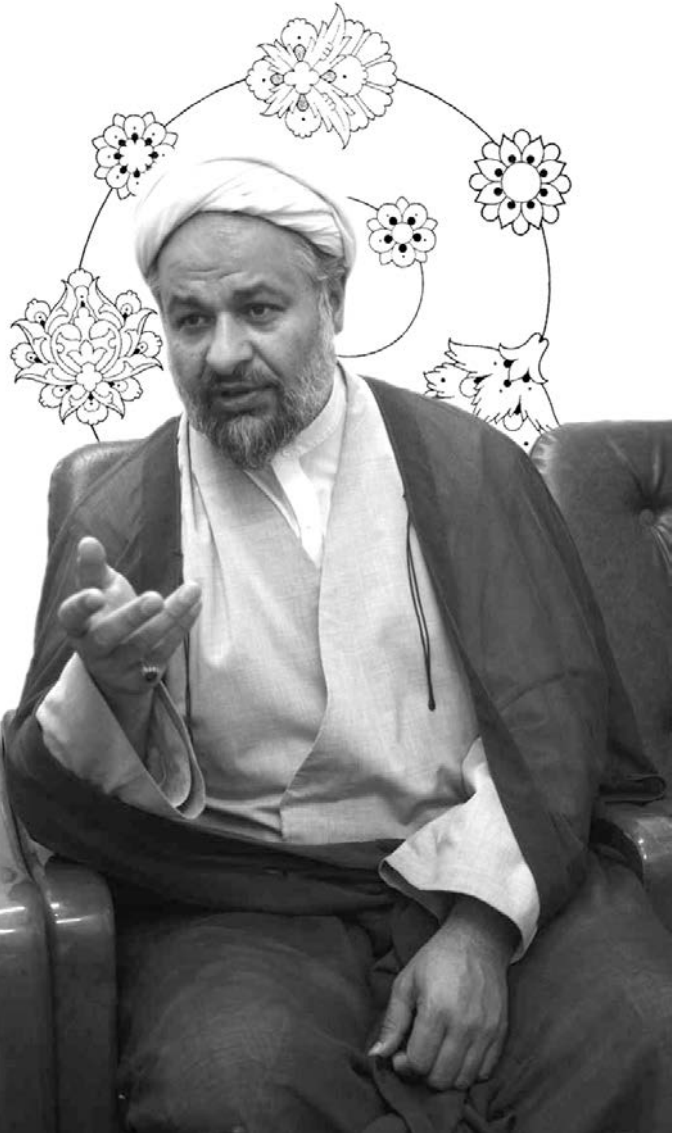
از نظر من قرآن مناسب ترین کتابی است که افراد می توانند بخوانند و در زندگی آنان تأثیرگذار باشد. خود قرآن می فرماید: «افلا یتدبرون القرآن...» و تدبر در قرآن با یک بار و یا دوبار قرآن خواندن حاصل نمی شود و هر بار این کتاب آسمانی خوانده شود در پیچه ای در مقابل چشم ها باز خواهد شد

او تصریح کرد: توصیه اکید ما

این است که شرایطی فراهم کنیم تا اهالی قلم که بیمه نیستند از همان سنین جوانی بتوانند بیمه شوند.

معاون فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی با اشاره به ویژگی های ترجمه استاد فولادوند از قرآن کریم بیان کرد: هریک از ترجمه های قرآن ویژگی های خاص خود را دارد و از جهات بسیاری ارزشمند هستند و ترجمه استاد فولادوند هم یکی از ترجمه های خوب صورت گرفته از قرآن محسوب می شود. پرویز در ادامه درباره این که آیا باید خواندن قرآن و کتب ادعیه در

مدیر مرکز مهدویت حوزه: بهره‌گیری از آرایه های ادبی، ترجمه قرآن فولادوند راوزین کرده است

و یکی از کاستی‌های آن را در معادل‌یابی برخی کلمات حس کردم. مثلاً بخشی از آیه ۸۷ سوره انبیا یعنی «فظن ان لن نقدر علیه» را چنین معنی کرده است: «بر او قدرت نداریم»؛ در حالی که کلمه «قدر» دو ریشه دارد. یکی به معنای «قدرت» و دیگری به معنای «ضیق و تنگی است» و در این آیه بهتر بود معنای دوم در نظر گرفته می‌شد. البته در بازنگری‌های بعد، ممکن است معنای این کلمه تصحیح شده باشد که من آن‌ها را ندیدم.

کلباسی در باره تأثیر ترجمه فولادوند بر ترجمه‌های بعدی تصریح کرد: ارزیابی تأثیر ترجمه استاد فولادوند به پژوهش‌های عمیق و دقیقی نیازمند است. مسلماً ترجمه‌ای که به عنوان ترجمه خوب در جامعه مطرح شود، در ترجمه‌های بعدی تأثیر خواهد داشت و می‌تواند برای مترجمان بعدی راهگشا باشد.

او در ادامه سخنانش گفت: اکنون که مسئولان

می‌خواهند فرهنگ قرآنی را

توسعه دهند، طبیعتاً باید

افرادی را که در زمینه ترجمه

قرآن و کارهای برجسته

قرآنی گام برمی‌دارند، از نظر

مادی و معنوی یاری کنند.

مدیر مسئول مجله «امان»

در پایان اظهار کرد: باید این

مسئله را در نظر داشته باشیم

که زمانی که یک مولف کار

ارزنده‌ای انجام می‌دهد، نباید مشکلات حوزه نشر و چاپ، او

را نسبت به کار خود دلسرد کند. این حداقل کاری است که می

توان در زمینه یاری‌رسانی به خادمان فرهنگ یک کشور انجام

داد. همچنین تشویق معنوی آنان از قبیل مطرح کردن آن‌ها در

جامعه و تقدیر از آن‌ها در هر فرهنگی می‌تواند کارساز باشد.

برای توسعه فرهنگ قرآنی باید قرآن پژوهان را حمایت کرد

اکنون که مسئولان می‌خواهند فرهنگ قرآنی را توسعه

دهند، طبیعتاً باید افرادی را که در زمینه ترجمه قرآن و

کارهای برجسته قرآنی گام برمی‌دارند، از نظر مادی و

معنوی یاری کند

ترجمه قرآن استاد فولادوند از

نظر آرایه‌های ادبی و رعایت

امانت، از ترجمه‌های موفق،

وزین برتر است.

حجت الاسلام والمسلمین

«مجتبی کلباسی» مدیر مرکز

تخصصی مهدویت حوزه علمیه

قم با بیان این مطلب اظهار کرد:

ترجمه استاد فولادوند از نظر آرایه

های ادبی و حفظ امانت در ترجمه جزو ترجمه‌های برتر و موفق

است؛ اما تاکنون، ترجمه بدون نقص دیده نشده است و این

ترجمه مانند دیگر ترجمه‌های رایج، کاستی‌ها و اشتباهاتی دارد.

او در ادامه سخنانش افزود: من چاپ اول این ترجمه را دیدم

مدیر مرکز ترجمان وحی: مسئولان به آسانی فولادوند را فراموش نکنند

عامل در بالابردن این دقت، ویرایش و اصلاح آن به دست عده‌ای ویراستار متخصص به شمار می‌آید. حجت الاسلام نقدی افزود: نخستین ویژگی یک مترجم خوب این است که آثار قابل توجهی را منتشر کرده باشد و کسانی که برای نخستین بار ترجمه قرآن استاد فولادوند را بخوانند از علم و آگاهی او به علوم قرآنی و اطلاعات بالای مترجم آگاه خواهند شد. او با انتقاد از برخی از ترجمه های قرآن، ترجمه استاد فولادوند از قرآن کریم را بی نظیر دانست و بیان کرد: از ترجمه کسانی که در سال های اخیر به ترجمه قرآن روی آوردند مشخص است که اطلاعات زیادی به دو زبان مبدأ و مقصد ندارند و به همین دلیل برخی ترجمه های قرآن در زمان کنونی خوشخوان نیست و از ضعف های ادبی رنج می برد؛ اما ترجمه قرآن فولادوند بسیاری از این اشکالات را ندارد و به دست افراد نخبه و مسلط به ادبیات عرب و فارسی ویرایش شده است.

مسئولان نباید استادانی مثل فولادوند را که عمر خود را در راه قرآن صرف کرده اند به آسانی فراموش کنند.

حجت الاسلام والمسلمین «محمد نقدی» مدیر مرکز

مدیرمسئول مجله «ترجمان

وحی» یکی دیگر از مهم ترین ویژگی های فولادوند را دقت در برگردان واژه ها دانست و تصریح کرد: یکی دیگر از ویژگی های مهم ترجمه قرآن فولادوند دقت در برگردان واژه ها است و در این ترجمه، معنای واژه ها به صورتی انتخاب شده که مفهوم را به خوبی به خواننده منتقل کند.

وظیفه مسئولان فرهنگی در قبال فولادوند

مسئولان فرهنگی در درجه نخست وظیفه دارند با این افراد ارتباط داشته باشند و اگر در مواقعی کمبود و کاستی دارند برطرف و با ایجاد مرکزی آن ها را به نسل امروز معرفی کنند

ترجمان وحی با تأکید بر معرفی افرادی مانند فولادوند به جوانان امروز، مطلب بالا را گفت و افزود: متولیان امور فرهنگی به دلیل اشتغالات روزمره خود، مشکلات افرادی مانند فولادوند - که به جای کسب یک صنعت و تجارت به دنبال قرآن می روند- را درک نمی کنند.

حجت السلام والمسلمین نقدی در پایان وجود برخی توضیحات را به عنوان مهم ترین نقطه قوت برای ترجمه قرآن فولادوند خواند و اظهار کرد: در ترجمه برخی از کلمات قرآن نباید تنها به معنای آن بسنده کرد و باید توضیحاتی در «قلاب» یا «پرانتز» درباره آن داد و استاد فولادوند در ترجمه قرآن خود برخی کلمات را به زیبایی تفسیر کرده و در عین حال هم امانت را بیش از پیش در ترجمه خود رعایت کرده است.

او ادامه داد: مسئولان فرهنگی در درجه نخست وظیفه دارند با این افراد ارتباط داشته باشند و اگر در مواقعی کمبود و کاستی دارند برطرف و با ایجاد مرکزی آن ها را به نسل امروز معرفی کنند.

مدیر مرکز ترجمان وحی با برشمردن برخی ویژگی های ترجمه قرآن فولادوند تصریح کرد: ترجمه قرآن فولادوند در بین ترجمه های معاصر، ترجمه خوب و قابل قبولی است. ویژگی برجسته این ترجمه تسلط مترجم به ادبیات عرب و فارسی است و مهم ترین

ترجمه قرآن فولادوند مخاطب را از تفسیر به رأی بی نیاز می کند

که ترجمه ای مقابل و بی نظیر به این زبان محسوب می شود. مدیر گروه قرآن نشر علمی و فرهنگی از ترجمه قرآن فولادوند به عنوان مبدأ تحول در میان سایر ترجمه های قرآن نام برد و تأکید کرد: ترجمه قرآن فولادوند به دلیل اطلاعات تخصصی و تسلط به هر دو زبان، یک تحول در دوران معاصر بود و بسیاری از ترجمه هایی که از قرآن پس از او صورت گرفت به این ترجمه قرآن استناد کردند.

به گفته توحیدلو نه تنها ترجمه

قرآن استاد فولادوند بلکه سایر آثار ترجمه او نیز به دلیل دقت، مقایسه و تطبیق به کار رفته در برگردان واژه ها در ردیف آثار برجسته کشور محسوب می شود.

او با توجه به تأثیرپذیری ترجمه های قرآن از ترجمه فولادوند بیان کرد: می توان گفت تمامی مترجمان قرآن پس از فولادوند به ترجمه او بی تفاوت نبوده اند و

این ترجمه نوعی حالت مرجع برای آنان داشته است.

مدیر گروه قرآن نشر علمی و فرهنگی در پایان با ضروری دانستن حمایت از مترجمان قرآن به خصوص استاد فولادوند بیان کرد: استاد فولادوند علاوه بر قرآن دستی هم در ادبیات فارسی دارد و دولت بیش از هر چیز وظیفه دارد از این افراد حمایت کند.

ترجمه قرآن استاد فولادوند مانند زبان اصلی، اختصار را رعایت کرده است و مخاطب در خواندن ترجمه او به تفسیر به رأی نیاز ندارد. «اکبر توحیدلو» مدیر گروه قرآن نشر علمی و فرهنگی یکی از مهم ترین ویژگی ترجمه قرآن فولادوند را دقت آن برشمرد و با بیان این مطلب تأکید کرد: برخی از مترجمان قرآن دقت کافی را در ترجمه خود لحاظ نکرده اند و به جای ترجمه به تفسیر پرداخته اند و برخی دیگر نیز به سراغ معادل نویسی رفته اند و معادل هر کلمه از قرآن، معنی فارسی آن را گذاشته اند، اما ترجمه قرآن استاد فولادوند در نهایت دقت

است و خواننده مجبور نیست بعضی قسمت های آن را تفسیر به رأی کند.

توحیدلو ادامه داد: البته در ترجمه قرآن استاد فولادوند نظرات تفسیری درباره جن وجود دارد، اما این نظرات در ترجمه دخالتی ندارد و نقطه مثبت آن هم این است که مترجم افکار شخصی خود را در آن دخالت نداده است.

او از «محمد مهدی فولادوند» به عنوان یک چهره فرهیخته علمی در سطح دنیای نام برد و تأکید کرد: استاد فولادوند تنها در سطح کشور شناخته شده نیست و او یک چهره برجسته علمی در سطح دنیا است که بیش از ۴۰ اثر در ادبیات فارسی و فرانسه و ترجمه ای از قرآن به زبان فرانسه دارد

استاد مترجمان معاصر به ترجمه قرآن فولادوند

ترجمه قرآن فولادوند به دلیل اطلاعات تخصصی و تسلط به هر دو زبان یک تحول در دوران معاصر بود و بسیاری از ترجمه هایی که از قرآن پس از او صورت گرفت به این ترجمه قرآن استناد کردند

وزارت ارشاد از چاپ آثار استاد فولادوند حمایت می کند

علم و فضل هم در شأن خود نمی دانند در محافل با یک ناشر اقامه دعوا کنند؛ رصد فرهنگی ما هم آن قدر وسیع نیست تا از این بخش آگاه شویم و به همین دلیل سعی ما در دفتر برنامه ریزی و توسعه فرهنگی بر این است تا از انتشار کتاب های ارزشمند حمایت کنیم.

مدیرکل دفتر برنامه ریزی و توسعه کتاب و کتابخوانی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی در پایان درباره چاپ و توزیع ترجمه قرآن استاد فولادوند توسط وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی افزود: اگر استاد فولادوند حق انتشار این ترجمه را به ناشری داده باشند، امکان چاپ این اثر دیگر وجود ندارد، اما اگر آثاری باشند که حقوقشان واگذار نشده باشد، مادر حدبضاعت خود برای انتشار آثار ایشان در خدمت هستیم.

و انتشار آثار آنان گفت: بیمه هنرمندان باید شامل حال همه اهالی قلم شود. زمانی که کارگزاران، کار بیمه این گروه را انجام می دهند، به همه بخش های این بیمه، مانند بیمه تکمیلی، توجه زیادی ندارند.

او تصریح کرد: رعایت شأن افرادی مانند استاد فولادوند بسیار اهمیت دارد و سیستم و نظام باید حرمت این آدم ها را حفظ کند و از طریق بعضی ردیف ها حمایت هایی از آنان انجام دهد.

او ادامه داد: قرارداد ناشران با نویسندگان در جای خاصی ثبت نمی شود و متأسفانه برخی از دوستان که در حوزه نشر فعالیت می کنند خیلی به حق و حقوق نویسندگان پایبند نیستند و اهل

مدیرکل دفتر برنامه ریزی و توسعه فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی از حمایت از چاپ آثار «محمد مهدی فولادوند» خبر داد. «محمود سالاری» مدیرکل دفتر برنامه ریزی و توسعه کتاب و کتابخوانی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی با تأکید بر حمایت از اهالی قلم و چاپ

«علی کرمی فریدنی» مترجم قرآن

ترجمه قرآن فولادوند بهترین ترجمه پندجاه سال اخیر است

مواجه می شویم؛ بنابراین ترجمه استاد فولادوند بهترین نوع ترجمه محسوب می شود. این استاد دانشگاه اظهار کرد: یک مترجم باید به واژه و ساختار جمله ها توجه داشته باشد و پیش از هر چیز نخست مفهوم آیات قرآن را به طور کامل درک کرده باشد.

او با اشاره به ویژگی های یک مترجم موفق اظهار کرد: یک مترجم موفق باید هم به طور کامل با متن قرآن، شیوه بیان آیات و فن نویسندگانی آشنا باشد؛ چراکه باید بتواند مفاهیم آیات را در قالبی ساده و قابل درک به زبان امروز بیان کند. کرمی با اشاره به توانایی های علمی یک مترجم اظهار کرد: یک مترجم باید در زمینه علوم قرآنی به ویژه تفسیر قرآن از شناخت کافی برخوردار باشد؛ همچنین با ادبیات عرب و فارسی نا آشنا نباشد اما افزون بر همه این موارد باید با ایمانی پاک و با یقین به آیات الهی در این عرصه وارد شود. این قرآن پژوه با اشاره به آیه «والذین جاهدو فینا لنهیدنهم سبلنا» تصریح کرد: یک مترجم اگر با ایمانی محکم در این حوزه وارد شود خداوند خود نیز او را در این راه یاری خواهد کرد.

او با اشاره به بی توجهی مسئولان فرهنگی به پژوهشگران تصریح کرد: متأسفانه سیاست های نادرستی در این زمینه وجود دارد و همین امر موجب شده تا به کوشش های بزرگانی که به فرهنگ قرآنی توجه کرده اند چنان که باید توجه نشود.

یادآوری می شود ترجمه قرآن «علی کرمی فریدنی» در همایش اهل قلم در اصفهان و در سال ۱۳۸۵ به عنوان ترجمه برتر معرفی شد.

گروه ادب: می توان ترجمه استاد محمد مهدی فولادوند را به عنوان بهترین ترجمه در پندجاه سال اخیر در نظر گرفت؛ اگر چه پس از دهه هفتاد ترجمه های خوبی نیز ارائه شده است.

«علی کرمی فریدنی» مترجم قرآن و مجمع البیان در گفت و گو با خبرگزاری قرآنی ایران (ایکنا) با بیان این مطلب گفت: اوایل دهه هفتاد گروهی از جمله بنده، از طرف دفتر مطالعات تاریخ و معارف دینی و دارالقرآن قم برای بررسی ترجمه استاد فولادوند تشکیل و پس از ارزیابی آن بر طرف کردن برخی اشکالات، این ترجمه منتشر شد.

او ترجمه فولادوند را بسیار خوب ارزیابی و تأکید کرد: استاد فولادوند سال ها برای ارائه این ترجمه کوشیده و در ترجمه آن دقت بسیار زیادی داشته است؛ همچنین گروه بررسی این ترجمه در دارالقرآن و دفتر مطالعات بیش از یک سال برای بررسی این ترجمه وقت صرف کرده اند.

او با اشاره به منش علمی فولادوند افزود: استاد فولادوند از مشی علمی بسیار بالایی برخوردار و در ترجمه قرآن نیز بسیار دقیق بوده اند.

این قرآن پژوه با اشاره به دقت فولادوند در ترجمه کردن قرآن، درباره ویژگی مهم ترجمه فولادوند تصریح کرد: استاد فولادوند در ترجمه قرآن از شیوه ترجمه محتوا به محتوا استفاده و از ترجمه واژه به واژه یا ترجمه آزاد پرهیز کرده است. او یادآوری کرد: بهترین نوع ترجمه، ترجمه محتوایی است؛ چراکه در ترجمه واژه به واژه و ترجمه آزاد با کاستی ها و نقص های بسیاری

کوچ استاد به سرزمین آرامش‌ها

سید محمد خاتمی: درگذشت محقق والامقام و قرآن پژوه بزرگوار، محمد مهدی فولادوند موجب تأثر فراوان است

درگذشت خسارت بار محقق والامقام، قرآن پژوه بزرگوار و خدمتگزار شایسته آئین و فرهنگ محمد مهدی فولادوند موجب تأثر فراوان است.

به گزارش خبرگزاری قرآنی ایران (ایکنا) حجت الاسلام والمسلمین سید محمد خاتمی، رئیس مؤسسه بین المللی گفت وگویی فرهنگ ها و تمدن ها امروز ۱۶ مرداد ماه طی پیامی درگذشت استاد محمد مهدی فولادوند مترجم برجسته و خادم قرآن کریم را تسلیت گفت. رئیس مؤسسه بین المللی گفت

وگویی فرهنگ ها و تمدن ها در پیام خود آورده است: درگذشت خسارت بار محقق والامقام، قرآن پژوه بزرگوار و خدمتگزار شایسته آئین و فرهنگ محمد مهدی فولادوند موجب تأثر فراوان است.

وی در پیام خود تأکید کرده است: بی تردید خدمات فرهنگی این عزیز نقش مهمی در اعتلای فرهنگ دینی داشته است. برای روح پاک او از خداوند طلب مغفرت و آمرزش می کنم و به همه دوستان علم و ادب و دین تسلیت گفته و صبر و اجر برای بازماندگان معزز آرزو مندم.

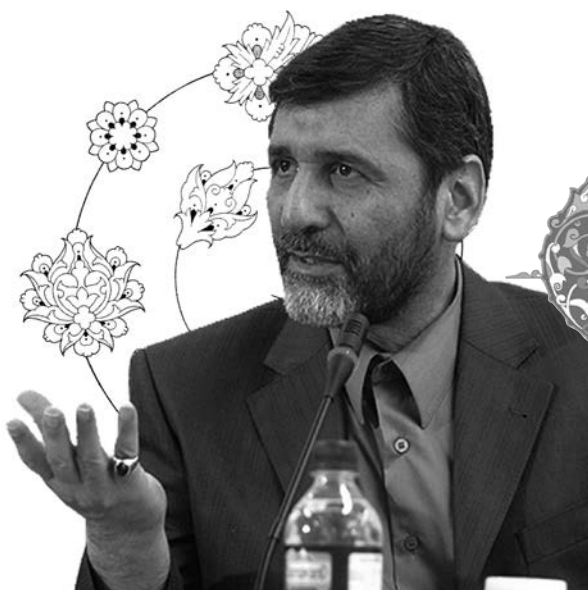
پرباری از این دنیای خاکی و فانی اندوخت.

به گزارش خبرگزاری قرآنی ایران (ایکنا) به نقل از روابط عمومی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی در پیامی، درگذشت استاد محمد مهدی فولادوند را تسلیت گفت.

در پیام محمد حسین صفار هرنندی آمده است: «درگذشت مترجم گران قدر و دانشمند بزرگ، استاد محمد مهدی فولادوند، که با ترجمه ارزشمند و پربار قرآن کریم، نام و یاد خود را در دل آحاد ملت مسلمان و سپهر ایران اسلامی جاودانه ساخت، تألمی دوباره را برای جامعه فرزندانگان و فرهیختگان در پی داشت.»

صفار هرنندی در ادامه افزوده است: «مرحوم فولادوند که اندیشه اش قرآنی بود و تلاشش در راستای زنده نگه داشتن و جاودانه ساختن کلام الله، با همت و تلاش بی دریغش، رسالت بزرگی را بر دوش کشید، تا در سایه آن، جهانیان از گنجینه بی نهایت کلام آسمانی بهره مند شوند. فولادوند با ترجمه ی قرآن، نامش را در سپهر ایران جاودانه ساخت. فولادوند در این عرصه سترگ خوش درخشید و توشه پرباری از این دنیای خاکی و فانی اندوخت.»

او در پایان نوشته است: «اینجانب درگذشت این اندیشمند فرزانه را به اصحاب فرهنگ و هنر، فرهیختگان و فرزندانگان، بویژه بازماندگان، تسلیت عرض کرده و از خداوند متعال برای آن مرحوم، مغفرت الهی و علو درجات خواهانم.»

وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی:

فولادوند با ترجمه ی قرآن، نامش را در سپهر ایران جاودانه ساخت

گروه ادب: وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی در پیامی ضمن تسلیت درگذشت استاد فولادوند گفت: فولادوند با ترجمه ی قرآن، نامش را در سپهر ایران جاودانه ساخت؛ در این عرصه سترگ خوش درخشید و توشه

در تعزیت مرحوم استاد محمد مهدی فولادوند

پیرمرد خسته بود؛

به سرزمین آرامش‌ها

کوچ کرد

ببریم یا اصلاً نمی‌پذیریم که بعد از مرگ انسان‌ها را در می‌یابیم. من اعتقاد دارم که ما معمولاً به قدر انسان‌ها پی نمی‌بریم و معمولاً پس از وارد شدن فرهیختگانمان به همان فاز انتها یا درگذشت ایشان، فقط برای رفع تکلیف تظاهر به قدردانی می‌کنیم، وگرنه چه کسی هست که بتواند از کنار یک انسان دیگر که قدر و منزلت او را خود به حق‌الیقین دریافته است بگذرد.

البته این جملات شاید به ظاهر افراطی من به هیچ وجه کلی نیستند؛ اما در این میان استثناهای زیادی داشتیم که در زمانی که باید، قدر و منزلتشان شناخته شده است. اما از من بپزیرید که پیرمردی که من و همراهم در بستر بیماری دیدیم با بزرگی تلاش‌های استاد «دکتر محمد مهدی فولادوند» فاصله داشت و این فاصله به عهده همه ما بود. به عهده هر کداممان به اندازه بضاعتی که داشتیم که «لایکلف الله نفساً الا وسعها».

اما روی آرام‌کننده تر سکه برای ما ایمانی بود که در چهره‌اش موج می‌زد و او را با خدا صمیمی تر می‌کرد. خدایی که «اقرّب من حبل الوريد» بود و شاید فولادوند بیش از همه ما این حس نزدیک بودن را درک کرده بود. فولادوندی که من دیدم خسته بود؛ اما خستگی‌اش از جنس سخنان بعضی از حاضران در آن عیادت طولانی نبود. فولادوند از دوری خسته بود و از فاصله‌ای که هنوز با معشوق دارد و برای کم‌رنگ کردن این دوری مدام، به گفته پسرش «سینا فولادوند» با همان حال و روز به بهانه استخاره به قرآن سر می‌زد.

استاد! استخاره این بار چه آمده بود؟ نکند آمده بود که «یا ایتهای النفس المطمئنه ارجعی الی ربک راضیه مرضیه...»

«محمد مهدی فولادوند» مترجم قرآن، نهج البلاغه و صحیفه سجادیه صبح روز گذشته ۱۵ مرداد، پس از سپری کردن روزهای نسبتاً طولانی بیماری مزمن و طاقت فرسای خود از میان ما رفت؛ هر چند...

همین یکی دو ماه پیش بود که یک روز عصر و در بحبوحه دلمشغولی‌های غیر خبرنگاری گوشی همراهم به صدا در آمد و قرار شد فردای آن روز به همراه چندتن از همکاران و مسئولان عالی رتبه قرآنی به دیدار «محمد مهدی فولادوند» برویم. نامی که آشنا بود و صمیمی، صمیمیتی از جنس روزهای امتحان و آزمایش و ذکری که مادرم بر لبانم می‌گذارد که «والله خیر حافظا و هو ارحم اراحمین»، صمیمیتی از جنس هر وقت نگرانم و الرحمن می‌خوانم که «فبای الاریکما تکذبان» و از جنس غربت تنهایی همه ما با خدایی که همین نزدیکی است.

آن روز گذشت و ما به آپارتمان استاد رفتیم و از او که چندان هم حال و روز خوبی نداشت عیادت کردیم و از خانواده‌اش که دل‌پری از روزگار داشتند. آن روز تا نیمه شب در تحریریه خبرگزاری ماندیم و چون می‌خواستیم حسم را هر چه زودتر بر کاغذ بریزم مبادا فراموش کنم که چقدر از حال و روز فولادوند متأثر شده‌ام.

اما روزهای بعد به چیزهای دیگری فکر کردم و احساسم را با لهجه دیگری توجیه کردم. توجیهی از جنس همه آن اتفاقاتی که در کشور ما ایران می‌افتد و خودمان هم می‌دانیم که چیزی جز توجیه نیستند. راستش را بخواهید من اصلاً موافق نیستم که ما ایرانی‌ها جماعت مرده پرست و بیمار دوستی هستیم. اصلاً قبول ندارم که منتظر می‌مانیم تا یک نفر وارد فاز انتهایی یک بیماری صعب‌العلاج شود تا به قدر او پی

بازخوانی زندگی مرحوم محمد مهدی فولادوند نبض دستان مترجم دیگر نمی زند

گروه گزارش: «محمد مهدی فولادوند» نویسنده، مترجم، قرآن پژوه و ادیب ایرانی، بامداد امروز ۱۵ مرداد پس از تحمل سال هارنج و بیماری در منزل خود به جوار رحمت الهی شتافت و پیکر وی فردا ۱۶ مرداد ساعت ۹ صبح از مقابل خبرگزاری قرآنی ایران (ایکنا) به سمت دانشگاه تهران تشییع و سپس در ابن بابویه به خاک سپرده می شود.

به گزارش خبرگزاری قرآنی ایران (ایکنا) چین و چروک های چهره، برآمدگی زیر گودی چشمان و لرزش دستانش، حکایت سال ها نوشتن و تحقیق و پژوهش است؛ حکایت نگاشتن ترجمه ای شیوا بر قرآن کریم که در سال های آغازین زایش، یگانه عصر خویش بود و این یگانگی تا آنجا پیش رفت که ترجمه قرآن در دهه نخست انقلاب با نام او عجین شد و نضج گرفت و بی شک، ترجمه های سال های بعد مدیون اوست اما دست روزگار سالیان چندی از تن «فولادوند» او جسمی لرزان ساخته و دستان پرتوان و ذهن واژه پرداز او را به کنج اتاقی در خانه کوچکی در کوچه پس کوچه های خیابان فلسطین سپرده بود و آن چنان به محاق فراموشی رفته بود که حتی دوستان و شاگردان و آنان که روزی در کنار تلاوت کلام وحی نگاهی هم به ترجمه اش افکنده اند، سراغی از او نمی گرفتند و دیدار او را به روزی که نبض دستان لرزان او دیگر نمی تپد و پلک های چروک خورده اش بر

روی یکدیگر آرام گرفته اند و شاید هم قیامت وانهاده اند.

استاد محمد مهدی فولادوند آنطور که خودش می گوید در اولین روز از زمستان ۱۲۹۹ هـ.ش در اراک زاده شد در سایه پر مهر پدر و مادر خود را به مکتب خانه سپرد و آنجا بود که نخستین واژگان کلام الهی در گوشش طنین انداز شد و سال ها بعد و در آستانه انفجار نور انقلاب و در آغازین ماه های سال ۵۸ دینش را به کلام الهی ادا کرد و ترجمه ای بر آن نگاشت که ماندگار است و ماندگار خواهد ماند.

او تحصیلات دانشگاهی خود را در رشته های تاریخ مذهب، فلسفه و ادبیات فرانسه و دو رشته دیگر که فشار بیماری از یادش برده و از ذهنش پاک کرده است در دانشگاه سوربن فرانسه گذراند و با رتبه شاگرد اولی فارغ التحصیل شد. ۱۲۰ بار بازدید از قرآن های نفیس موزه لوور تنها یادگار روزهای جوانی او در فرانسه است که با آب و تاب از آن سخن می راند.

لبنان جهشی بود از جانب مسلمانان.

با توجه به شدت بیماری استاد فولادوند در سال های اخیر بسیاری از کارهایش به تعویق افتاده بود و حتی دیگر مطالعه هم نمی توانست بکند و نوشته هایی از جمله ۱۰ هزار بیت شعر داشت که به علت بی پولی نتوانست آن را چاپ کند و ظاهراً قسمت این اشعار هم این بود که بعد از مرگ شاعرش چاپ شود و شاید هم ...

استاد با وجود اینکه معترف بود ترجمه اش نیازمند اصلاحاتی است معتقد بود بسیاری از ترجمه های کنونی از ترجمه او الهام گرفته اند؛ خودش در این باره می گفت: من ترجمه را با عنوان «گل هایی از قرآن» شروع کردم و آن موقع مرحوم جمالزاده گفت ای کاش همه قرآن ها به این روش ترجمه می شدند، وی در عین حال تاکید می کرد که باید از برخی ترجمه ها و پژوهش های قرآنی خرافات زدایی شود و دین منهای خرافات عوام و بدون تعصب های ناپسند به مردم عرضه شود البته این هم کار هر کسی نیست و تخصص و تجربه و علم می خواهد.

اما سرانجام فولادوند صبحگاهان ۱۵ مرداد ماه همه این سختی ها، شیرینی ها و افتخارات را به دنیا واگذار کرد و به تقدیر الهی لبیک گفت و به دیدار صاحب قرآن رفت.

روحش شاد و یادش گرامی.

با بازگشت به ایران در دهه ۴۰، صادقانه و خالصانه هر چه در انبان علمی خود ذخیره کرده بود وانهاد و محصول آن تربیت شاگردان زیادی در دانشکده الهیات دانشگاه تهران و امام صادق (ع) شد. استاد فولادوند در سال های پر بار زندگی اش و وقتی هنوز توان نوشتن و فکر کردن داشت توانست بیش از ۴۰ اثر ترجمه ای و تالیفی از خود به جای بگذارد که ترجمه قرآن به فارسی و فرانسه نمونه ای از آن هاست.

استاد ترجمه قرآن به زبان فارسی را وقتی نگاشت که هنوز دو بهار از خزان عمر خواهرش سپری نشده بود. او به سختی به یاد می آورد که شروع ترجمه اش سال ۵۸ و پایان آن اندکی به پایان سال ۶۲ بود؛ ترجمه ای که به گفته خودش برخلاف برخی ترجمه های موجود عاری از افسانه و انباشته از استدلال های عقلی است. کتابخانه کوچک استاد این روزها (دو سه سال پایان عمر) رونق همیشگی را ندارد و مدت هاست که کتاب های جابه جانشده اند اما هنوز از نگاه حسرت آمیز استاد برای توریق و تحقیق نومید نیستند، انتظار روزی را می کشند که جان تازه ای بر ذهن او دمیده شود و گذشته ها تکرار گردد.

او با وجود هجوم و حمله بی امان فراموشی به ذهنش، چندان هم از دنیای اطرافش غافل نیست این را از عکس نصرالله، سید و رهبر حزب الله لبنان که در اتاقش و بر بالای سرش نصب شده بود فهمیدم خودش هم تأیید می کرد و می گفت: مقاومت حزب الله

ترجمه قرآن فولادوند قلب‌ها را شاد و چشم‌ها را روشن کرد

قرآن را منتشر کرد سرخطی نو و مطلبی جدید را گشود و خلاقیت خود را آن چنان در قرآن پژوهی و ترجمه به کار برد که ذوق‌ها و خلاقیت‌های دیگران را به این طرف سوق داد.

این قرآن پژوه بیان کرد: مرحوم فولادوند از خداوند تبارک و تعالی حدود نود سال عمر گرفته بود و سی و چند سال از آن را صرف ترجمه قرآن کرد. در حدود سال ۱۳۷۲ ترجمه قرآن را منتشر کرد. آن وقت که ایشان این ترجمه را منتشر کرد، دیگرانی که ذوق ادبی و عشق به قرآن داشتند، پشت سر ایشان به قرآن پژوهی و ترجمه قرآن روی آوردند که ما امروز شاهد ده‌ها ترجمه قوی از قرآن کریم هستیم و اکنون امروز که این همه ترجمه از قرآن است، باید نقش مرحوم فولادوند را در بنیانگذاری و اساس این جریان قرآن پژوهی و ترجمه‌گرایی نسل جوان دید.

حجت الاسلام و المسلمین عبداللہیان:

می‌دانیم در حال حاضر ده‌ها ترجمه قرآن هم هستند که مفید و استوار انجام گرفته است؛ ولیکن در سالی که این مرحوم ترجمه قرآن را منتشر کرد سرخطی نو و مطلبی جدید را گشود و خلاقیت خود را آن چنان در قرآن پژوهی و ترجمه به کار برد که ذوق‌ها و خلاقیت‌های دیگران را به این طرف سوق داد

حجت الاسلام عبداللہیان ادامه داد: از ابتدای رشد نهضت اسلامی عشق و علاقه مردم به قرآن کریم افزون بود. قرآن به زبان عربی بود و همه علاقه‌مند به ترجمه قرآن می‌شدند، لذا بسیاری از قبل از انقلاب اسلامی به فکر ترجمه جامع و ترجمه نسل جدید فہم بودند؛ اما مرحوم فولادوند موفق شد آن را به عرصه عمل و زندگی دیگران برساند.

مدیر مسئول نشریه بینات در پایان ترجمه قرآن را باقیات صالحات فولادوند دانست و گفت: انسان که از دنیا می‌رود پرونده عملش بسته می‌شود، جز از سه مجرای فرزند صالح، انجام کار خیر و کتابی که نوشته باشد و این بزرگمرد که در آستانه قرآن بود چه نهادی نیکی داشت که به توفیق خداوند سی سال در خانه قرآن ماند. چنین کار پراثری از دیگران باقی نمانده، ولی از این مرد باقی مانده است.

در این مراسم، جمعی از قرآن پژوهان، اساتید دانشگاه، ناشران و همچنین «محمد باقر قالیباف» شهردار تهران، «طیبی» رییس جهاد دانشگاهی، «پورعلی» معاون فرهنگی جهاد دانشگاهی، حجت الاسلام و المسلمین دعایی، حجت السلام نورالہیان، رئیس سازمان مدارس و حوزه‌های علمیه خارج از کشور و «حسن بیادی» نایب رییس شورای اسلامی شهر تهران حضور داشتند.

گروه ادب: زمانی که مرحوم فولادوند ترجمه قرآن را منتشر کرد، چشم‌ها را روشن و قلب‌ها را شاد و موجب شد دیگرانی که ذوق ادبی و عشق به قرآن دارند به این طرف سوق پیدا کنند.

به گزارش خبرگزاری قرآنی ایران (ایکنا) حجت الاسلام و المسلمین «محمد عبداللہیان» قرآن پژوه و مدیرمسئول مجله قرآنی «بینات» در مراسم تشییع پیکر مرحوم «محمد مهدی فولادوند» که از مقابل خبرگزاری ایکنا آغاز شد، ضمن عرض تسلیت به خانواده مرحوم فولادوند، گفت: ترجمه قرآن فارسی مرحوم فولادوند با آن همه تأثیر، در عصر ما و قرن حاضر یکی از بهترین ترجمه‌ها در توسعه مفاهیم قرآن در جامعه است.

او ادامه داد: هر گوشه‌ای از این کشور را که سر می‌زنیم دریایی از معارف قرآن به برکت انقلاب اسلامی و رهبری حضرت آیت الله خامنه‌ای را می‌بینیم و شاهدیم مسائل قرآنی چگونه در کشور توسعه پیدا کرده است و کاری که مرحوم فولادوند انجام داد در آن مقطع زمانی راه برای دیگران باز کرد. می‌دانیم در حال حاضر ده‌ها ترجمه قرآن هم هستند که مفید و استوار انجام گرفته است؛ ولیکن در سالی که این مرحوم ترجمه

حجت الاسلام و المسلمین دعایی:

فولادوند خدمتی بزرگ به عرصه ترجمه قرآن کرد

گروه ادب: ترجمه «محمد مهدی فولادوند» در نوع خود خدمتی بزرگ به عرصه ترجمه قرآن به شمار می رود.

تربین ترجمه های فارسی است. او ادامه داد: این ترجمه به مانند برخی از ترجمه ها که تنها برای عده ای خاص مناسب اند، نیست، بلکه این ترجمه برای همه قشرها، سلیقه ها و محافل مناسب است و بسیار مورد استفاده قرار می گیرد.

دعایی در پایان ضمن تسلیت به جامعه ایران و طلب مغرت برای آن مرحوم فولادوند، او را مردی فاضل و وارسته دانست.

حجت الاسلام و المسلمین «سید محمود دعایی» مدیرمسئول روزنامه اطلاعات، در حاشیه مراسم تشییع پیکر مرحوم فولادوند در گفت و گو با خبرگزاری قرآنی ایران (ایکنا) با بیان این مطلب گفت: ترجمه قرآن مرحوم فولادوند یکی از سلیس ترین و روان

مرحوم فولادوند جایگزینی نخواهد داشت

گروه ادب: از دست دادن شخصیت های قرآنی مانند استاد به بیان پیامبر عظیم الشان شکافی در اسلام ایجاد خواهد کرد، زیرا که مرحوم فولادوند جایگزینی نخواهد داشت.

«سید کاظم ارفع» مترجم قرآن کریم در گفت و گو با خبرگزاری قرآنی ایران (ایکنا) با بیان این مطلب گفت: ضایعه وفات مرحوم فولادوند مترجم عالیقدر کتاب نورانی قرآن و معجزه پیامبر اسلام (ص) برای قرآن پژوهان بسیار دردناک است، زیرا که ما می دانیم این بزرگوار چقدر برای انتقال بهتر مفاهیم و معانی قرآن به زبان فارسی تلاش و دقت کردند و سعی داشتند تا آن چه را که گفته پروردگار است به اذهان توده مردم منتقل کند و با دشواری کار نیز آشنا بودند. او ادامه داد: ترجمه ماندگار ایشان از قرآن کریم که ترجمه جامع و کاملی در میان ترجمه ها است یاد و نام ایشان را همیشه زنده نگاه خواهد داشت. این قرآن پژوه گفت: مسئولان وظیفه دارند، نشر و توسعه چنین ترجمه هایی را ادامه دهند و در نظر داشته باشند، افرادی مانند مرحوم فولادوند، اگرچه در طول حیات خود هیچ توقعی از مسئولان دولتی نداشت و کار خود را تنها برای خدا انجام دادند، اما پس از فوت آن ها باید قدر دان زحمات آنان باشیم و یاد و خاطر آن ها را زنده نگاه داریم.

او در پایان گفت: امیدواریم که خداوند تبارک و تعالی به ما هم توفیق ادامه راه این مترجم وارسته را عطا فرماید تا ما هم خدمتی هر چند ناچیز به اسلام و قرآن کرده باشیم.

حجت الاسلام و المسلمین محمدعلی مهدوی راد: سی سال از عمر گرانمایه فولادوند صرف ترجمه قرآن شد

گروه ادب: مرحوم فولادوند برخلاف بسیاری از مترجمان که در فاصله کوتاهی قرآن را ترجمه می کنند، در حدود سی سال بر روی این ترجمه متمرکز شد که زمان زیادی است. حجت السلام «محمدعلی مهدوی راد» در گفت و گو با خبرنگاری قرآنی ایران (ایکنا) با بیان این مطلب گفت: دقت زیاد فولادوند سبب شد تا ترجمه مرحوم فولادوند تأمل برانگیز و روان از کار درآید، این ترجمه بارها و بارها چاپ و مورد استفاده قرار گرفته است، که این نشان دهنده خوب بودن ترجمه است.

نویسنده کتاب «نگارش های قرآنی» درباره امتیاز این ترجمه گفت: مهم ترین امتیاز ترجمه مرحوم فولادوند ایجاز و گزیده نویسی است؛ مرحوم فولادوند تلاش کرد، از حجم کمی ترجمه به صورت کاملی بکاهد؛ هم گزینش واژه ها بسیار دقیق است و هم حجم کمی بخش فارسی در مقابل بخش عربی کم است؛ گاهی دقیقاً یک خط فارسی در مقابل یک خط عربی قرار می گیرد؛ این قدر ترجمه را همسان درآوردن و در عین حال روایی و سلامت متن را نگاه داشتن کار بسیار دشواری است. این مترجم تصریح کرد: ترجمه مرحوم فولادوند جزو ترجمه هایی است که نقطه ضعف خاصی ندارد. تأثیر بسیاری بر ترجمه های پس از خود بر جای گذاشت. او در پایان برای روح آن مرحوم طلب مغفرت و آمرزش کرد.

مدیر مؤسسه فرهنگی ترجمان وحی: ترجمه قرآن زرین ترین برگ زندگی فولادوند بود

گروه ادب: محمد مهدی فولادوند مترجم توانا و شایسته ای بود که خدمات شایانی به نهضت ترجمه قرآن کرد، ترجمه قرآن زرین ترین برگ زندگی فولادوند بود.

حجت الاسلام «محمد نقدی» در گفت و گو با خبرنگاری قرآنی ایران (ایکنا) با بیان این مطلب گفت: ترجمه مرحوم فولادوند، برای فهم غالب مردم مفید بود و اقشار زیادی از جامعه را پوشش می داد، این ترجمه مانند برخی از ترجمه ها که برای همه قشرهای جامعه مفید نیست و تنها گروه خاصی را پوشش می دهد نیست.

او ادامه داد: پس از انقلاب خوشبختانه اقبال و استقبال از ترجمه به دلیل فهم بهتر قرآن بیشتر شد و رقابت تنگاتنگی در این زمینه به وجود آمد، ترجمه فولادوند در این رقابت با نمره بالا قبول شد و جایگاه خاصی برای خود باز کرد. مدیر مؤسسه فرهنگی ترجمان وحی تصریح کرد: ترجمه فولادوند موجب شد تا رقابت بین مترجمین بیشتر شده و تلاش چشمگیرتری در پیشبرد فهم قرآن صورت گیرد. او ادامه داد: ما در تلاش بودیم با کمک استاد فولادوند در مرکز ترجمان وحی به یک ترجمه جامع از قرآن به فرانسه بپردازیم، اما بدلیل کهولت سن ایشان موفق نشدیم. نقدی ادامه داد: دست اندرکاران فرهنگی باید برای چنین نخبگانی تدبیری بیاندیشند، تا این فرهیختگان در کمال آرامش و بدور از دغدغه های مادی به فعالیت بپردازند، و دچار آسیب های اجتماعی نشوند. او در پایان ضمن طلب مغفرت برای مرحوم فولادوند گفت: امیدوارم خداوند باری تعالی به مسئولین فرهنگی کشور توفیق دهد، تا در زمان حیات این اساتید به ارزش وجودی آن ها پی ببرند.

نائب رئیس شورای اسلامی شهر تهران:

ترجمه قرآن مرحوم فولادوند از حداقل

ایرادات برخوردار است

گروه ادب: ترجمه قرآن مرحوم «محمد مهدی فولادوند» از حداقل ایرادات برخوردار است و روانی متن مهمترین ویژگی آن به شمار می رود.

«حسن بیادی» نائب رئیس شورای اسلامی شهر تهران در حاشیه مراسم تشییع پیکر مرحوم فولادوند در گفت و گو با خبرگزاری قرآنی ایران (ایکنا) با بیان این مطلب گفت: مترجمان جایگاه ویژه‌ای در بین خادمان قرآنی دارند زیرا بخش عمده‌ای از معارف قرآنی از طریق ترجمه حاصل می شود، به ویژه اگر مانند ترجمه فولادوند ترجمه خوبی باشد.

عضو شورای مرکزی سازمان فعالیت های قرآنی دانشجویان ایران ادامه داد: کار ترجمه کاری بس عظیم است و مترجم باید در ادبیات عرب و فارسی تبحر کافی داشته

باشد. ترجمه محمد مهدی فولادوند ترجمه بسیار ارزشمندی است. مرحوم فولادوند با تسلطی که به زبان عربی، فارسی و فرانسه داشت توانست معادل هایی مناسبی برای لغات قرآن جایگزین کند، اگرچه مترجمان خوب دیگری هم در عرصه ترجمه فعالیت می کنند. او در پاسخ به این پرسش که جامعه و نهاد های دولتی چه وظایفی در قبال این خادمان قرآن دارند گفت: دلیلی وجود ندارد که ترجمه شغلی دولتی باشد. بسیاری از افراد در کنار کارهای اصلی خود به ترجمه قرآن هم می پردازند ولی دستگاه هایی مانند اوقاف و ارشاد باید از امر ترجمه و مترجمان حمایت کنند.

موسوی گرمارودی:

باقیات صالحات به جای مانده از فولادوند نجات بخش او در آخرت است

گروه ادب: متأسفانه ایران یک قرآن پژوه و مترجم ارزشمند قرآن را از دست داده است، امیدوارم باقیات صالحات به جای مانده از فولادوند، نجات بخش او در آخرت باشد، که قطعاً چنین خواهد بود.

«سید علی موسوی گرمارودی» مترجم، در گفت و گو با خبرگزاری قرآنی ایران (ایکنا) با بیان این مطلب گفت: ترجمه محمد مهدی فولادوند به دلیل تمایل خود او، توسط چندین ویراستار ویرایش شده بود، به همین دلیل کار بسیار مطلوب و روانی بود. او ادامه داد: این مترجم به چندین زبان دنیا مسلط بود و قرآن را به زبان فرانسه

نیز ترجمه کرده است، فولادوند از نظر شخصیتی نیز انسانی وارسته و فاضل بود.

این مترجم تصریح کرد: ترجمه فولادوند، ترجمه های قبل از خود را به دلیل ویژگی های خاصی که داشت، کمرنگ کرد، تا پیش از آن ترجمه های قرآن نامفهوم و لفظ به لفظ بود، اما ترجمه فولادوند بسیار مفهوم و روان بود، به همین دلیل بیشتر مخاطبان تمایل به استفاده از ترجمه ایشان نشان دادند.

او با اشاره به بحث تناقض ظاهری زیبایی و وفاداری افزود: با وجود سخن قدیمی که زیبایی و وفاداری در یک ترجمه قابل جمع نیستند، شاهدیم که در ترجمه آقای فولادوند از قرآن کریم این دو جزء به ظاهر متناقض، با هم جمع شده اند. گرمارودی ادامه داد: در این ترجمه ما شاهد وفاداری به متن اصلی، قرآن کریم، هستیم و در عین حال او در متن خود به زبان فارسی و فارسی نویسی وفادار مانده است و فارسی را به خوبی پاس داشته است.

محمد مهدی جعفری:

مرحوم فولادوند با علوم ادبی و قرآنی به طور کامل آشنا بود

گروه ادب: مرحوم «محمد مهدی فولادوند» زبان شناسی عربی را نزد استادان عرب زبان در مهد زبان شناسی، فرانسه، فراگرفته و با ظرافت های دقیق ادبیات فارسی و علوم قرآنی به طور کامل آشنا بود؛ به همین دلیل در ارائه ترجمه از قرآن کریم موفق بوده است.

«محمد مهدی جعفری» مترجم نهج البلاغه در گفت و گو با خبرگزاری قرآنی ایران (ایکنا) ترجمه قرآن محمد مهدی فولادوند را بسیار خوب ارزیابی و تصریح کرد: باید بکشیم ضمن معرفی ترجمه های برتر قرآن از جمله ترجمه مرحوم استاد فولادوند، مطالب و مفاهیم قرآنی را متناسب با سطح درک جوانان و نوجوانان به آن ها ارائه دهیم.

او ادامه داد: متأسفانه استاد فولادوند تا حدی گله مند بود که نه تنها مورد حمایت برخی مسئولان فرهنگی واقع نشده اند؛ بلکه حق ترجمه ایشان نیز آن چنان که باید ادا نشده است.

او یادآوری کرد: مسئولان فرهنگی باید با فراهم کردن شرایط مناسب زندگی، امکان تحقیق و پژوهش را برای بزرگانی که به فرهنگ قرآنی و فرهنگ کشور خدمت کرده اند، به وجود آورند تا آنان با فراغ خاطر بتوانند در چاپ های بعدی آثار خود، نقص موجود در آنها را برطرف کنند. این مترجم نهج البلاغه تأکید کرد: مترجمان باید همواره از انتقادات دیگران بهره ببرند؛ نسبت به پیشکسوتان، تواضع و فروتنی داشته باشند و خود را نیازمند آنان بدانند همچنین هیچ گاه خود را بی نیاز از خواندن آثار آنان ندانند.

جلیل تجلیل:

مرحوم فولادوند در ترجمه و علم بلاغت بی نظیر بود

گروه ادب: مرحوم فولادوند از بزرگان علم و ادب ایران بودند، ایشان نه تنها در ترجمه قرآن، بلکه در زمینه ادبیات فرانسه و علوم بلاغت در ایران بی نظیر بود.

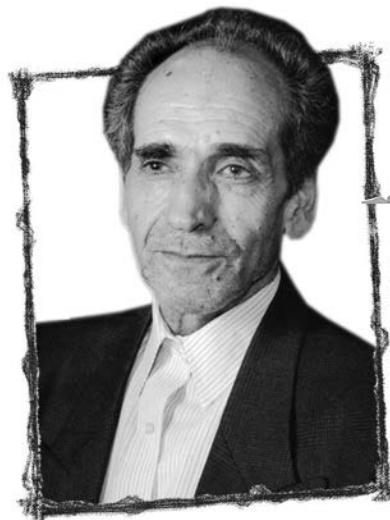
«جلیل تجلیل» استاد دانشگاه تهران در گفت و گو با خبرگزاری قرآنی ایران (ایکنا) بیان کرد: وفات مرحوم فولادوند نویسنده، مترجم و محقق بسیار سوگ بزرگی است، از دیدگاه های مختلف کوشش های ادبی، تحقیقاتی و علمی که ایشان داشتند،

بسیار قابل تقدیر است؛ به ویژه در ترجمه قرآن کریم ایشان از مترجمان بزرگ و چیره دست بودند.

او ادامه داد: ترجمه ایشان هم از نظر نثر زبان فارسی و هم دقت در ترجمه برخی مفردات بسیار ویژه و قابل توجه است، مرحوم فولادوند سعی داشتند تا به بهترین نحو مفهوم و معانی آیات قرآن را به مخاطب فارسی زبان انتقال دهند.

او گفت: ایشان در نقد ادبی هم دست توانایی داشتند، به زبان عربی، فارسی و فرانسه تسلط کامل داشتند و در بین ترجمه های معاصر قرآن جزو یکی از بهترین ترجمه های قرآن است.

او در پایان گفت: ترجمه قرآن فولادوند می تواند بهترین وسیله آموزش و آرامش خاطر آن مرحوم نزد خداوند باری تعالی باشد.

طاهره صفارزاده:

ارزش خادمان قرآن مانند فولادوند در زمان حیات شان کشف شود

«طاهره صفارزاده» معتقد است که ارزش حیاتی خادمان قرآنی مانند فولادوند باید در زمان

حیات این افراد کشف شود.

این مترجم قرآن کریم و شاعر در گفت و گو با خبرگزاری قرآنی ایران (ایکنا) با بیان این مطلب گفت: مسئولان فرهنگی کشور در قبال این خدمتگذاران به قرآن مسئولیت دارند، باید به این خادمین قرآن در زمان حیات رسیدگی شود. این افراد همه سرمایه های زندگی خود را بر روی کار قرآن پژوهی وقف کرده اند و در پایان عمر باید به این کار آن ها پاسخی مناسب و در شأن داد.

این مترجم قرآن تصریح کرد: ترجمه مرحوم «محمد مهدی فولادوند» به دلیل توانایی های بالای مترجم از فارسی روان و خوبی بهره مند است، معادل های فارسی به درستی جایگزین لغات و اصطلاحات عربی شده است، این ترجمه مفهوم را به خوبی منتقل می کند و به دلیل توانایی بالای مترجم به زبان عربی و فارسی از ایرادات سایر ترجمه ها تا حد زیادی به دور است. او در پایان گفت: ترجمه فولادوند از قرآن وقتی با ترجمه های تحت اللفظی قبل از آن مقایسه شود پی به ارزش، دقت نظر و کلام شناسی وافر این مترجم می بریم و آن گاه است که به ارزش ترجمه او واقف می شویم.

مسعود انصاری:

ارزش کار افرادی مانند فولادوند پس از مرگ نباید فراموش شود

گروه ادب: افرادی که عمری را در راه قرآن سپری کرده اند باید از آن ها به طور شایسته ای چه در زمان حیات و چه پس از مرگ تجلیل شود تا ارزش کار آن ها پس از مرگ فراموش نشود.

«مسعود انصاری» مترجم قرآن در گفت و گو با خبرگزاری قرآنی ایران (ایکنا) با بیان این مطلب گفت: کسانی که عمرشان برای ارتقای فرهنگ می گذارند، نباید هم در دوره حیات و هم پس از مرگ ارزش و عزت انسانی آن ها زیر سؤال برود.

این مترجم قرآن کریم یادآوری کرد: باید راهی برای تأمین زندگی افرادی که عمر و وقت خود را در این راه ارزشمند صرف کرده اند توسط مسئولان فرهنگی اندیشیده شود و هیچ گاه نباید تنها هنگامی که این افراد پیر و بیمار می شوند مورد توجه قرار گیرند. انصاری بیان کرد: قرآن پژوهان و مترجمان قرآن با حضور در این عرصه هیچ گاه چشم داشتی برای دریافت های مادی ندارند؛ چراکه با انگیزه ای الهی در این زمینه وارد شده اند اما مسئولان باید کسانی را که به ترویج فرهنگ قرآن کمک کرده و در این راه ارزشمند گام برداشته اند مورد حمایت قرار دهند.

او با اشاره به ویژگی ترجمه قرآن فولادوند در دوران معاصر بیان کرد: ترجمه قرآن مرحوم فولادوند از دقیق ترین ترجمه ها پس از انقلاب اسلامی بود. در ترجمه ایشان نگرش شاعرانه وجود دارد و ترجمه او بر اساس نثر معیار است. او در پایان گفت: ترجمه قرآن مرحوم استاد فولادوند در دوران معاصر مورد اقبال عمومی قرار گرفت و تأثیر زیادی بر ترجمه های معاصر گذاشت و سبب شد مترجمان با دقت بیشتری کار ترجمه قرآن را انجام دهند.

گروه ادب: ساعت ۱۰/۳۰ چهارشنبه ۱۶ مرداد ۸۷ خورشیدی. اینجا شهر ری است. اینجا شاه عبدالعظیم. اینجا ابن بابویه است. آرامگاه مردانی چون «شیخ رجبعلی خیاط» آن ساده مرد عارف و عاشق. صدای جمعیت بلند می شود: «لا اله الا الله» و پیکر «محمد مهدی فولادوند» مترجم قرآن بر شانه های اندک ایستاد.

به گزارش خیرگزاری قرآنی ایران (ایکنا)، وقتی یک قاری قرآن از دنیا می رود، چندین قاری قرآن می آیند به نوبت می نشینند و برایش قرآن می خوانند. وقتی یک بازیگر سینما می میرد، آدم های زیادی می آیند، آدم های زیادی پیام تسلیت می دهند اگر هم نمی آیند. عده ای می آیند تا با بازیگر بدرود بگویند و عده ای هم می آیند به تماشای ستاره های سینما که در آن مراسم شرکت کرده اند. اگر یک سیاستمدار قلبش بایستد، مدیران و مسئولان مطبوعات و نهادها و احزاب می آیند تا نشان دهند در کنار رقابت سیاسی باهم دوست و برادرند و در مصائب شریک هم اند.

اما وقتی یک مترجم قرآن آنهم مترجمی چون استاد

فولادوند از دنیا می رود چه کسی باید برایش سوگواری کند. «محمد مهدی فولادوند» کار خود را در خدمت به قرآن و ایران کرده بود اما برای او چه کردیم؟ دریغ از بدرقه ای که شایسته یک مترجم قرآنی و نویسنده باشد.

اگر از مردم عادی بگذریم، کم نیستند مترجمان، استادان دانشگاه و دانشجویانی که ترجمه فولادوند از قرآن به زبان فارسی را هنما و راهگشای آن ها در تحقیق و تدریس بوده است. کم نیستند قاریانی که قرآنی را قرائت کرده اند که ترجمه فولادوند در زیر متن عربی آن به نگارش درآمده بود. کم نیستند فارسی استفاده کرده و خواهند کرد.

اما باور کنید که کم بودند، وقتی که پیکر او را از روی زمین بلند می کردند تا برای آخرین بار بدرقه اش کنند. هر چه فکر می کنم، که کجا بودند آن ها که باید باشند، پاسخی ندارم! می گویند انسان وقتی بزرگ می شود، متعلق به خانواده

سکوت مترجم بلندترین صدای آسمان و زمین

یا خودش نیست، بلکه متعلق به همه مردم است؛ اما این بزرگ که بیشتر سال های عمرش را برای مردم و ترجمه آثار ایرانی به زبان فرانسه و یا آثار دینی به زبان فارسی صرف کرده بود، چرا این همه غریب بدرقه می شد؟

دوستی می گوید می دانستی که «محمد مهدی فولادوند» مترجم قرآن به زبان فارسی و مترجم اشعار «خیام» به زبان فرانسه بیمه نبود! تعجب نمی کنم و او از متعجب نشدن من تعجب می کند!

انگار زمان مدام در حال تکرار شدن است. هنرمندان ابتدا بیمار می شوند و سپس از کلی درد و رنج از دنیا می روند و ما خبرنگاران هر چه تلاش می کنیم هیچ فایده ای ندارد.

هنوز به این فکر بودم که مقیاس سنجش انسان ها به تعداد جسم است یا به وسعت بزرگی روح، که صدای مردم بلند شد، «لا اله الا الله»...

ساعت ۹/۴۵ دقیقه ۹۵ دقیقه دل می کنم از دانشگاه تهران و عابرانی شهر نشین که از کنارمان می گذشتند و راه می افتیم به دنبال سکوت مترجم بلندترین صدای زمین.

ساعت ۱۰/۳۰ دقیقه چهارشنبه

۱۶ مرداد ۸۷ خورشیدی. اینجا شهر ری است. اینجا شاه عبدالعظیم. اینجا ابن بابویه است. آرامگاه مردانی چون «شیخ رجبعلی خیاط» آن ساده مرد عارف و عاشق. صدای جمعیت بلند می شود: «لا اله الا الله» و پیکر «محمد مهدی فولادوند» مترجم قرآن بر شانه های اندک ایستاد.

می خواهند پیکر را ببرند داخل امام زاده طواف دهند. نگهبان گلاب می پاچد و فریاد می زند: «چهار نفر، تنها چهار نفر وارد شوند. کفشهایتان را در آورید و وارد شوید.» و چهار نفر کفش هایشان را در آوردند و پیکر را بر شانه هایشان به داخل امام زاده بردند. کمی بعد از امام زاده خارج می شوند. با فولادوند رفتیم و رسیدیم به آرامگاه خاندان علامه «دهخدا» و این آخر داستان مترجم فولادین قرآن بود که در خانه ای ابدی در همسایگی علامه دهخدا آرام گرفت. و داستان مترجم بلندترین صدای زمین در این بابویه به پایان رسید در حالی که تنها کم تر از ۵۰ نفر از آن همه که باید باشند و نبودند، بودند.

اگر از مردم عادی بگذریم، کم نیستند مترجمان، استادان دانشگاه و دانشجویانی که ترجمه فولادوند از قرآن به زبان فارسی را هنما و راهگشای آن ها در تحقیق و تدریس بوده است. کم نیستند قاریانی که قرآنی را قرائت کرده اند که ترجمه استاد فولادوند در زیر متن عربی آن به نگارش درآمده بود. کم نیستند و کم نخواهند بود کسانی که از ترجمه قرآن فولادوند به زبان فارسی استفاده کرده و خواهند کرد.

کم نیستند قاریانی که قرآنی را قرائت کرده اند که ترجمه فولادوند در زیر متن عربی آن به نگارش درآمده بود. کم نیستند فارسی استفاده کرده و خواهند کرد.

اما باور کنید که کم بودند، وقتی که پیکر او را از روی زمین بلند می کردند تا برای آخرین بار بدرقه اش کنند. هر چه فکر می کنم، که کجا بودند آن ها که باید باشند، پاسخی ندارم! می گویند انسان وقتی بزرگ می شود، متعلق به خانواده